

A Pest Megyei Pedagógiai
Szakszolgálat Évkönyve
2015/2016-os tanév



Tartalom

A főigazgatóság munkatársai	2
Tagintézmény-igazgatók és helyettesek: (a 2015/2016-os tanévben)	3
Válságkezelési program	4
A PMPSZ 2015/2016 évi statisztikája.....	6
Humán erőforrás.....	8
A PMPSZ szakmai konferenciák	10
1. A nagy hagyománnyal bíró Gyáli konferencia.....	10
2. PMPSZ I. Szakmai Napja.....	11

A főigazgatóság munkatársai

Pinterics János - PMPSZ mb. főigazgató

klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus, szakpszichoterapeuta,
szakvizsgázott pedagógus - közoktatási vezető, közoktatási szakértő

Gárdai Zsófia - PMPSZ általános főigazgató-helyettes

pedagógiai szakpszichológus, oligofrénpedagógia szakos és pszichopedagógia
szakos gyógypedagógiai tanár

szakvizsgázott pedagógus - közoktatási vezető, közoktatási szakértő

Dénes Andrea - PMPSZ szakmai főigazgató- helyettes

tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos és pszichopedagógia szakos
gyógypedagógiai tanár

szakvizsgázott pedagógus – gyógypedagógiai szakterületen, szakvizsgázott
pedagógus – közoktatási vezető

Lukács Attila - PMPSZ mb. koordinációs főigazgató-helyettes

okleveles pszichológus

Tagintézmény-igazgatók és helyettesek: (a 2015/2016-os tanévben)

Tagintézmény megnevezése	Tagintézmény-igazgató	Tagintézmény igazgató-helyettes
PMPSZ székhelyintézménye, 2. sz. szakértői bizottság	Gárdai Zsófia	-
PMPSZ Budapesti Tagintézménye, 1. sz. szakértői bizottság	Meláthné Gyaraki Edina	-
PMPSZ Aszódi Tagintézmény	Pacs Katalin	Polonkai Orsolya
PMPSZ Budakeszi Tagintézmény	Badacsonyiné Juhász Zsuzsa	Ványi Ágnes
PMPSZ Ceglédi Tagintézménye	Thén Zsolt	-
PMPSZ Dabasi Tagintézménye	Újvári Erzsébet	-
PMPSZ Dunakeszi Tagintézménye	Tolnai Márta	Szathmári Zsuzsanna
PMPSZ Érdi Tagintézménye	Nagy Éva	Varga Lászlóné
PMPSZ Gödöllői Tagintézménye	Nagy Zsuzsanna	Dr. Ferenczné Bertók Hilda
PMPSZ Gyáli Tagintézménye	Tábit Sarolta	Oláhné Kohári Kornélia
PMPSZ Monori Tagintézménye	Simon Marian	Zsigmond Kinga Hunilla
PMPSZ Nagykátai Tagintézménye	Némethné Turák Kornélia	-
PMPSZ Nagykőrösi Tagintézménye	Bakos Krisztina	.
PMPSZ Pilisvörösvári Tagintézménye	Juhász Mónika	Gajdos Judit
PMPSZ Ráckevei Tagintézménye	Kovács Zoltán Csabáné	Péter Ildikó
PMPSZ Szentendrei Tagintézménye	Polgárdi Veronika	-
PMPPSZ Szigetszentmiklósi Tagintézménye	Havaldáné Meyer Emília	Mihaletczky Krisztina
PMPSZ Szobi Tagintézménye	Staud Katalin	-
PMPSZ Üllői Tagintézménye	József Éva	-
PMPSZ Váci Tagintézménye	Volenticsné Petrás Györgyi	Kovács Borbála

Válságkezelési program

A 2015/2016-os tanévben folytatódott az előző tanévben megkezdett válságkezelési program. A válságkezelés eredményeként nagyobb részt az erre a tanévre kitűzött célkitűzéseket sikerült elérni.

Az alábbiakban a kitűzött célok és azok megvalósításának eredményeiről olvasható egy áttekintő táblázat:

A 2015-2016 tanév válságmenedzselési feladatai

SOR SZÁM	FELADAT/PROBLÉMA	MEGOLDÁSI EREDMÉNYESSÉG
1.	A Budapesti Megyei Szakértői Bizottság elhelyezése, illetve új létrehozása	folyamatban
2.	A szakértői eljárásrend újraszabályozása	folyamatban
3.	Vezetőváltások tervezett cseréje	megoldva
4.	Vezetők felkészítése a vezetői feladatokra	megoldva
5.	Új, egységes szakfeladatos óratervezés bevezetése	megoldva
6.	Személyi anyagok felülvizsgálata, hiányzó dokumentumok bekérése.	megoldva
7.	Személyi anyagok és KIR 3 rendszer összehangolása.	megoldva
8.	Leltár nyilvántartás elkészítése, vezetése.	megoldva
9.	Szakmai gyakorlati idők számításának pontatlanságai.	megoldva
10.	Ingatlan ügyekkel kapcsolatos problémák	részben megoldva
11.	Főigazgató-helyettesi, tagintézmény-igazgatói és helyettesi, valamint technikai dolgozók részére munkaköri leírások kiadása.	megoldva
12.	Beiskolázási Terv elfogadása.	megoldva
13.	Intézményi dokumentumok /SZMSZ, Gyakornoki Program, Munkavédelmi szabályzat/ felülvizsgálata.	megoldva
14.	Munkavédelmi előírásoknak való megfelelés felülvizsgálata tagintézményenként.	megoldva

15.	INYP bevezetésének koordinálása.	 folyamatos
16.	Szükséges eszközök beszerzése.	 megoldva
17.	Munkaközösségi értekezletek kereteinek kialakítása, az ott folyó munka koordinálása.	 megoldva
18.	Pályázatokban való részvétel.	 folyamatos
19.	Ellátmányozás logisztikai nehézségeinek megoldása.	 folyamatos
20.	Folyamatos kapcsolattartás az önkormányzatokkal, a közös érdekek mentén együttműködés kialakítása.	 megoldva
21.	Akut válságállapotok folyamatos monitorozása, segítségnyújtás a megoldások megtalálásában.	 megoldva

A PMPSZ 2015/2016 évi statisztikája

A 2015/2016-os tanévben megközelítőleg 500 intézményben voltunk jelen. Pest megye szerte 41175 esetet vezettek kollégáink. A kiemelkedő esetszám természetesen az ellátásra várakozók számának ismeretében értelmezhető. Célunk minden olyan gyermekhez eljutni, akiknek szolgáltatásaink segíthetik fejlődésüket, jövőbeli sikerességüket, melyhez a szűrővizsgálatok kiterjesztésére lenne szükség, mely az ellátási kapacitás további emelését követeli meg. A várólista tekintetében kritikusnak tekinthető a megyei szakértői bizottság vizsgálatára várakozók száma. Ezen a területen évek óta nagy a leterheltség, a terület fejlesztésére a továbbiakban is igen nagy szükség van.

A továbbiakban az ellátás részletes adatai olvashatók.

Ellátott intézmények száma megközelítőleg: 494

Ellátandó óvodák száma: 296
Ellátandó általános iskolák száma: 195
Ellátandó középiskolák száma: 33
Ellátandó egyéb intézmények száma: 2

Ellátott esetek száma

Szakfeladat megnevezése	Esetek száma
Nevelési tanácsadás	9887
Megyei illetékességű szakértői bizottsági tevékenység	4372
Tankerületi illetékességű szakértői bizottsági tevékenység	12132
Logopédiai ellátás	8877
Gyógytestnevelés	4677
Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás	817
Fejlesztő nevelés	10
Konduktív pedagógiai ellátás	57
Iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás	110

Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása	77
Továbbtanulás, pályaválasztási tanácsadás	159
Összesen	41175

Várólistások száma 2016. augusztusi állapot szerint

Szakfeladat megnevezése	Esetek száma
Nevelési tanácsadás	198
Megyei illetékességű szakértői bizottsági tevékenység	1327
Tankerületi illetékességű szakértői bizottsági tevékenység	577
Logopédiai ellátás	180
Gyógytestnevelés	155
Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás	38
Fejlesztő nevelés	3
Konduktív pedagógiai ellátás	4
Iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás	3
Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása	3
Összesen	2488

Humánerőforrás

Mindenek előtt kiemelendő, hogy a szakszolgálatban folyó munka rendkívüli szakmaiságot, interdiszciplináris együttműködést, folyamatos szakmai fejlődést és elhivatottságot feltételez minden munkavállaló részéről. Ezekhez társult az utóbbi pár évben a megnövekedett adminisztrációs terhek, a továbbképzési és szupervíziós lehetőségek szűkülése, a szakemberhiányból fakadó leterheltség növekedése, a béren kívüli juttatások teljes megszűnése, az eszközök és helyiségek fejlesztésének elmaradása, melyek együttesen még nehezebbé teszik a munkatársak folyamatos motiváltságának fenntartását, a szakemberek megtartását és új szakemberek bevonását az ellátásba.

Az ellátási adatokból is látható, hogy a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat minden munkavállalója naponta túlteljesíti a körülményekhez képest tőle elvárható szintet és áll ki szakmai elhivatottsága mellett, mely mindenképpen elismerést érdemel.

A 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet 7. melléklete alapján Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálatban foglalkoztatottak minimális létszáma:

Megyenév	Kori fejlesztés, gondozás és a fejlesztő nevelés	Szakértői bizottsági tevékenység, és a nevelési	Logopédia	Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás	Konduktív pedagógiai	Gyógytestnevelés	Iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás	Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása	Összesen	Nem pedagógus munkakörben
Pest Megye	34	333	227	8	18	99	18	18	755	82

A PMPSZ 2015/2016-os tanév végi foglalkoztatási létszámadatai:

Megyenév	Kori fejlesztés, gondozás és a fejlesztő nevelés	Szakértői bizottsági tevékenység, és a nevelési tanácsadás	Logopédia	Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás	Konduktív pedagógiai	Gyógytestnevelés	Iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás	Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók	Összesen	Nem pedagógus munkakörben
Pest Megye (státuszok alapján)	25,98	242,67	124,97	3,10	5,76	21,36	2,57	3,19	429,6	76,5

A 15/2013. (II.26.) EMMI rendelethez képest hiányzó alkalmazotti létszámadatok:

Megyenév	Kori fejlesztés, gondozás és a fejlesztő nevelés	Szakértői bizottsági tevékenység, és a nevelési	Logopédia	Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás	Konduktív pedagógiai	Gyógytestnevelés	Iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás	Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók	Összesen	Nem pedagógus munkakörben
Pest Megye	8,02	90,33	102,03	4,9	12,24	77,64	15,43	14,81	325,4	5,5

A 15/2013.(II:26:) EMMI rendelethez képest optimális ellátás esetén szükséges plusz alkalmazotti létszámadatok:

Megyenév	Kori fejlesztés, gondozás és a fejlesztő nevelés	Szakértői bizottsági tevékenység, és a nevelési	Logopédia	Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás	Konduktív pedagógiai	Gyógytestnevelés	Iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás	Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók	Összesen	Nem pedagógus munkakörben
Pest Megye	21,5	143,5	87	2	4	57	15,5	16,5	347	28

A PMPSZ szakmai konferenciák

1. A NAGY HAGYOMÁNNYAL BÍRÓ GYÁLI KONFERENCIA

Lebilincselő előadások a Szakmai Konferencián

2015. április 14-én több mint 200 szakember töltötte meg az Arany János Községi Ház előadótermeit. Rendezvényünkön nemcsak a kistérség oktatási intézményei, hanem Pest megye valamennyi szakszolgálat képviseltette magát. Fodor Gábor a KLIK Ceglédi Tankerületi Igazgatója és Pinterics János PMPSZ mb. főigazgató megnyitóbeszédét komoly várakozás előzte meg, melyet Tábit Sarolta Megélni vagy túlélni c. előadása követett. Délelőtti nagy plenáris előadásával Pál Feri atya Magánytól az összetartozásig című lebilincselő hangulatú, tudományos előadásával igen magasra emelte a szakmai nap mércéjét. Feszült figyelemmel követtük igen súlyos mondanivalót hordozó előadását. Egyedi orgánuma, sajátos humora, magával ragadó előadásmódja megerősítette és kiemelte közölnivalójának fontosságát.

Szakmai feltöltődésünket mélyítette a kreatív műhelymunka és az új fejlesztőjátékokról és szakkönyvekről beszerezhető ismeretek. A résztvevők visszajelzése alapján megerősítést kaptunk, hogy a tudományos megújulás mellett szükség van és egyre nagyobb az igény a szakmailag-lelkileg tartalmas együttlétekre. Bízunk benne, hogy támogatóink segítségével – e nemes hagyományt nem megszakítva - a következő tanévben is megörvendeztethetjük a nagyérdeműt egy hasonlóan kiemelkedő színvonalú továbbképzéssel.

2. PMPSZ I. SZAKMAI NAPJA

2015. április 21-én szervezte meg a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat minden tagintézménye a szakmai napját. A tagintézmények április 21-én nyitottá váltak. Ebből az alkalomból a szülők valamint a látogatók, a kollégákkal és a pedagógusokkal segítő beszélgetéseken vettek részt, illetve szakmai előadásokat tekinthettek meg. Az előadók, felkészültségükért és munkájukért 30 pontot érő tanúsítványt kaptak, melyet a munkaadó beszámíthat a kötelező hétévenkénti pedagógus továbbképzésbe.

A Szakmai Napot rendkívüli érdeklődés követte. A résztvevők számát az alábbi táblázat foglalja össze:

2016. évi PMPSZ szakmai nap résztvevőinek száma		
Tagintézmény	Résztvevő pedagógus	Résztvevő nem pedagógus
Aszód	24	15
Budakeszi	51	3
Budapest	13	0
Cegléd	99	5
Cegléd Székhely	9	5
Dabas	42	1
Dunakeszi	70	10
Érd	55	16
Gödöllő	63	42
Gyál	286	35
Monor	24	27
Nagykát	31	2
Nagykőrös	36	13
Pilisvörösvár	48	64
Ráckeve	91	3
Szentendre	75	25
Szigetszentmiklós	154	12
Szob	35	23
Üllő	26	10
Vác	63	17
Összesen	1295	328
Összesen	1623	

A PMPSZ Szakmai Nap alkalmából a következő táblázatban látható, hogy mely tagintézményekben milyen témákban kerültek megtartásra előadások és foglalkozások, valamint azon szakemberek névsora, akik részt vettek ezek megtartásában.

Előadás/foglalkozás címe, előadó neve	Előadást szervező tagintézmény
Együttműködés a Családsegítő-és Gyermekjóléti Szolgálattal	PMPSZ Aszódi Tagintézmény
Az autizmus modern megközelítése, felismerése, gyanú esetén a továbbküldés lehetőségei	
Pályaorientáció a szakszolgálatnál (előadás+bemutató) Menyhárt Kata, Rozsnyai Henriett	PMPSZ Budakeszi Tagintézmény
Előadás fejlesztőpedagógusoknak - Az új iskolaérettségi vizsgálatokról- Juhász Zsuzsanna	
Előadás - Afáziáról Tamás Éva	
Bemutató - Új típusú tanulást segítő eljárás- Sturcz Attila	
Előadás - Hiperaktivitás-Borsányi Árpád	
Autizmus spektrumzavar jellemzői és diagnosztizálása	PMPSZ Budapesti Tagintézménye
Korai fejlesztés, konduktív pedagógiában – filmvetítés, esetbemutató, megbeszélés – Gulicskáné Dömötör Erzsébet	PMPSZ Ceglédi Tagintézménye
Az óvoda fejlesztőpedagógia és a fejlesztés lehetőségei az óvodában – Sáríkné Donner Márta, szakvizsgázott fejlesztőpedagógus, pszichopedagógus, Pesti úti Óvoda Köztársaság utcai Tagóvodájának vezetője	
A mai serdülők drogfogyasztási szokásai – Dr. Sebókné Rónaszéki Annamária, rendőr alezredes, PMRFK Ceglédi Rendőrkapitánysága	
Az iskolapszichológus tevékenysége a köznevelési intézményekben – Horgasné Balogh Ágnes, pszichológus, Ceglédi Táncsics Mihály Általános Iskola	
A serdülők életvezetési nehézségei – Bori Mária, Füle Ágnes PMPSZ Ceglédi Tagintézményének pszichológusai	

Dr. Schefferné Nyerges Éva - Aktív szókincs-vizsgálat (Lőrinc-Ajtony-Palotás-Pléh-LAPP) előadás és az eljárás bemutatása	PMPSZ Ceglédi Székhelyintézménye
Laborc Judit – Iskolába lépő 1. osztályos gyermekek néhány olvasási-írási alapképességének vizsgálati előadás és az eljárás bemutatása	
Dr. Benkovics Jenő – Budapest Binet, SCQ kérődívek, BPrunet Lésine tesztek használata kiértékelésük a korai életkorban történő diagnosztikus munkában előadása	
Gárdai Zsófia, Dudok Réka és Ruttner Zsóka – WPPSI-IV intelligenciateszt bemutatása	
A mese –az igazi valóság - Weisz Ildikó logopédus	PMPSZ Dabasi Tagintézmény
Hanghigiéne- hangápolás a pedagógiai munkában - Szamosi Tímea logopédus	
Együttműködő kommunikáció - Strasser Katalin tréner,mediator	
Trauma-bántalmazott gyerekek - Kovács Sándor pszichológus	
Hogyan ne bánts meg a gyereket - Pénzes Júda emberi jogi képzési koordinátor teamje	PMPSZ Dunakeszi Tagintézménye
Tolnai Márta (tagintézmény igazgató): „A jövő embere” – Szakszolgálati működés a mentálhigiéné védelmében	
Himpli Ágnes (gyógypedagógus- logopédus): Hallásébresztés – a hallási túlérzékenység	
Bordás Adrien (gyógypedagógus-logopédus): A McKinsey jelentés	
Szentléleki Kriszta (tanácsadó szakpszichológus): Az önbecsülés jelentősége családterápiás és párterápiás tapasztalatok alapján	
Déri Gabriella (pszichológus): A lobbanékony gyerekek – útban a tűzszünet felé	
Szathmári Zsuzsanna (tanácsadó szakpszichológus): A kiégés jelensége, humán területen dolgozó szakemberek mindennapjaiban	PMPSZ Érdi Tagintézménye
Óvodás kísérleti logikai-matematikai tehetségműhely bemutatása - Katonáné Iványi Edit	
Óvodás kori felső légúti megbetegedések hatása a beszédfejlődésre, beszédfejlesztés az óvodában - Héjjas Ágota	

Óvodás kori felső légúti megbetegedések hatása a beszédfejlődésre, beszédfejlesztés az óvodában - Szilvási Viktória	
Szakértői bizottsági tevékenység a járási szakszolgálatnál – Szakértői vizsgálatok protokollja, vélemények értelmezése - Molnár Ildikó	
Szakértői bizottsági tevékenység a járási szakszolgálatnál – Szakértői vizsgálatok protokollja, vélemények értelmezése - Nagy Éva	
Komplex vízio-grafomotoros fejlesztés. Képesség fejlesztés 4-8 éveseknek	
„Tehetlenség tehetség ügyében” (Avagy szemlélet váltás szükségessége a pedagógiában)	
„Mégis kinek a problémája?” Magatartás zavarok az iskolában	
Korai fejlesztés a pedagógiai szakszolgálat keretében	
Logopédiai nyílt hét szülőknek és óvónőknek	
Gerencsérné Balázs Ildikó: Konduktorok a Szakszolgálatnál a nevelési tanácsadás területén	
Kovács Ágnes: Konduktorok a szakszolgálati korai fejlesztésben	
Hubert Lászlóné – Menczer Mónika: Iskolaelőkészítés újragondolva	
Oláhné Kohári Kornélia: Diszlexia prevenció	
Szatmáry Ildikó: Tehetséggondozás, kreativitásfejlesztés	
Az új iskolaérettségi vizsgálat tapasztalatairól értekezlet óvodavezetőknek Előadó: Simon Marian	
Traumák a gyermekek életében Előadó: Hegyi Dorottya	
Bilibajok – a szobatisztaság nehézségei Előadó: Ráth-Zimák Zsófia	
Az alapozó terápia Előadó: Papp Krisztina	
Mozogva okosodj – A TSMT, mint terápiás lehetőség Előadó: Czinder Zita	
Fontos nyelvi készségek az iskolakezdéshez	

PMPSZ Gödöllői
Tagintézménye

PMPSZ Gyáli
Tagintézménye

PMPSZ Monori
Tagintézménye

A napirend tudatos tervezése az óvodáskorú gyermekek számára	PMPSZ Nagykáti Tagintézménye
A napirend tudatos tervezése az iskolakorú gyermekek számára	
Magatartászavar, avagy a gyermek, mint tünehordozó	
Az állatasszisztált terápia fejlesztési lehetőségei az autizmus területén	PMPSZ Nagykőrösi Tagintézménye
A Redmenta szolgáltatás alkalmazási lehetőségei a dyslexia, dysgraphia prevencióban és reedukációban	
Menjen? Maradjon? – A megújult iskolaérettségi vizsgálat	
Szakértői vizsgálatok kezdeményezésének lehetősége, formája, a hatályos jogszabályok értelmében.	PMPSZ Pilisvörösvári Tagintézménye
Tanulási vagy tanítási nehézség?	
A beszédészlelés és beszédértés nehézségeinek tünetei óvodában, iskolában. Fejlesztési lehetőségek	
Leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű gyermekek és családjaik pszichés megsegítése	
A problémás serdülőkori viselkedés	PMPSZ Ráckevei Tagintézménye
Afázia: kommunikációs zavar	
Tanulástechnikai tréning	
0-3 éves kori szűrések és fejlesztési lehetőségek	
A mozgás szerepe és hatása az idegrendszeri érési folyamatokra - Késmárky Éva gyógypedagógus és mozgásterapeuta bemutató foglalkozása és szakmai beszélgetés óvónők és minden érdeklődő számára	PMPSZ Szentendrei Tagintézménye
A hallási túlérzékenység - Dr. Pataki László (professor emeritus, fül-orr-gége szakorvos, gyógypedagógiai tanár) előadása minden érdeklődő számára	

A beszédpercepció fejlesztésének lehetőségei óvodáskorban - Mátrai Bernadette logopédus szakmai programja óvónők és fejlesztőpedagógusok részére	
Differenciálás a matematika órán – szakmai megbeszélés - Petrovics Éva és Polgárdi Veronika gyógypedagógusok szakmai programja a matematika szaktanárok számára	
Családközpontú korai fejlesztés - Daritsné Rajzó Éva és a korai fejlesztő team programja a területen dolgozó szakemberek számára	
Új alternatíva: A Pfaffenrot-féle szinergetikus reflexterápia bemutatása - Merényi Rózsa konduktor-gyógytornász és Pfaffenrot oktató-terapeuta előadása minden érdeklődő számára	
Látássérült gyermek a családban és a szülői megküzdés sajátosságai - Kiss Erika (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar és a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet) meghívott vendégünk előadása minden érdeklődő számára	
„Már százszor elmondtam, miért nem történik semmi?” – Szülő-gyerek játszmák - Varga Zsuzsa Rita pszichológus előadása minden érdeklődő számára	
Mozgásterápiás nyílt óra: sajátélmény szülőknek - Vietorisz Szilvia gyógypedagógus és mozgásterapeuta programja szülőknek	
Autizmus spektrumzavar az óvodában	PMPSZ Szigetszent-miklósi Tagintézménye
Hogyan értelmezzük a szakvéleményeket? – Ismerkedés a szakszolgálat munkájával	
Iskolapszichológia, óvodapszichológia	
Diszkalkulia prevenció	
Szakmaközi kapcsolatok a korai fejlesztésben, fejlesztő nevelésben	
Fonológiai tudatosságról	
Játék a tanulás – fejlesztő feladatok óvodás és kisiskolás gyerekeknek	
Hogyan értelmezzük a szakvéleményeket? – Ismerkedés a szakszolgálat munkájával	

Dramatikus esetmegbeszélés – „...mert a pedagógusnak is van lelke	
Hogyan beszéljünk vele? Hatékony kommunikációs stratégiák problémás gyerekekkel	
Problémás gyerekek a digitális korban	
Fekete Gy. Nóra: A család, mint rendszer	PMPSZ Szobi Tagintézménye
Deák Ildikó: Magyarországi Református Egyház Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió Drogterápiás Otthon bemutatása	
Suták-Bacsó Renáta, Juhász Réka: Váci Rendőrkapitányság munkatársainak előadása	
Obonya Hajnalka pszichológus előadása: „A nyugtalan gyermek”	PMPSZ Üllői Tagintézménye
Nagy Márta, a Református Pedagógiai Intézet munkatársa előadása (meghívott előadó): „Motivált pedagógus?”	
Csabai Barbara logopédus előadása: „Hallássérültek és beszédük fejlődése”	
Béki Zsuzsa fejlesztőpedagógus előadása: „Az alulteljesítő tehetség”	
Szirona együttes műsora	
Munkamemória és figyelem- a fejlesztés lehetőségei óvodás és iskoláskorban	PMPSZ Váci Tagintézménye
Az óvoda-és iskolapszichológia feladata az ellátórendszerben	
Pedagógiai szakszolgálat feladatellátása a köznevelés rendszerében	



„A MCKINSEY JELENTÉS”

MI ÁLL A VILÁG ISKOLAI RENDSZEREI LEGSIKEREBB TELJESÍTMÉNYÉNEK HÁTTÉRÉBEN?

2007.SZEPTEMBER

KÖNYVISMERTETŐ

BORDÁS ADRIEN

2016. ÁPRILIS 21.

AZ OKTATÁSI RENDSZER FEJLESZTÉSE

- 1) annak biztosítása, hogy a megfelelő emberek váljanak tanárrá,
- 2) hatékony oktatókká képezni őket, és
- 3) garancia arra, hogy a rendszer a lehető legjobb oktatást biztosítja minden gyermek számára.

- A vizsgált rendszerek igazolják, hogy a fenti három cél elérését biztosító jó gyakorlat működőképes a helyi kultúrától függetlenül.
- a legjobb gyakorlat általános alkalmazásával hatalmas fejlődést lehetne elérni a lemaradó iskolarendszerekben, azok földrajzi elhelyezkedésétől függetlenül.
- Vannak olyan oktatási rendszerek, amelyek saját példájukkal bizonyítják, hogy a kiváló oktatás elérhető cél, elfogadható költségszint mellett.

Ez a jelentés a McKinsey & Company által 2006 májusa és 2007 márciusa között lefolytatott kutatás eredményeit foglalja össze.

A McKinsey jelentés olyan megközelítést alkalmaz, amely a mennyiségi eredményeket összekapcsolja a minőségi felismerésekkel és bemutatja, hogy a jól teljesítő és gyors fejlődést mutató iskolarendszereknek melyek a közös vonásaik. Figyelmünk középpontjában az állt, hogy az iskolarendszer szintjén meglévő különbségek mennyiben befolyásolják az osztályteremben történeteket, vagyis lehetővé teszik-e a hatékonyabb tanítást és eredményesebb tanulást.

A JELENTÉS ALAPJA

- OECD Nemzetközi Tanulói Teljesítményértékelési Programja (PISA) által meghatározott legjobban teljesítő iskolarendszerek elemzése,
- szakirodalom, és
- több mint száz szakértővel, döntéshozóval és gyakorló pedagógussal folytatott interjú.

A FELMÉRT ISKOLARENDSZEREK

- a (PISA) szerint legjobban teljesítő tíz oktatási rendszer
- második csoportot azok alkotják, ahol nagyon gyors fejlődés tapasztalható, mert a közelmúltban bevezetett reformok máris jelentős hatással vannak a tanulási eredményekre.
- a fejlődő gazdaságú területek, ahol az egyre növekvő népesség igényeit igyekeznek kielégíteni.

A TANULSÁG EGYÉRTELMŰ: „A TANULÁS MINŐSÉGÉT CSAK A TANÍTÁS MINŐSÉGÉN KERESZTÜL LEHET JAVÍTANI.”

- „a tanítás minősége teljes mértékben elnyomja a kisebb osztálylétszám okozta hatásokat”.
- a diákok iskolai teljesítményét elsősorban a tanárok minősége határozza meg.

A TANÍTÁS MINŐSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE

- **A megfelelő embereket alkalmazzák tanárként** (az oktatási rendszer csak olyan jó, mint a tanárok, akik alkotják).
- **A leendő tanárokat hatékony pedagógussá képzik** (az eredményeken csak a tanítás fejlesztésével lehet javítani).
- **Olyan rendszereket és célzott támogatást alkalmaznak, amelyek garantálják, hogy minden gyermek élvezhesse a kiváló tanítás előnyeit** (a rendszer csak akkor érheti el maximális potenciálját, ha minden diák teljesítménye javul).

- A politikai döntések a kulturális környezettől függetlenül nagy hatással vannak a tanári pálya megítélésére. A különböző rendszerekben közös stratégiák és jó gyakorlatok fedezhetők fel a tehetséges jelentkezők tanári pályára vonzása terén. A legjobban teljesítő iskolarendszerek majdnem minden esetben elérték két dolgot: **hatékony módszereket** dolgoztak ki **a tanárok kiválasztására és képzésére**, és **jó kezdő fizetést** kínálnak. Ez a két tényező egyértelmű és kimutatható hatással van a tanári pályára lépők színvonalára. A rosszul teljesítő rendszerekből általában hiányzik ez a két elem.

A szingapúri és finnországi kiválasztási eljárások a leghatékonyabbak között vannak. Mindkettő nagy hangsúlyt fektet a jelentkezők tanulmányi sikereire, kommunikációs képességeire és a tanítás iránti motivációjára.

- Szingapúrban egységes, országos hatókörű felvételi eljárást dolgoztak ki
- Finnországban a felvételi első köre országosan zajlik, mely 2007-től a számolási készséget, írás-olvasási és probléma-megoldási képességet felmérő feleletválasztós vizsgán fog alapulni. A legjobb pontszámokat elérő jelentkezők bekerülnek a második körbe, melyet maguk az egyetemek felügyelnek. Ekkor kommunikációs képességeiket, tanulási készségüket, tanulási potenciáljukat és a tanári pálya iránti elkötelezettségüket vizsgálják. A képzés befejezését követően a leendő tanároknak még egy vizsgán is meg kell felelniük, amit a majdani munkahelyükön szolgáló iskola vezényel le.

VÁLOGATÁSRA AZ ALKALMAS IDŐBEN KERÜLJÖN SOR

- 1. Az első modellben még a képzés előtt választják ki a megfelelő embereket, és a képzésen elérhető helyek számát a kiválasztott jelentkezőkéhez igazítják.
- 2. A második modellben várnak addig, amíg a leendő tanárok megszerzik diplomájukat, ezután választják ki közülük a legjobbakat.
- A világ oktatási rendszereinek többségében a második megoldást alkalmazzák, de a legjobban teljesítők között az első variációi dominálnak.

- Ha nem szabályozzák a tanárképzésbe bekerülők számát ➡ túlképzés ➡ rossz hatással van a tanárok minőségére.
- Túl kínálat ➡ friss tanárok nehezen találnak munkát, ➡ nem vonzó ez a karrier ➡ azok jelentkeznek, akik viszonylag kevés választási lehetőséggel rendelkeznek ➡ a képzésben részt vevők minősége romlik ➡ romlik a kurzus színvonala is ➡ a tanítás lefelé mutató spirálba kerül.

. A SZIGORÚ FELVÉTELI KÖVETELMÉNYEK ELŐNYEI NYILVÁNVALÓAK. HÁROM MÓDSZER, HOGY A KIKÉPZETT TANÁROK SZÁMA MEGFELELJEN A KERESLET SZINTJÉNEK

- Egységes felvételi rendszer
- A képzés szabályozása a finanszírozáson keresztül
- Alternatív útvonalak

FONTOS A MEGFELELŐ KEZDŐ FIZETÉS

- A jó fizetés természetesen nem a legfőbb vagy az egyetlen oka annak, hogy valaki tanárrá szeretne válni. A felmérések tanúsága szerint az emberek a legkülönbözőbb okokból szeretnének tanárrá válni. Ezek közül a legfontosabb, hogy segíteni kívánják a következő nemzedék boldogulását.

A MAGAS FIZETÉSEK TERMÉSZETESEN JELENTŐS TERHET RÓNAK AZ ISKOLARENDSZERRE.

- Többet költeni az iskolákra
- A fizetések előütemezése. A jó kezdő fizetésekkel Finnország a legjobb diákokat vonzza a tanári pályára. A tanítás mellett elkötelezettek a fizetések ellenére is a pályán maradnak, míg a kevésbé elszántak elhagyják azt, ahogy bérezésük a többi karrierhez hasonlítva csökken.
- Az osztálylétszám növelése: Dél-Korea és Szingapúr kevesebb tanárt alkalmaz, mint más országok, így módon több pénz jut az egyes tanároknak. Szingapúr hasonló stratégiát alkalmazott, de ötvözte azt a magasabb kezdő fizetésekkel.

A MEGFELELŐ EMBEREK VONZÁSA SZOROSAN ÖSSZEFÜGG A TANÍTÓI HIVATÁS MEGÍTÉLÉSÉVEL.

- A Szingapúrban és Dél-Koreában a közvélemény szerint a tanárok nagyobb mértékben járulnak hozzá a társadalom fejlődéséhez, mint bármely más szakma képviselői.
- Ha a tanítás magas státuszát sikerült megalapozni, a tehetségesebb emberekből lesznek tanárok, ezáltal a szakma becsülete még tovább emelkedik.
- A tanítói pálya becsületét minden iskolarendszerben az alkalmazott politika határozza meg.
- A szakma tekintélyét az is befolyásolja, milyen kép alakul ki a közvéleményben a tanárjelöltektől megkövetelt tudást és tanulást illetően.

Megbízható mechanizmusokat kell kidolgozni a tanárok kiválasztására és képzésére, jó kezdő fizetést kell kínálni, és figyelmet kell fordítani a tanári szakma presztízsére.

- A legjobban teljesítő oktatási rendszerek felismerik, hogy a tanulási eredmények fejlesztésének egyetlen módja a tanítás színvonalának javítása: a tanulás előfeltétele a diákok és tanárok közötti együttműködés, ezért a tanulás fejlesztése végső soron ennek az interakciónak a fejlesztését jelenti.
- tanítási gyakorlat felügyelet mellett,
- a tanárképzés áthelyezése az osztályterembe,
- jobb iskolai vezetők képzése és
- annak elősegítése, hogy a tanárok egymástól tanulhassanak.

- „Az iskolarendszer feladatát így lehetne összefoglalni: gondoskodik arról, hogy amikor a tanár belép az osztályterembe, a rendelkezésére állnak a szükséges segédanyagok, tudás, képesség és ambíció ahhoz, hogy ma eggyel több gyereknek segítsen elérni a megfelelő szintet, mint tegnap. És hogy ugyanezt megtegye holnap is.”



A TANÁROKNAK PONTOSAN FEL KELL TUDNIUK MÉRNI
MINDEN DIÁKJUK ERŐSSÉGEIT ÉS GYENGÉIT,
KIVÁLASZTANI A SZÁMUKRA MEGFELELŐ TANÍTÁSI
MÓDSZERT, MAJD HATÉKONYAN ÉS HATÁSOSAN
ELVÉGEZNI AZ OKTATÁST.

A legsikeresebb rendszerekben folyamatosan törekszenek az óraadás
minőségének javítására.

- A tanárok felismerik saját gyakorlatuk gyenge pontjait.
 - A tanárok megértik a jó gyakorlatokat.
 - A tanárok törekszenek a javításra.
- 

AZ OKTATÁS SZÍNVONALÁNAK JAVÍTÁSA

- **Gyakorlati képességek fejlesztése az alapképzés során**
- **Coach-ok kihelyezése az iskolákba a tanárok támogatására**
- **Hatékony oktatási vezetők kiválasztása és fejlesztése**
- **A tanárok egymás közötti tanulásának lehetővé tétele**

„AZ ISKOLA VEZETÉSÉNÉL CSAK A TANTERMEKBEN VÉGZETT MUNKA VAN NAGYOBB HATÁSSAL A TANULMÁNYI EREDMÉNYEKRE.”

- A megfelelő tanárok igazgatóvá való választása
- Az oktatási vezetői képességek fejlesztése
- Az igazgatók idejének az oktatási vezetésre való fordítása.

A tanár munkája arról szól, hogy segít a gyerekeknek tanulni. Az igazgatóé arról, hogy felnőtteknek segít.

A TANÍTÁS MINŐSÉGÉNEK FEJLŐDÉSE AZ EGYRE JAVULÓ TANULMÁNYI EREDMÉNYEK ZÁLOGA

Hatékony iskolaszintű intervenciók alkalmazása:

- A nem megfelelően teljesítő intézmények azonosítása
- Olyan eljárások és szervezet kialakítása, amelyekkel azonosíthatók a lemaradó diákok
- elérték, hogy az oktatási rendszer ellensúlyozza a családi háttérből fakadó hátrányokat

A SIKERES OKTATÁSI RENDSZEREKBEN KÉT MÓDSZERT ALKALMAZNAK A TANÍTÁS ÉS A TANULÁS MINŐSÉGÉNEK ELLENŐRZÉSÉRE

- **Vizsgák:** A vizsgák a tanulók tudását, megértését és képességeit mérik fel, objektív és részletes képet adnak a tanulmányi eredményekről. A vizsgák nagy hatással vannak az oktatási rendszer szerkezetének meghatározására is.
- **Iskolaértékelés:** Az iskolaértékelések (szemlék) során számos mutató alapján értékelik az iskola teljesítményét.

- *A megfigyelés és a hatékony beavatkozás ötvözése elengedhetetlen annak érdekében, hogy a rendszer egészében biztosíthatók legyenek a jó tanulmányi eredmények. A legsikeresebb rendszerekben az iskolák teljesítményét vizsgákkal és ellenőrzésekkel követik nyomon, az iskolák önálló fejlődésre mutatott képességével fordított arányú intenzitással. A megfigyelések eredményei alapján a színvonal növelése és az egyetemesen jó eredmények biztosítása érdekében intervenciókat is alkalmaznak. A legjobb rendszerekben ezek a folyamatok az iskolán belül zajlanak, folyamatosan értékelik a diákok teljesítményét, és egyéni szinten kínálnak segítséget a lemaradás ledolgozásában.*



HALLÁSÉBRESZTÉS-A HALLÁSI TÚLÉRZÉKENYSÉG ÉS TERÁPIÁJA

KÉSZÍTETTE: HIMPLI ÁGNES LOGOPÉDUS

2016. 04.21. PMPSZ DUNAKESZI TAGINTÉZMÉNY SZAKMAI NAPJA

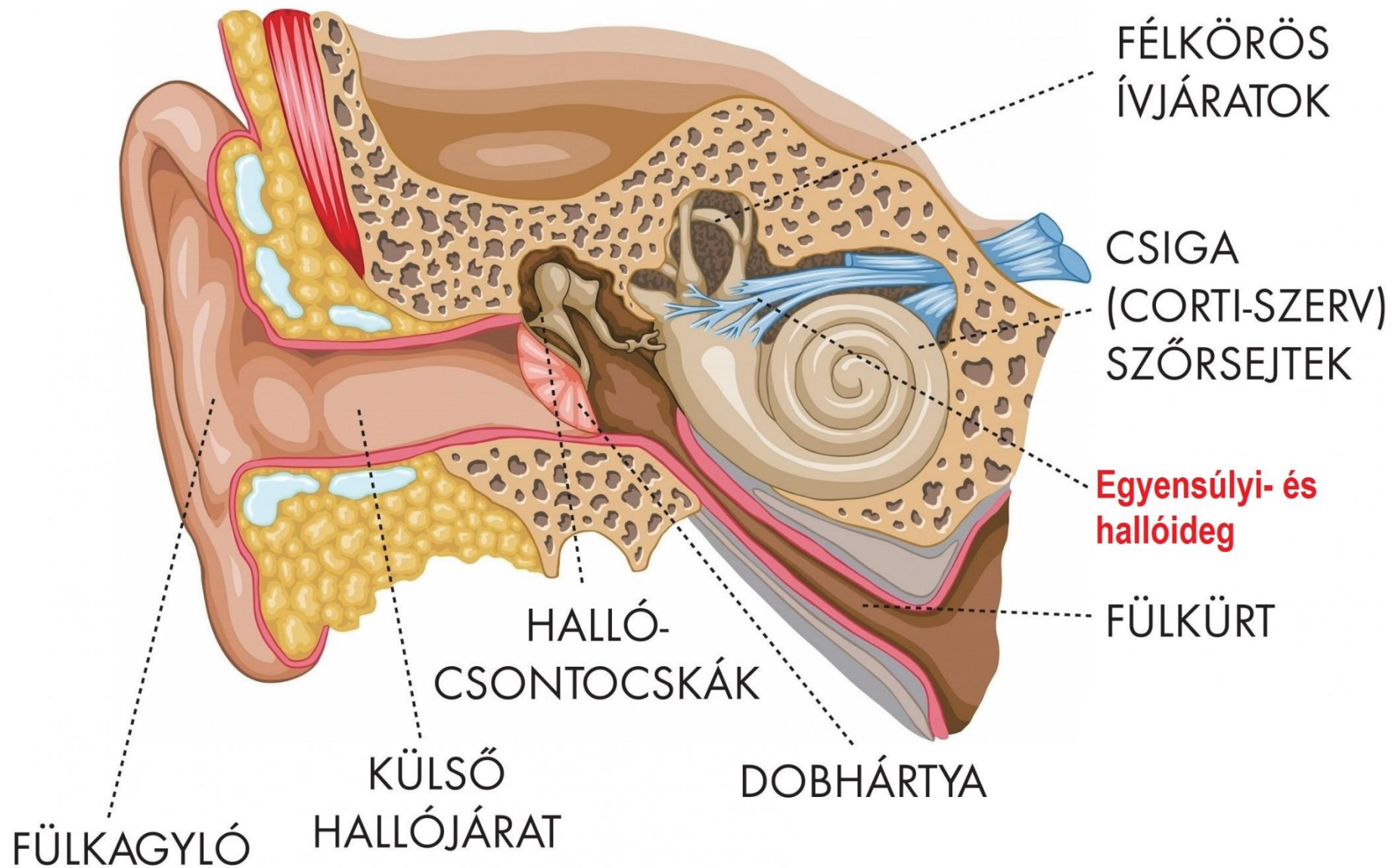
Milyen esetben gyanakodjunk, hogy túlhallás áll fenn?

- Megkésett beszédfejlődés
- Elhúzódozó pöszeség
- Beszéderértési zavar
- Diszlexia
- Diszgráfia
- Túlérzékeny a zajokra
- Gyakran befogja a fülét
- Autista

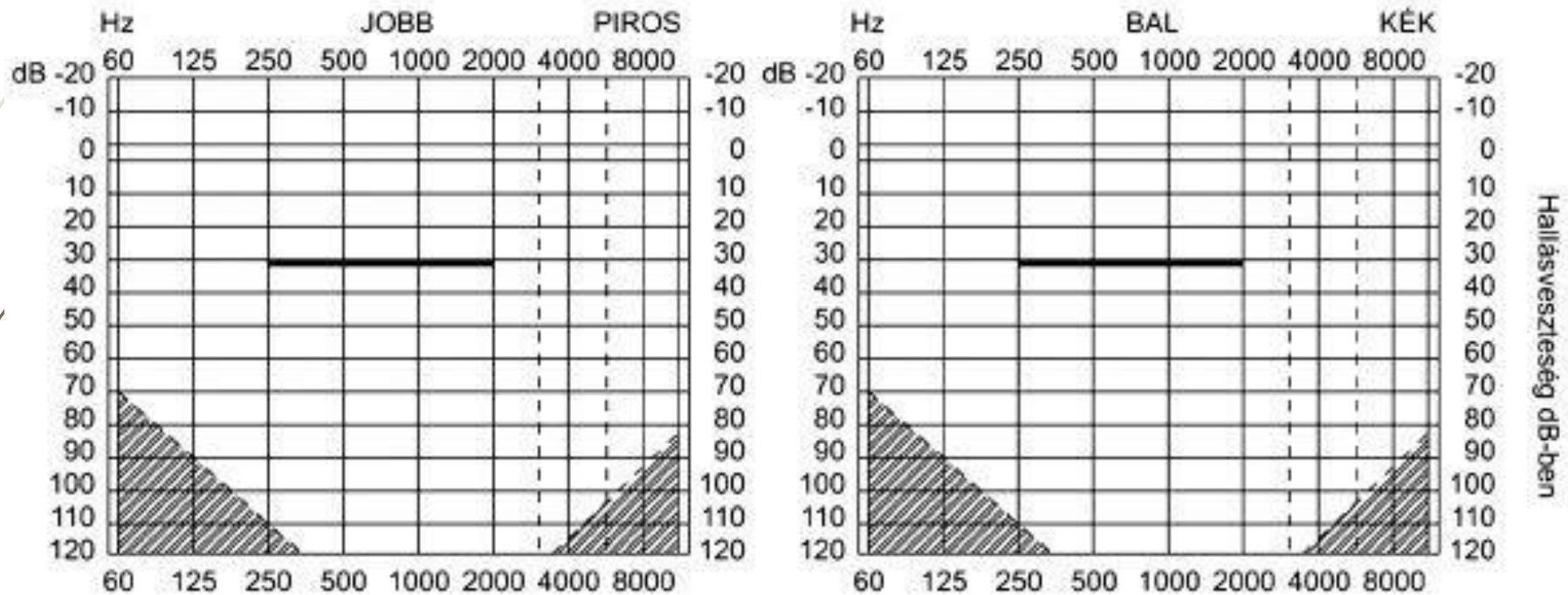
KÜLSŐ FÜL

KÖZÉPFÜL

BELSŐ FÜL



Audiogram



A Pataki-Kolláth féle terápia menete

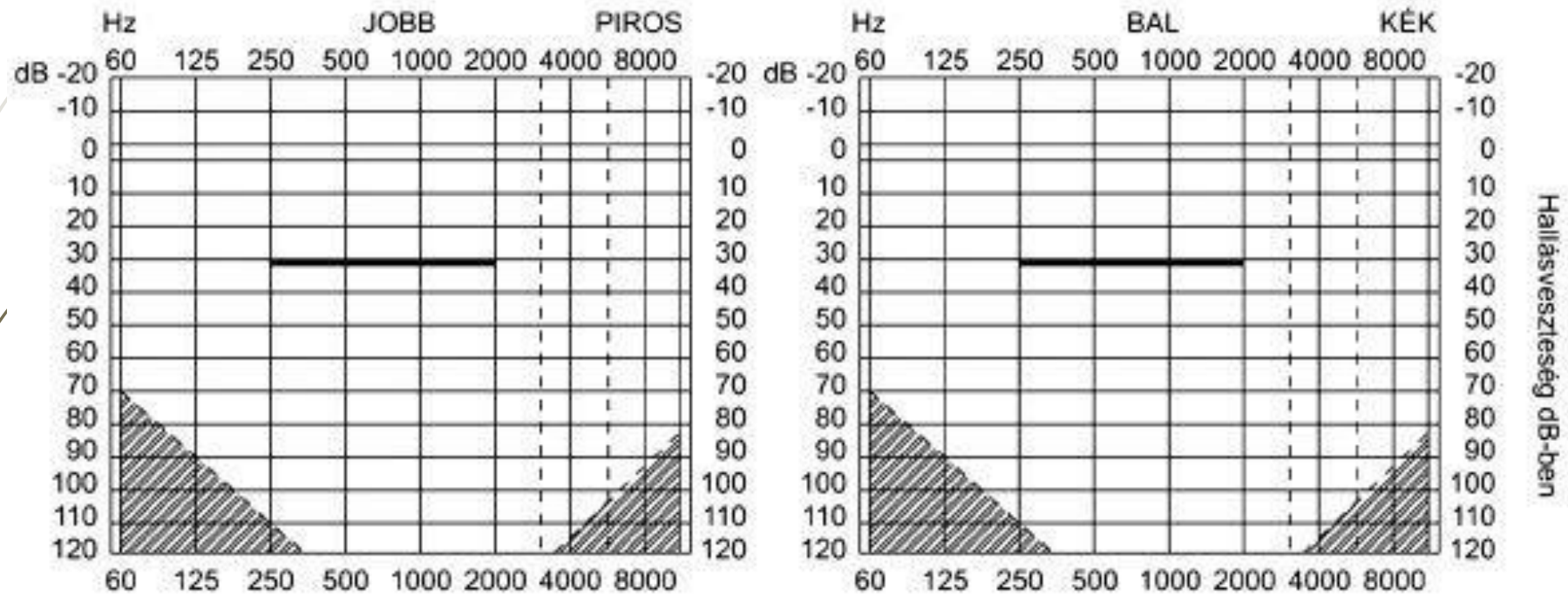


Kiterjesztett hallásvizsgálat

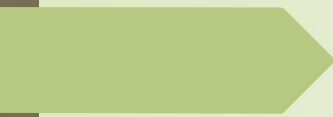
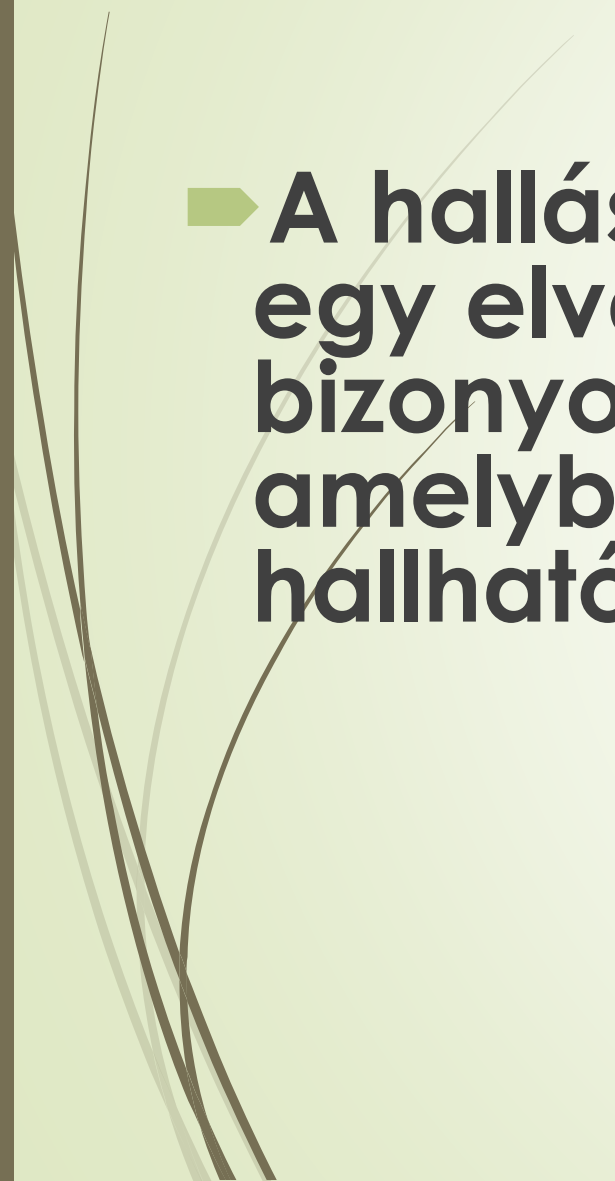
- 1. Negatív tartomány mérése
- 2. Szünetelő vizsgálat
- 3. Logatomvizsgálat

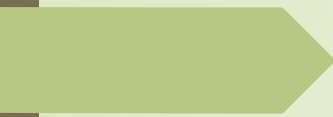


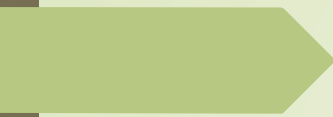
Audiogram

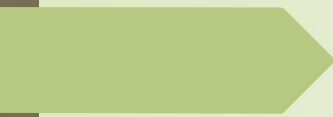


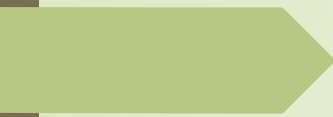


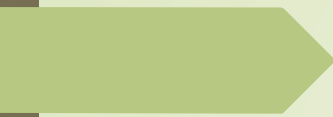
- 
- 
- **A hallásébresztő terápia során a betegek egy elvarázsolt zenét hallgatnak, amelyből bizonyos hangmagasságokat kiszűrtek, és amelyben időnként hirtelen zörejek hallhatók.**

- 
- 
- **A terápiában tíz napon keresztül kétszer félórát hallgatják a gyerekek a zenét, a szünetben kötött és szabad rajzolás zajlik.**

- 
- 
- **Mindenki egyéni CD-t kap az audiológiai eredményének megfelelően.**

- 
- 
- **A zenét szűrve hallgatják, időnként pedig egy tizedmásodpercnyi időre bevágják a szüretlen hangokat.**

- 
- 
- **A gyerekek agya egy idő után megtanulja, hogy ha olyan hangot hallanak, amelyre „nincs szükségük”, azt figyelmen kívül hagyják.**

- 
- 
- **A tréning hatására a betegek beszédértése javul, bizonyos magatartási zavarok csökkennek, megszűnnek.**

A 10 napos terápia sikeressége érdekében fontos betartani néhány szabályt.

- Kerüljük a hangszórókból érkező hangokat, például TV, számítógép, rádió, bevásárlóközpontok, stb., mert ezek csökkenthetik a terápia sikerét.
- A terápia ideje alatt lehetőleg ne forogjon a gyermekünk, a forgó mozdulatokat mellőzzük (körforgás, körhintá).
- A környezeti zajok közül a jellemzően szélsőséges infra-, és ultrahangokat képző eszközök (metro, villamos, néhány busz) használatát minimálisra csökkenteni.
- A 10 nap alatt a lehető legkevesebbre kell csökkenteni a gyermeket körülvevő zajokat, hangingereket.

A terápia eredményei

- Javulás tapasztalható, a figyelem összpontosítás, írás, olvasás és szociális készségek területén
- Segítségével a hangokat pontosabban észlelik a résztvevők, mivel az eljárás alkalmas arra, hogy kiemelje a meghallási készségeket.
- A program végére várható, hogy javul a nyelvi diszkrimináció
- Ritkábban panaszkodnak kellemetlenséget okozó hangokra, fájdalomra, csökken a fülzúgás, helyesebben érzékelik a hangerősséget
- Jelentősen fokozódhat a kommunikációs érdeklődés
- Csökkenhet az echolália, a szétszórtság, dührohamok, ingerlékenység, nyugtalanság

Felhasznált irodalom

- Biszak Anita LOTA-EGYETEMI szakos, Nappali tagozatos hallgató záródolgozata, Budapest, 2010
- http://www.szabadfold.hu/eletegeszseg/hallasebreszto_terapia
- <https://www.youtube.com/watch?v=d9ldtox9gko>
- <http://www.hallasebresztes.hu>
- <http://hallasspecialista.blog.hu>



Köszönöm a
figyelmet!



PMPSZ DUNAKESZI TAGINTÉZMÉNYE

„A JÖVŐ EMBERE” - SZAKSZOLGÁLATI MŰKÖDÉS A MENTÁLHIGIÉNÉ VÉDELMEBEN

2016. 04. 21.

TOLNAI MÁRTA

TAGINTÉZMÉNYIGAZGATÓ

PEDAGÓGIAI SZAKPSZICHOLOGUS

- A szakszolgálati működés a köznevelés jelentős szereplője
- Szakemberek
- Új struktúra a nevelési tanácsadók bázisán

Feladataink:

- Történetiség, hagyományok őrzése, továbbvitele
- Szakmai munka egységesítése
- Hatékony módszerek integrálása
- együttműködés

- A szakszolgálati működés az ország egészét lefedő gyermek mentálhigiénés hálózat
- A környezeti ártalmak, fejlődésbeli egyenetlenségek, elakadások kezelése
- Szülők, pedagógusok támogatása

Célkitűzések:

- Korrektív megsegítés
- Esélykiegyenlítés
- Megelőzés, felzárkóztatás
- Devianciák
- Traumák
- Mentális egészség
- Társadalmi érdek

- Állampolgári jog a szolgáltatások elérhetősége, 0-20...éves korig
- Fejlődési zavarok, idegrendszeri sérülések
- Tanulási, beilleszkedési nehézségek,
- Pszichés problémák, teljesítménygátlás leküzdése
- Az összetett problémakör, csak komplex módon kezelhető, több szakember bevonásával
- A működés alapja hagyományosan a team-munka

Kapacitásproblémák

- Komplex, időigényes folyamat
- Növekvő esetforgalom
- Az igények kielégítése nehéz
- Egyszerre kell megfelelni a mennyiségi, minőségi elvárásoknak
- WHO-adat: egyenlőtlen fejlődési ütem 15-25%

- Lelki Egészségvédelmi Szövetség 1947
- „A jövő embere” folyóirat
- 90-es évek: a mentálhigiénés mozgalom újrászerveződése (orvosok, pedagógusok, pszichológusok, szociális munkások)
- Nem nézhették tétlenül a háború utáni társadalom devianciáit
- Követelések: oktatás reformja, mentálhigiénés képzés reformja

Bezúzott lapszám tartalma:

- Gyermekbűnözés, kriminalitás megelőzése
- Mentálhigiéné és a pedagógia szoros kapcsolata
- Csecsemők egészségvédelméről (Pikler Emmi)
- A gyermekek fejlődési zavaráról (Bárczi Gusztáv)
- Az óvodai mentálhigiéné követelményeiről
- Az anya-gyermek kapcsolatról
- Az érzelmi egészségről (Gegesi Kiss Pál)
- A szellemi fogyatékoság benyomását keltő, lelki zavarban szenvedő gyermekekről
- Mérei Ferenc: Az iskolaérettségről

Mérei Ferenc: „Az iskolai lelki
egészségvédelem legfontosabb kérdése a
beiskolázás.” (1947)

- Nagy egyéni eltérések
- Ne az életkor legyen a kritériuma, hanem a fejlődési fok
- „Az iskola nincs berendezkedve a gyermekek színvonalkülönbségeire.”
- Minden gyerekeknek ugyanazt kell csinálnia, egyformán, azonos ritmusban.

- **„És bekövetkeznek a katasztrófák!”**
- Az éretlenek nem képesek az alkalmazkodásra, zavarják a rendet, nyugtalanok, renitensek és **ami a legsúlyosabb, hogy ez az alkalmazkodási nehézség nem szűnik meg, végig kíséri őket.**
- **Gyermeklélektan válasza:**
Beiskolázási kor - pszichés értelemben vett érettség eltérése

- 6 éves kor körül jelentékeny változás, „átbillenés” történik
- Az átbillenésnek jól észlelhető értelmi jelei, magatartási tünetei vannak. Ez megfigyelhető, vizsgálható.
- Létezik egy optimális beiskolázási pont, és ez az időszak sorsdöntő a gyermek számára
- Az átbillenési pont ismérvei:
 - a gyermeket a feladat elvégzése erő kifejtésre készíti
 - a készen kapott szabályokhoz való alkalmazkodás képessége
 - a társas kapcsolódás irányulása megváltozik, átpártolás a felnőttektől a kortársakhoz

- Az átpártolási folyamat elengedhetetlen az iskolai beilleszkedés szempontjából
- A gyermek mennyire képes együttműködni a vele egykorúakkal
- „A beiskolázási probléma-gyerek 3. csoportjánál a nehézség, az értelmi fejlettséggel függ össze”

Mérei rámutatott 1947-ben:

- Létezik az iskolakezdés előtti időszakban egy ugrópont
- Az átbillenési pont nem esik egybe a naptár szerinti életkorral
- A fejlődés egyenetlenségeiből számos iskolai probléma adódik:

értelmes – de szabályokat nehezen betartó

értelmes – de az egykorúak közé beilleszkedni

nem tudó

gondolkodás fejlődésében elmaradó gyermekek

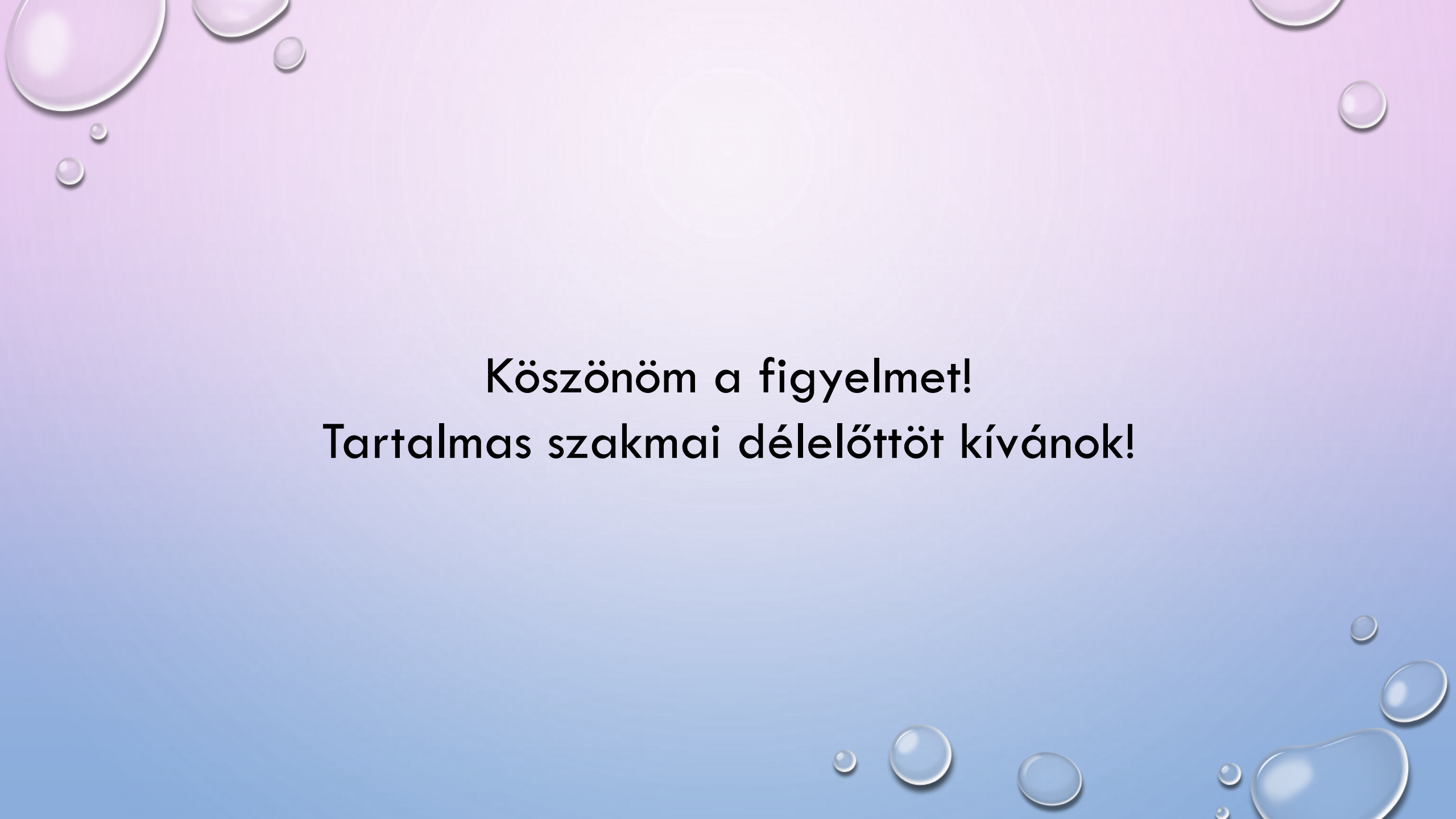


Az éretlenül iskolába kerülő gyermek:

- Nyugtalan
- Rosszul alkalmazkodó
- Beleütközik az iskolai rendszabályokba

Elsőrendű mentálhigiénés érdek fűződik a körültekintő, rugalmas iskolakezdéshez.





Köszönöm a figyelmet!
Tartalmas szakmai délelőttöt kívánok!

Az önbecsülés jelentősége család-és párterápiás tapasztalatok alapján

Készítette:

Szentléleki Kriszta

tanácsadó szakpszichológus, családterapeuta

Pedagógiai Szakszolgálat

Dunakeszi

2016. 04.21.

„Az *értékesség* érzése olyan atmoszférában tud igazán virágozni, ahol tiszteletben tartják az egyéni különbségeket, nyíltan kimutatják a szeretetet, a hibákat arra használják, hogy tanuljanak belőlük, a kommunikáció nyílt, a szabályok rugalmasak, a felelősségről mintát nyújtanak és becsületesek. Ez jellemző a *tápláló* családra.” (V. Satir)

Önbecsülés szerepe: jóllétünk, boldogságunk, cselekvőképességünk, kapcsolataink minőségére nézve – hatalmas erőforrás

A családukban kezd formálódni az, ahogyan később a világot észlelni fogjuk (elsődleges háromszög - V. Satir)

magas önértékelésű személy -> építő, tápláló, egészséges család
alacsony önértékelésű személy-> problémás család

Tartalom

- Témakörök:
 - önbecsülés: M.Johnson: globális és kontingens önértékelés
 - önbecsülés és párkapcsolat
 - életesemények és hatásai (Hungarostudy, Holmes-skála)
 - életközépi krízis
 - válási krízis
 - Napier: házasság: „törékeny” kapcsolat (3 alappillér)
 - pár-és családterápia módszerei
- Szakdolgozatom módszertana: röviden a kutatásról...
 - vizsgálat célja, hipotézisek, mérőeszközök, eredmények
 - esetismertetések

A vizsgálatról

- Cél: önbecsülés két elkülöníthető formájának vizsgálata
- annak kimutatása, hogyan függ össze a kontingens és alapvető/globális önbecsülés olyan jellemzőkkel, mint a testi tünetek, a szorongás és a depresszió, valamint a szubjektív jóllét és a reziliencia; majd ezen adatok fényében áttekinteni 16 párterápiába járó pár problémáit
- Minta:
- teljes minta: 154 fő (119 nő, 35 férfi)
- párterápiás minta: 32 fős (16 pár)

ELTE-PPK Pszichológia Intézet

Dr. V. Komlósi Annamária

2015.

Önbecsülés

- ❖ *Tág definíció:* önmagam elfogadása, létezésemhez fűződő viszony, alkalmasság-érzés, belső stabilitás és biztonságérzet, önmagam iránti tisztelet és értékességem tudata, életem értelmessége

M. Johnson: *belső* és *külső* önbecsülés

Forsman és Johnson:

- alapvető (basic) - *globális* (vonás-szintű)
 - kiérdemelt (earning) – *kontingens* (állapot-jellegű)
-
- ❖ Önbecsülés és párkapcsolat - példák

belső önbecsülés

magas

alacsony

magas

boldog teljesítő



kényszerszerteljesítő



külső önbecsülés

életélvező



nélkülöző



alacsony

3. ábra. A belső és külső önbecsülés különböző kombinációi szerinti „típusok”

Életesemények és hatásai

- Krízis: *akcidentális* és *fejlődési* krízis (Caplan)
- Holmes-skála (jelentős életesemény és megbetegedések)
- példa: párkapcsolati + életközépi krízis + szülőszerep krízisei („hedonista pár” és „megcsalás utáni bizalom-helyreállítás”)
- Rövid házassági tanácsadás - *Freeman*
- párterápiás módszerek: veszteségélmények gyűjtése – veszteségdiagram (James & Friedman); „üres szék”, genogram (családi örökségek!)
- mi a megoldás? házasság ~ reziliencia (=lelki ellenállóképesség) megújulás lehetősége – olyan képesség, hogy erőteljes, megújuló, vagy akár sokszerű külső hatásokhoz is tudjon sikeresen adaptálódni

Módszerek, kérdőívek

- Testi Tünetek Kérdőív
- Contingens SE: kontingens önbecsülést mérő kérdőív (Johnson, Bloom)
- CES-D depresszió kérdőív
- Spielberger-féle állapot-és vonásszorongás kérdőív (STAI-T) (rövidített, 20 tételes)
- BSE - Johnson-Forsman: Alapvető (Belső, BSE) önbecsülés kérdőív – magyar adaptáció: V. Komlósi A.
- Rosenberg Személyes Önbecsülés Kérdőív (RK)
- Reziliencia Skála (Connor, Davidson)
- A WHO Jólét-kérdőív, a szubjektív jólét mérőeszköze (WBI-5)
- Megterhelő életesemények (veszteségek, stb.) – intenzitása + idői faktor

Eredmények

- nemi különbségek az önbecsülés terén:
 - a férfiak alapvető önbecsülése magasabb, mint a nőké
 - a testi tünetekben megmutatkozó terhelések nagyobb mértékben érintik a nőket, mint a férfiakat

Tendencia szintű különbség ($p < 0,05$): nőknél magasabb érték
- alapvető önbecsülés jobb bejósolója a rezilienciának és a szubjektív jóllétnek, mint a kontingens önbecsülés
- a kontingens önbecsülés a szorongás és a depresszió mértékére van hatással
- Párterápiás tapasztalatok – közös vonások:
 - alacsony önbecsülés okozta önbizalomhiány, a pozitív hozzáállás és a változásba vetett hit hiánya;
 - alacsony önbecsülés → házastársra vetülnek ki olyan vonások, mellyel az egyénnek kellene megküzdenie...
 - életközépi válság

Egzisztenciális önbecsülésünk növelése (May, Rogers,...)

- Autentikus én és autentikus találkozás (pl. meditáció)
- Testtudatosság
- Most élni
- Felelősséget vállalni
- Eredendő saját választások
- Kockázatot vállalni
- Egyedül lenni (jó kapcsolatot ápolni önmagunkkal)
- Megérteni a saját érzéseinket
- Humor (bizonyos távolságot ad...)

Köszönöm a figyelmet!

Szathmári Zsuzsanna

A kiégés jelensége humán területen dolgozó szakemberek mindennapjaiban

A kiégés egyfajta foglalkozási deformációként definiálható, melyre jellemző a hosszú ideig tartó érzelmi megterhelés a humán területen dolgozó személyek esetén, akik megélnék veszteséget, sikertelenséget. A veszélyeztetett személyeknek hosszú időn keresztül kell gyorsan döntést hozniuk, helyzeteket kezelniük, mindemellett szeretnének megfelelni a hivatásuknak és családjuknak egyaránt. A kiégésnek nincs életkori, sem időbeli határa.

Veszélyeztetettséget jelentő jellemzők:

- Nélkülözhetetlenség érzése
- Túlzott elvárások önmagukkal és másokkal szemben
- Tökéletességre törekvés
- Szakmai támogatás hiánya
- Autoriter munkahelyi környezet
- Időnyomás
- Humán szféra jellegzetességei: klienskapcsolat, segítő személyiség, pályamotiváció

Humán szféra kiemelt veszélyei:

- Tágabb, család vagy közösség feladatainak átvállalása
- Érzelmileg megterhelő foglalkozás, ami miatt stresszhordozóvá válnak
 - * Aktív, egyirányú érzelmi tevékenység → kimerülés, deperszonalizáció
 - * Munka és magánélet kölcsönös hatása
- Specifikus személyiségjegyek (pl. altruizmus, empátia, helper-szindróma)

Kliensközpontúság, érzelmi aszimmetria

Vikariáló traumatizáltság

- „Gondoskodás ára”
- Érzelmi fertőzés az empátián keresztül → közvetetten traumatizált lesz a dolgozó
 - ~ PTSD: rémálmok, kényszerszorgondolatok
- Kiégés: munkával kapcsolatos elégedetlenség
- Másodlagos traumatizáltság: globálisan, élettel való elégedetlenség

Pedagógusi szerep veszélyeztető tényezői

- Diákok: motiválatlanság, terhelhetőség hiánya, iskolával szembeni ellenállás
- Szülők: ellentétes elvárások
- Törvények, rendeletek, szabályzatok → autonómia hiánya
- Intézményi felszereltség, eszköztár
- Egyéni élethelyzet nehézségei
- Munkatársi közösség

Figyelemfelhívó jelek

- Belső felmondás: Alvászavar, kimerülés, gyengeség, gyakori betegállomány
- Destruktív reakciók:
 - * Ingerlékenység, kedvetlenség, deperszonalizáció
 - * Nem tud örülni másnak, cinikus, negatív attitűd
 - * Reménytelenség, gyámolatlanság, tehetetlenségérzés
 - * Önértékelés problémák
 - * Függőségek
 - * Felszínessé válás
 - * Csökkent motiváció, teljesítőképesség

Kiégés 5 szakasza

1. idealizmus

- Lelkesedés
- Szakmai és magánélet összemosása
- Intenzív kapcsolattartás

2. realizmus

- Elkötelezett
- Együttműködik, kapcsolatot tart
- Kreativitás, kezdeményezés

3. stagnálás

- Csökkent érdeklődés, nyitottság, teljesítmény

- Kevesebb társas kapcsolat
- Csak a „muszáj” miatt beszélget

4. frusztráció

- Visszahúzódó, mások is látják a változást
- Kétségbe vonja munkájának értelmét

5. apátia

- Minimumon az interakció
- Kerüli a társaságot
- Kilátástalanság érzete

Ami segít

- Pszichológiai immunkompetencia: rugalmasság, énhatékonyság
- Öntisztelet magasabb értéke
- Impulzuskontroll
- Ézelmi kontroll
- Saját személyiség fontossága
- Autonómia
- Szociális háló

Aktuális kutatás bemutatása:

- * Demográfiai jellegzetesség nincs a kiégést illetően
- * Az átélt negatív életesemények száma nem biztos, hogy összefüggésben áll a kiégéssel, azonban az aktuálisan zajló rossz hatással van a munkahelyi elégedettségre
- * Szubjektív anyagi jóllét nem befolyásoló tényező
- * Kiégés okai lehetnek:
 - belefáradás a részvétellel teli együttérzésbe
 - aktuálisan zajló negatív életesemény
 - depresszió
 - másodlagos traumatizációs stressz
- * Védőfaktorok: reziliencia, társas támogatás, általános jóllét

Orvoslási lehetőségek:

Tudatosság, tükör, hobbi, időbeosztás, megküzdési stratégiák, motiváció, közösség, nemet mondás képessége, kontrollérzés, humor.



Az autizmus spektrum zavar gyanújelei, megnyilvánulása, megfigyelési szempontrendszer

Hargitai-Müller Mária Klaudia

Klinikai szakpszichológus jelölt

Kompetenciák:

- gyermekpszichiáter – diagnózis
- pszichológus, gyógypedagógus, pedagógus – gyanú megállapítása, továbbküldés
- szülő mint parter
 - interdiszciplináris team munka (fejlődési és viselkedési kép részletes feltérképezése)

Etiológia

- Bizonyított genetikai meghatározottság
 - Bonyolult genetikai háttér, néhány igazolt környezeti tényező
 - De! nem okozhat autizmust: a szülői bánásmód, a kombinált védőoltás, az oltóanyagok higanytartalma
- Biológiai markerek még nem állnak rendelkezésre → viselkedési kép alapján diagnosztizálható
- A zavar azonban nem írható le minden esetre egységesen jellemző viselkedésekkel.



Szempontok a viselkedés klinikai képéhez

Nincs egyetlen olyan tünet, amely önmagában igazolná az autizmus diagnózisát

Egyetlen olyan viselkedésről sem beszélhetünk, amely egyértelműen, önmagában kizárná az autizmust

Nincs egyetlen olyan ASD-re jellemző tünet, amely ne fordulhatna elő a tipikus fejlődésmenetben

Nincs egyetlen olyan ASD-re jellemző tünet, amely ne fordulhatna elő más fejlődési zavarokban, gyermekpszichátriai/pszichiátriai kórképekben.



A tünetek csak a fejlődésmenet és a viselkedéses kép teljes feltérképezésének függvényében válnak értelmezhetővé.

Stefanik, 2016

Fejlődési és viselkedési kép

Viselkedés területén változatos képet mutató zavar, viszont tünetei alapján a háttérben: fejlődés minőségileg 3 területen mutat eltérést/zavart:

- Autisztikus triász (szindróma magja)
 - reciprok szociális kapcsolatok/interakciók zavara
 - reciprok kommunikációs zavarok
 - rugalmas gondolkodás, képzeleti működések zavara (ezeket szűk körű, repetitív, sztereotip érdeklődés és tevékenység, rituális viselkedés kíséri)
 - Triászon kívüli jellegzetességek
- Korai kezdet (tünetek 36 hónapos kor előtt megjelennek)
- A klinikai kép sokszínű

ASD viselkedéss szintű heterogenitása

- ❖ A klinikai kép változhat: (pl.):
 - ❖ Az ASD súlyosságától
 - ❖ Az életkortól
 - ❖ Az értelmi képességek színvonalától
 - ❖ A beszéd és a beszédértés szintjétől
 - ❖ A személyiségtől
 - ❖ A környezeti hatásoktól
 - ❖ Az egyéb társuló betegségektől, zavaroktól

Stefanik, 2016

Az autizmus „spektrumfelfogása”

- ✓ DSM V: korábbi bizonytalan nozológiai kategóriák egybeolvadnak
 - ✓ autisztikus diád
 - ✓ árnyaltabb, elmélyültebb, integráltabb szemléletű diagnosztikát céloz

lampakor.blog.hu

Pervazív fejlődési zavarok		DSM-V (2013-ma)
BNO-10 (1996-ma)	DSM-IV (1994-2000) DSM-IV TR (2000-2013)	
F84.0 Gyermekkori autizmus	299.00 Autisztikus zavar	299.00 Autizmus spektrum zavar
F84.5 Asperger-szindróma	299.80 Asperger-féle zavar	
F84.1 Atipikus autizmus	299.80 Pervazív fejlődési zavar MNO (ideértve az atipikus autizmust) – PDD-NOS	
F84.8 Egyéb pervazív fejlődési zavar		
F84.9 Nem meghatározott pervazív fejlődési zavar		
F84.4 Mentális retardációval és sztereotip mozgászavarral társuló túlzott aktivitás		
F84.2 Rett-szindróma	299.80 Rett-féle zavar	
F84.3 Egyéb gyermekkori dezintegratív zavar	299.10 Gyermekkori dezintegratív zavar	

Márti+Robi

Reciprok szociális interakciók

- Általában eltérés a társas interakciók minőségében/mennyiségében, reciprocitásban, a kontextushoz való illeszkedésben. Példák:
 - nem/kevésbé kezdeményez kapcsolatot másokkal (főként kortársakkal), s a közeledést elutasítja /izolált/
 - gyakran kezdeményez kapcsolatot, de közeledése furcsa, nem a szociális helyzetnek megfelelő /aktív, bizarr/
 - nem kezdeményez, de hívásra vagy kérésre csatlakozik a többiekhez és elviseli az irányítást /passzív/
 - sérült a szemkontaktus használata az interakciók/szociális kapcsolatok szabályozásában
 - nehezen (esetleg sehogy sem) számol be sajátélményeiről

Reciprok kommunikáció

példák:

- nem vagy rosszul beszél + csupán nagyon szegényesen kompenzálja a beszéd hiányait más eszközökkel
- sérült a beszédértés
- késleltetett és azonnali echoláliák
- idioszinkráziás szóhasználat, neologizmák
- választékos szókincs, jó grammatika mellett is sérülés a nyelvhasználat pragmatikai aspektusaiban
- rosszul regulált hangerő, beszédsebesség, furcsa intonáció, hangszín
- gesztusok, arckifejezések használatának és megértésének sérülése

Rugalmas viselkedésszervezés

példák:

- nehézségek a strukturálatlan helyzetekben
- beszűkült, repetitív, sztereotip érdeklődési és tevékenységi körök – változatos és spontán (mintha) játékok és tevékenységek helyett
- ragaszkodás a megszokotthoz – változások nehéz (vagy egyáltalán nem) tolerálása
- kényszeres viselkedések
- sztereotip, repetitív motoros manírok

Autizmus spektrum zavarok a viselkedés szintjén

Triáson kívüli jellegzetességek

- túlzott érzékenysége bizonyos ingerekre (pl. egyes zajokra, hangokra, szagokra)
- gyengébb érzékenysége bizonyos ingerekre
- észlelt ingerek apró részletei köti le a figyelmüket
- egyenetlenség a képességekben
- „szigetszerű” képességek

Stefanik, 2016



Tüneteket magyarázó elméletek

Naiv tudatelméleti sérülés

Elmeolvasási képesség: a helyzetnek megfelelő társas és kommunikációs viselkedés egyik alapja. Gyorsan, automatikusan, odafigyelést és erőfeszítést nem igényelve működik. Lehetővé teszi, hogy másoknak vélekedéseket, vágyakat, érzelmeket, szándékokat tulajdonítsunk és a viselkedést ezekből eredeztetve értelmezzük és bejósoljuk.

ASD:

- Nehézség vagy lehetetlen mások gondolatainak „olvasása”
- Sérül a mentális, szociális világ feltérképezése, értelmezése és ez alapján az emberek viselkedésének a bejósolása
- Ez a deficit megzavarja azokat a képességeket, amelyek azzal állnak összefüggésben, hogy egy másik ember nézőpontját látni tudjuk

Következmény (fejlesztési stratégia a gyenge mentalizáció miatt – alternatív utak)

- törekednünk kell arra, hogy a minél inkább bejósolható legyen a viselkedésünk és a környezet
 - világos, egyértelmű kommunikációs technikák, a mentális állapotok tudatos tanításával, a megélt helyzetekre, tapasztalatokra történő építéssel
- Törekednünk kell az érthetőségre
- Közvetlenül is fejleszthetjük az elmeolvasási képességet (elsősorban szakemberek feladata)
- Jobban megértjük miért, hol és hogyan segíthetünk (kevésbé magyarázzuk félre a viselkedésüket)

→ szociális-kommunikációs gyengeségekre magyarázatot ad



Tüneteket magyarázó elméletek

Végrehajtó működés zavara

Végrehajtó rdsz: cselekvéseink megszervezéséhez szükségesek. Tervezés; a kézenfekvő, de helytelen válaszok gátlása; megfelelő sorrend felismerése és tartása; a környezet és magunk folyamatos figyelése; rugalmas, a mindenkori helyzethez alkalmazkodó cselekvés és gondolkodás stb.

ASD:

- Sérült a „belső forgatókönyv/tervezési rendszer” (végrehajtó működés zavara, ami gátolja a figyelem irányítását, a feladatok és a cselekvések célzott tervezését, a feladatváltást, a helyzethez alkalmazkodó új válaszok kialakítását)
- Magyarázat a rugalmas viselkedés-szervezés nehézségeire – jól értelmezhető a sztereotip, repetitív, rugalmatlan viselkedés

Következmény:

- jobban értjük miért nem képes rugalmasan és változatosan cselekedni az autizmussal élő ember
- jobban értjük, hogyan segíthetünk – elsősorban a hibás, belső forgatókönyvek helyett, külső, érthető forgatókönyveket adunk; világos struktúra, a részletekre lebontott instrukciók, a megfelelő külső segítség, a változásokra, újra való megfelelő felkészítés a belső tervezési rendszer hiányosságainak kompenzálására

Tüneteket magyarázó elméletek

Gyenge centrális koherencia

Régi klinikai tapasztalat: egyes ASD kognitív képességek egyes területeink a többi képességhez képest kiugró teljesítményre képesek – savant képességek – magyarázat elértő **információfeldolgozási stílus:**

- „ösztönös hajlam” arra, hogy a felénk áramló információkat, ingereket – a kontextus figyelembe vételével- jelentésteli egésszé szervezzük
 - Ez segít, hogy a fontos dolgokat figyeljük és a lényegteleneket „hanyagoljuk”
 - ez a hajlam az autizmussal élő emberekben gyengébb – képtelenek a jelenségek átfogó értelmezésére vagy az információt a kontextusban vizsgálni, „elvesznek” a részletekben, egy-egy apró jelenség tartósan és kizárólagosan leköti a figyelmüket, akadályozva az átlátást

Következmény:

- jobban értjük a viselkedésüket , finomít a beavatkozás céljaira vonatkozó elképzeléseket, terápiás eszköztárat
- egyszerű helyzetekből a bonyolultabbak felé, mesterségestől a természetes felé haladjunk; nekünk kell segíteni a lényeges vagy fontos információk kiemelésében

Diagnosztikus folyamat I. lépése

- szülőkkel felvett részletes anamnézis, heteroanamnézis
 - interjú ADI-R (Autism Diagnostic Interview-Revised)
 - Kérdőívek
 - Autizmus Kutatócsoport kérdőíve
 - Rutter-algoritmus
 - CHAT (18 hónapos korig szűrő)
 - Q-CHAT
 - SCQ
 - Tünetek mely életkorban, helyzet(ek)ben, és pontosan mikor jelentek/jelennek meg
 - Részletes és pontos adatgyűjtés - több társas helyzetet érintve (mindent vagy semmit elv kerülendő)
- a teljes fejlődésmenet feltérképezésére törekedjünk

Téma	Példák a részterületekre
Korai fejlődés, korai kezdet	• Első aggódalmak időpontja, oka • Első szavak; első frázisszerkezetek időpontja • A beszéd esetleges hiánya és az ezt kísérő kompenzációs kísérletek • Kölcsönösség, közös figyelmi viselkedések • Játék (különösen: „mintha” játék) • Történt-e készségvesztés, hanyatlás? (...)
Reciprok kommunikáció	• A beszédfejlődés egyenletessége • Verbális kifejezési nehézségek esetén metakommunikációs kompenzáció • Érdeklődés kifejezése, megosztása • Kölcsönös, több beszélőváltós beszélgetés (nem csak a számára érdekes témákban) • Spontán, társas csevegés • Sztereotip szóhasználat • Idioszinkráziás nyelvhasználat, neologizmák • Késleltetett és azonnali echoláliák • Személyrag- és személyesnévmás-cserék • Hangerő, intonáció, ritmus, hangmagasság • Beszéértés (...)
Reciprok szociális interakciók	• Szemkontaktus adekvát, jól időzített alkalmazása többféle társas helyzetben • Árnyalt és partner felé irányított arckifejezések • Szociális mosoly spontán, többféle kontextusban és céllal • Kortársak felé mutatott érdeklődés • Kortársak közeledésére adott válasz • Barátkozás • Társas szempontból nem helyénvaló megjegyzések, kérdések; szociális gátolatlanság • Öröm, bánat megosztása, érzelmi rezonancia • A különböző társas és kommunikatív viselkedések integrációja • (pl. vokalizációk szemkontaktussal és gesztusokkal kísértén) (...)

1. táblázat (Csepregi, Stefanik, 2012, 27.o.)

Téma	Példák a részterületekre
Rugalmas viselkedésszervezés	• Strukturálatlan idő eltöltése • Spontán játéktevékenység (mintha játék, szerepjáték) • Érdeklődési körök (intenzitás, tartalom) • Sztereotip, repetitív, afunkcionális tevékenységek • Motoros kézmanírok, komplex manírok • Nehézségek a környezet apró részletének vagy a kialakított • rutinok megváltozásakor • Kényszeres viselkedések • Szenzoros abnormalitások (Szenzoros ingerekre adott reakciók (túlerzékenység vagy érzéketlenség ?))
Egyéb jellegzetességek	• Étkezési szokások (szoptatási nehézség (testi kontaktus?); vegyes táplálkozásra való átállás (darabos étel elfogadása?); új ízű, állagú vagy színű ételek elfogyasztása?; ételfajták mennyisége?) • Alvási szokások (alvásmennyiség csökkent-e; alvás-ébrenlét ritmusa?; nyugtalan alvás, gyakori ébredés?)
Egyéb, klinikai, oktatási, nevelési szempontból releváns témakörök	• Problémás viselkedések • Tehetség, kiemelkedő képességek • Önellátás, önkiszolgálás (...)

Viselkedéses jegyek megfigyelési fókusz a gyermekkorban:

Első évek tünetei:

- 6-9 hónap: érzelmi kifejezés szegényes, mások arcának csökkentebb nézése, tekintethárítás, kevés szociális mosoly, arckifejezéseinek változatossága szegényes, szokatlan mozdulatok, gagyogás késése, vokalizálás ritka
- 9-12 hónap: környezet hangjainak való reagálás preferálása az emberi hanggal szemben, más tekintetének követése csökkent, közös figyelmi fókuszban lévő mutatott tárgyat nem figyel/követ szemével, mutogatás hiánya, nevére csökkenten reagál, gagyogás ritka, bizonyos ingerekre szokatlan reakciót vált ki belőle
- 12-15 hónap: mutogatás másokkal való megosztás céljából nem vagy ritkán; beszéd-nyelvhasználat megkéshet, „nem” szó korlátozott megértése, egyszerű gesztusokkal kísért szóbeli utasítások megértése csökkent vagy hiányzik, repetitív és perszeveratív játéktevékenység, integetés hiánya köszönéskor.

Viselkedéses jegyek megfigyelési fókusz a gyermekkorban:

Első évek tünetei:

- 15–18 hónap: „mintha” majd szerepjáték korlátozottsága, egysíkú játékhasználat, utánzás ritka vagy nem jelenik meg, más ember gesztussal, tekintettel, arckifejezéssel nem tartja interakcióban, és nem köti le; korábban megjelent szavak, gesztusok elhagyása
- 2 éves kor előtt: érdeklődés, öröm megosztásának hiánya, nevére nem válaszol, hiányzik az érzelmeket tükröző arckifejezés szemkontaktussal való kísérete, tekintet nem megfelelő használata; repetitív mozgás, testtartás, szokatlan prozódia, megmutatás hiányzik, tárgyakkal repetitív mozdulatokat végez

Viselkedéses jegyek megfigyelési fókusza a gyermekkorban:

Az első 2 év tünetei összefoglalóan:

- Társas válaszkészség hiánya/sérülése (pl. ölbevételt kiváltó testtartás; válasz jellegű szociális mosoly; kölcsönös, szerepváltásos preverbális kommunikáció)
- Közös figyelmi viselkedések hiánya/sérülése (pl. orientációs válasz; tárgyak átadása, megmutatása; deklaratív, triadikus közös figyelmi kezdeményezések)

Gyermekkor tünetei (4-5 éves kortól)

- Legtipikusabb időszak klinikai tünetek szempontjából
- A tapasztalható viselkedések szinte mindegyike megjelenhet
 - tipikus fejlődés esetében már nagymértékű kompetencia várható el

Egyik tünet sem diagnosztikus értékű önmagában!!!

Viselkedéses jegyek megfigyelése a magtünetek mentén

Minőségi zavar a reciprok szociális interakciókban 1.:

- Kapcsolatok kölcsönösségének, annak fenntartásában való törekvés hiánya
- Szociális jelzések használatának/értésének, szociális szabályok megértésének hiánya
- Másokkal történő öröm-, élménymegosztás zavara
- Szemkontaktus felvételének, tartásának hiánya - sérül a szociális kapcsolatok szabályozására való használata, aminek fő célja lenne a másik figyelmének „ellenőrzése”, fenntartása, társas időzítés jelzése.
- Kapcsolati közeledéskor a másik személy szempontjának, érzelmeinek figyelmen kívül hagyása
- Kapcsolati kezdeményezés, közeledés hiánya vagy csökkent mértéke, amennyiben igen: egyoldalú, saját szükséglet kielégítés által vezérelt



Viselkedéses jegyek megfigyelése a magtünetek mentén

Minőségi zavar a reciprok szociális interakciókban 2.:

- Testi kontaktus kerülése
- Emberek iránti érdeklődés csökkent.
- Mások vigasztalása nem tapasztalható, vagy tanult, sztereotip módokon
- Kritikátlan közeledés másokhoz (szociális normák figyelmen kívül)
- A szociális szerepek közötti különbségeket csökkenten érik meg
- Ha a szociális játékba bevonható (általában a passzív típus), abban kreatívan nem vesz részt, szerepváltáskor kiesik a játékból

Viselkedéses jegyek megfigyelése a magtünetek mentén

Minőségi zavar a reciprok kommunikációban 1.:

- Beszédtanulás megkésése (nem minden esetben), megakadása - metakommunikációs kompenzáció hiányával
- Gesztusok (érzelmeket kifejezők) károsodása, csupán egyszerű gesztusok alkalmazása (fejrázás, bólintás)
- Beszédhangokra szelektív reagálás
- Beszéd kifejlődésekor, szociális közlésekre csökkent használat, beszélgetésbe ritka bocsátkozás
- Kérdéseikkel ritkán érdeklődnek más ember belső állapota (hogylét, érzelem, gondolat stb.) iránt, gyakori a kérdések sztereotip ismételtetése (saját szűk érdeklődési körbe tartozó témákról)
- Beszédesebbek, főként monologizálnak (hosszan, saját érdeklődési köre mentén), beszédük repetitív
- Jellemző a személyragok, személyes névmások felcserélése
- Sztereotíp beszéd, késleltetett echolalia, azonnali echolalia (fiatalabb korban)
- A beszéd ritmusa, intonációja szokatlan (pl. monoton, éneklő), neologizmák

Viselkedéses jegyek megfigyelése a magtünetek mentén

Minőségi zavar a reciprok kommunikációban 2.:

- Az ismételt szót/ szavakat, szövegrészeket gyakran az eredetileg hallott intonációval való visszaadása
- Beszélgetés íratlan szabályainak a betartása problémát okoz
- Non-verbális eszközök kompenzációs használatának a hiánya
- Felnőttes, mesterkelt szófordulatok, merev, szokatlan, pedáns szóhasználat/ szófordulat
- A több beszédváltásos, kölcsönös beszélgetésnek a nehezítettsége
- Az absztrakt, többértelmű szavak, képes beszéd megértése problémákat okoz, ironia szó szerinti értelmezése.
- Zavar a metakommunikációs eszközök, gesztusok alkalmazásában, értelmezésében

Viselkedéses jegyek megfigyelése

A képzeleti működés zavara:

- Gyermekkorban a játéktevékenységben megfigyelhető
- Az önálló, kreatív „mintha” játék, majd szerepjáték képtelensége
- Főként fizikai tulajdonságok mentén játszanak a játéktárgyakkal
- Gyakori a játéktárgyak sorba rendezése
- Előfordul, hogy képesek funkciójátékra (történet, cselekvés eljátszása), viszont általában hiányzik a kreativitás, rugalmasság.



Jó képességűek képesek:

- a komplex szerepjátékra, de! ezek megfigyelt események pontos utánzásai, egyfajta begyakorlásai, sokszor ismétlődnek, új elemek szórványosan épülnek bele.
 - Más bekapcsolódásakor saját szabályrendszerük, történetük eljátszására próbálják rávenni, szerepcsere, módosítás nélkül
 - Mások mentális állapotaiban nem tudnak belehelyezkedni, egocentrikus működés tapasztalható.
- fantáziájukban összetett, kitalált „világ” megalkotása
 - szintén saját szabályaik szerint működtetnek (ok: követhető, kiszámítható a valós világgal szemben)

Viselkedéses jegyek megfigyelése a magtünetek mentén

Sztereotíp, repetitív érdeklődés és tevékenység/ rugalmas viselkedésszervezés zavara:

Biztonságot, nyugalmat adnak (szorongáskeltő helyzetekben, üresjáratokban, strukturálatlan helyzetekben felerősödnek)

- Szokatlan tárgyakhoz, szokásokhoz, rutinokhoz ~ az állandósághoz való kényszeres jellegű ragaszkodás
- Rituálisztikus viselkedés
- Változással szembeni ellenállás
- Szokatlan, intenzív érdeklődési kör
 - interferál új készség elsajátításával, más tevékenység végzésével
 - témáról fokozott adatgyűjtés.
- Játékokban részlet > egész
- „Mintha” játék patternek ismétlése
- Repetitív, sztereotíp, motoros manírok



ADOS (Autism Diagnostic Observation Schedule)

- Standardizált eljárás
- 4 modul: szociális és kommunikációs sérülés mértékének és minőségének feltárása (széles életkori sávban, intellektuális szinten, bármilyen expresszív nyelvi színvonalon)
- Diagnosztikus algoritmusokkal

Felhasznált irodalom

- Az Egészségügyi Minisztérium szakmai irányelve az autizmusról/autizmus spektrum zavarairól. In Egészségügyi Közlöny, online változat (2008, 10. szám). www.kk.ptt.hu/docs/protokollok/PSZICH-Autizmus_autizmus_spektrum:zavar.pdf (letöltés: 2016. 11. 10.)
- Csenki L., (2016) DSM-5 Diagnosztikai rendszerek a pszichiátriában és a pszichopatológiában. SE Klinikai Szakképzés, előadás, Budapest.
- Csepregi, A., Stefanik, K. (2012) *Autizmus spektrum zavarral élő gyermekek, tanulók komplex vizsgálatának diagnosztikus protokollja*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
- DSM-5 referencia-kézikönyv a DSM-5 diagnosztikai kritériumaihoz (2013) Oriold és Társai
- Simó, J. (2007) A pervazív fejlődési zavarok – az autizmus spektrum. In Vikár, Gy., Vikár, A., Székács, E. (szerk.) Dinamikus gyermekpszichiátria. Medicina Kiadó, Budapest.
- Stefanik, K. (2016) Bevezetés az autizmus spektrum zavarok sajátos viselkedési képébe és hátterébe (Pervazív zavarok, autizmus tünettana és diagnosztikai kritériuma). SE Klinikai Szakképzés, előadás, Budapest.
- Vetró, Á. (2008) A fejlődés átható zavarai. In Vetró Á. (szerk.) *Gyermek- és ifjúságpszichiátria*. 215-224. Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest.

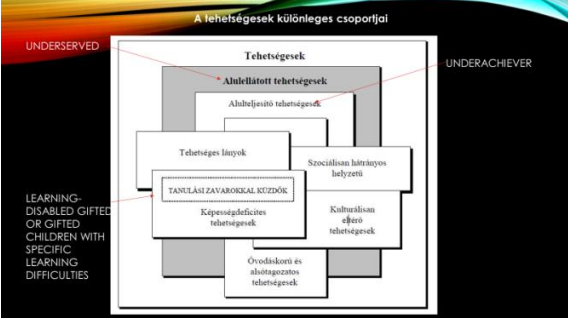
Köszönöm a figyelmet!

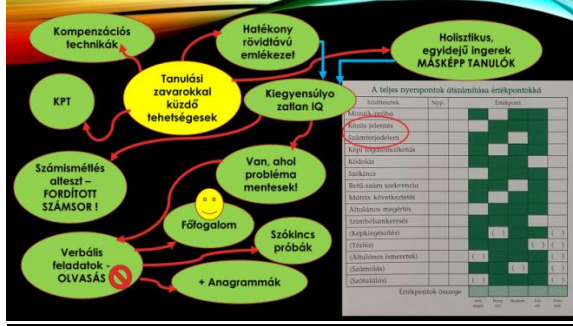


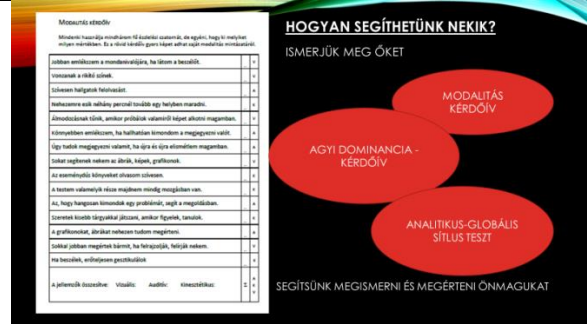
AZ ALULTEJESÍTŐ TEHETSÉG

Készítette: Béki Zsuzsa - fejlesztőpedagógus

TEHETSÉG MODELLEK - RENZULLI (1978) - CZEIZEL ENDRE (1997) + Mönks (1992) – „társas hármas”	Renzulli – átlagon felüli képességeket differenciáltabban írja le általános (magasszintű elvont gondolkodás, verbális és számgondolkodás, jó memória, folyékony beszéd, téri viszonyok átlátása, alkalmazkodóképesség, gyors, pontos szelektív információ-feldolgozás) és speciális képességek (általános képességek különböző kombinációi egy v. több speciális területen pl. matematika, kémia, fényképészet, bábozás, vezetés, újságírás, zeneszerzés, stb.) Mönks – család, iskola és kortársak Czeizel Endre 2X4+1 modellje kibővíül a Sorsfaktorral
SORSFAKTOR Sorsfaktorok típusai: 1. korai halál (biológiai), 2. betegségek (önsorsrontás), 3. tehetségvesztés, tálenturomlás (társadalmi sors).	Sorsfaktorok típusai: 1. korai halál (biológiai) – ide tartozik a balesetek és az abortusz (nem teszi lehetővé a tehetség kibontakozását), 2. betegségek (önsorsrontás) – káros szenvedélyek, életmód, öngyilkosság és nemi bajok, 3. tehetségvesztés, tálenturomlás (társadalmi sors) – alkotói a szegénység, rossz iskola, bűntény, háború. Dr Egely György – gépészmérnök, fizikus, feltaláló KÖNYVE - Tiltott találmányok, pl. Zágráb 2012-ben fúziós reaktora aranyérmét kapott – ARCA Nemzetközi Találmányi kiállításon kapta – Egely kerék – harmonizálhatja a két agyféltekéi működését, ha egy szerre forgat a két kezével egy-egy kereket
KREATIVITÁS A KREATIVITÁS MÉRÉSÉGET JELENT MINDENÚJAL, BÍFONYTALANNAI, STOKATLANNAI, SZEMBEN. GILFORD – DPT = divergens produkciós tesztbatteria, azaz a kreatív személyiséget meghatározó jegyek és adottságok listája 1. KÖNNYEDSÉG = FLUENCY 2. HAJLÉKONYSÁG = FLEXIBILITY 3. EREDETISÉG v. ORIGINALITÁS = ORIGINALITY 4. ELABORÁCIÓ v. KIDOLGOZOTTSÁG 5. ÉRZÉKENYSÉG v. SZENZITIVITÁS = SENSITIVITY 6. ÚJRAFOGALMAZÁS = REDEFINITION egyen belső szabadsága környezetének biztonsága	Gilford divergens gondolkodás elméletére, több tényező tehetségelméletére GILFORD – DPT = divergens produkciós tesztbatteria, azaz a kreatív személyiséget meghatározó jegyek és adottságok listája 1. <u>KÖNNYEDSÉG = FLUENCY</u> (szavakra, gondolatokra, asszociációkra, stb. emlékezzünk meghat. körülmények között) 2. <u>HAJLÉKONYSÁG = FLEXIBILITY</u> (elraktározott információk átalakíthatósága) 3. <u>EREDETISÉG v. ORIGINALITÁS = ORIGINALITY</u> (transzformációs faktor, másképp látás képessége, távoli asszociációk, ritka válaszok, eredeti – clever válaszok) 4. <u>ELABORÁCIÓ v. KIDOLGOZOTTSÁG</u> (adott információk alapján felépítsünk egy struktúrát) 5. <u>ÉRZÉKENYSÉG v. SZENZITIVITÁS = SENSITIVITY</u> (problémák felfogása, külvilággal szembeni nyitottság) 6. <u>ÚJRAFOGALMAZÁS = REDEFINITION</u> (egy tárgyat vagy annak egy részét másképp interpretáljunk mint korábban, és egészen új célokra használjuk fel.)

 TEHETSÉG FAJTÁI GILFORD (1967) – TÖBBTÉNYEZŐS TEHETSÉG ELMÉLET GARDNER (1983) – TÖBBSZÖRÖS INTELLIGENCIA ELMÉLET 1. Verbális/nyelvi 2. Logikai/matematikai 3. Vizuális/térbeli 4. Testi/kinesztéziás 5. Zenei 6. Interperszonális 7. Intrapersonális 8. Praktikus/tudományos – dolgok működésének felfedezése, megfigyelések, kutatások, dolgok tisztázása, alkalmazása és környezetük felhasználása	Nádasi Mária, Révész László –doktori értekezés – 7 intellektuális képesség leírása 1. <u>Verbális/nyelvi</u> – figyelnek, beszélnek, olvasnak, vitatkoznak, írnak. 2. <u>Logikai/matematikai</u> – fogalmi gondolkodás, törvényszerűségek, ok-okozati összefüggések, elemzés. 3. <u>Vizuális/térbeli</u> – téri rendezés, árnyalt belső képek, vizuális megjelenítés. 4. <u>Testi/kinesztéziás</u> – mozgással fejezik ki magukat, praktikus tevékenységeken keresztül tanulnak. 5. <u>Zenei</u> – hangmagasságra, hangszínre, ritmusra és zenei formákra fogékonyak 6. <u>Interperszonális</u> – „emberközpontúak”, szervezők, kommunikátorok. 7. <u>Intrapersonális</u> – meggondoltak, reflektálók, maguk szeretik kitűzni céljaikat. + 1991 - naturalista, egzisztenciális, morális 8. <u>Praktikus/tudományos</u> – dolgok működésének felfedezése, megfigyelések, kutatások, dolgok tisztázása-alkalmazása és környezetük felhasználása
www.paltakats.com VIDEO film (beágyazott tartalom) Takács Pál & Kézi Gábor tandem repüléséről	Takács Pál – többszörös világbajnok akrobatikus siklóernyőzésben és társa Kézi Gábor, együtt pedig a szinkron akrobatikus siklóernyőzés világbajnokai. Ők ketten az egyetemet adták fel azért, hogy a siklóernyőzésben ezeket a világcímeket megszerezhessék.
 Thomas Alva Edison (1847-1931) tanítója „képezhetetlennek” minősítette, írásában később azonosították a diszlexia jeleit Charles Schwab amerikai főszécsügnökség alapítója és diszlexiás „Képtelen voltam megtanulni olvasni.” http://dyslexia.yale.edu Cher - énekes, színésznő „A bizonyítványomban meg mindig az szerepelt: „teljesítménye elmarad a képességeitől.” Anatole France francia író, akit 1921-ben munkásságáért írodalmi Nobel-díjjal részesítettek 7 évesen megátolt tanult meg olvasni, de az érettségi vizsgán kétszer bukott meg rossz helyesírása miatt	Tehetségek a tudomány, az irodalom, a gazdaság és a zeneművészet területéről, akik az iskolában nem tudtak teljesíteni, „rossz tanulók” voltak, pedig kiemelkedő teljesítményt tettek/tesznek le az asztalra társadalmi szinten.
 A tehetségek különleges csoportjai UNDERSERVED UNDERACHIEVER LEARNING-DISABLED GIFTED OR GIFTED CHILDREN WITH SPECIFIC LEARNING DIFFICULTIES Tehetségek - Alulértékelt tehetségek - Alulfejlesztő tehetségek - Tehetséges lányok - TANULÁSI ZAVAROKKAL KÜZDŐK - Képességhaték tehetségek - Szociálisan hátrányos helyzetű - Kulturálisan eltérő tehetségek - Övönidőskori és alulfejlesztett tehetségek	A tehetség modern megfogalmazásai elismerve a tehetség különböző megjelenési formáit, a hátrányos helyzetű tehetségek meghatározására is alkalmasabbak, mint a hagyományos elméletek, amelyek elsősorban az extrém magas intelligenciára épülnek. Képességeikben hátrányos = handicapped tehetségek = azok a populációk, amelyek valamilyen szervi problémával, fejlődési képesség- vagy részképességkieséssel, gyengeséggel küzdenek Az alulértékelt = underserved tehetségek kifejezés csak a 80-as években jelent meg a szakirodalomban és egyre inkább az „alulteljesítő = underachiever” jelző helyett kezdték használni, ez pedig egy fontos szemléletváltást mutat, hogy a gyerek teljesítményről a gyerekekkel való törődésre, pontosabban annak hiányára teszi át a hangsúlyt. Az alulteljesítők mára az alulértékelt nagy alcsoportjává váltak, ami azt jelenti, hogy az alulteljesítés mint az alulértékelttség következménye jelenik meg. A lány-fiú arány eltolódás a szubjektív méréseknél válik jelentősebbé, a kognitív képességeket mérő tesztekkel történő tehetségazonosítás esetén nincs lényeges különbség a két nem között. (1994 Herskovits és Gyarmathy) Gifted handicapped tehetség = képességeikben hátrányos tehetségek =tanulási, hallási, látási, mozgásbeli

	nehézségek, neurológiai, emocionális zavarokat sorolják ide.
„A KORAI FEJLESZTÉS NEM A TEHETSÉGEK CÉLZOTT GONDOZÁSA, HANEM A GYEREKEKBEN REJLŐ KÉPESSEGEK FELSZABADÍTÁSA ÉS KATALIZÁLÁSA.”/Gyarmathy Éva/  http://www.sakkpalota.hu www.diszlexia.hu http://tehetseg.hu/tehetsegpontok	Hasznos oldalak az alulteljesítő tehetségek gondozásához: - Polgár Judit honlapján a www.sakkpalota.hu-n számos információ található a képzéseikről az óvodai és iskolai sakkról és az ehhez kidolgozott akkreditált képzésekről - Gyarmathy Éva honlapja a www.diszlexia.hu - továbbá a településünkhöz legközelebb eső tehetségpontokról is könnyen tájékozódhatunk az interneten keresztül a tehetseg.hu/tehetsegpontok oldalon
Iránymutatások a tehetség gondozásában: • tehetség = képesség → tehetség = komplex viselkedésváltozat • gyerek a tehetséges → csak teljesítmény alapján tehetséges • tehetségazonosítás → képességstruktúra megismerése • leíró tehetségfelmérés → perspektívus megismerés • végleges kiszűrés → FOLYAMATOS HOSSZÚTÁVÚ KÖVETÉS • általános tehetségfogalom → speciális terület • objektív adatok → szubjektív adatokkal kombinálva • tesztek az azonosításban → gondozás a legmegfelelőbb azonosítási mód 	Tehetség azonosításnak van pszichometriai és folyamatmegfigyeléses útja. A pszichometriai szemlélet elsősorban a tesztekre épít. Célja a tehetségek kiszűrése, megtalálása. A tehetség jellemzőin keresztül azonosítják ebben a megközelítésben. A vizsgálatokban a képességeket, kreativitást és a motivációt tesztelik, kérdőívek segítségével méri a szakemberek. A folyamatmegfigyeléses megközelítés is használ teszteseteket, de nem a tehetség azonosítására, hanem megismerésére. Célja, hogy a tehetség megjelenésére alkalmas környezetet teremtsen, és a megjelenő tehetségeket azonosítva, azoknak további fejlődési lehetőséget biztosítson.
§ TÖRVÉNYI HÁTTÉR 2011. CX. Törvény a Nemzeti Köznevelésről 46. § (3) bekezdés a) pontja mutat rá a tehetség gondozására, mint jogra 3) A gyermeknek, a tanulóknak joga, hogy a) képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességét figyelembe véve - az e törvény 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogát szabadon érvényesítve - tovább tanuljon, továbbá glófolki művelődési körökben vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében. DOUBLE EXCEPTIONALITY 2011. CX. Törvény a Nemzeti Köznevelésről 47. § (8) bekezdés ír a tanulási nehézséggel küzdő tanulók ellátásáról (8) Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg. + (11) A tehetség gondozás keretében a Nemzeti Tehetség Program jelöli ki, amelyet a Nemzeti Tehetség Alap támogat.A Nemzeti Tehetség Program előirányzott célokat jelölhet ki a köznevelési intézmények számára, és tartalmazza a feladatok finanszírozásának módját is.	Az aktuális törvényi háttér a 2015/2016-os nevelési évben.
	• Gyakori, hogy a képességhiányok elfedik a tehetséget, és a gyermek átlagos vagy átlag alatti szintűnek mutatkozik. • A kiegyensúlyozatlan intelligencia-struktúra jelei mutatkoznak a WISC-R (Wechsler Intelligence Scale for Children – Revised) eredményekben. • Gyakran kompenzációs technikákkal fedik el hiányosságait. • Sok esetben a szokásostól eltérő információfeldolgozásról van szó. Holisztikus, egyidejű ingerekre koncentrálnak megközelítésben kiválóak. Az analitikus, egymásutáni ingerek feldolgozása viszont nehezebb. „MÁSKÉPP TANULÓK” • Ezeknek a gyerekeknek a rövidtávú emlékezete igen hatékony, így olyan verbális feladatokban, ahol nem egyszerűen az olvasás játszik szerepet, hanem az ismeretek, a szókincs, az <u>egészletes információfeldolgozás és teljesítménymotiváció</u> érvényesülhet, ott problémamentesnek bizonyulnak. • Ilyen feladat a főfogalom megtalálása – verbális absztrakciót kívánó feladat. A szókincs próbákban is általában jól teljesítenek. Még az anagramma feladatban is gyakran sikeresek, akiknél az <u>egészletes információfeldolgozás</u> hatékony.

	Gyarmathy Éva vizsgálatainak elemzése azt mutatja, hogy a <u>Számismétlés</u> altesztben elért alacsony pontszám, különösen , ha fordított számsor ismételése nagyon gyenge, igen jól jelzi a tanulási zavart. Míg a tehetséget, kiemelkedő gondolkodási képességet a <u>Közös jegy próba</u> jelezheti. A két altestt között nagy, legalább 3 pont különbség jellemző ezeknél a gyerekeknél. - Általában a verbális próbákban eredményeik jobbak, mint a performációs altesztokban. - A Képkiegészítés altesztben általában jól teljesítenek, de a Cselekvéses hányadosuk így is jelentősen, majdnem 20 ponttal elmarad a nyelvi skálában elért eredményektől. - Kognitív Profil Teszt – Főfogalom szubteszt – mivel az elvonatkoztató képesség közvetetten az egyén általános értelmi képességét mutatja. A teljes intelligencia hányadossal a verbális absztrakció (főfogalom megtalálása) 0,92-es korrelációt mutat. 1983 – Kun Miklós és Szegedi Márton – Az intelligencia mérése .Ez egy igen erős korrelációs érték, azaz erős összefüggés van az egyén intelligenciája és a verbális absztrakciója között. - Éppen elkerülhetik a figyelmet, mert kiváló képességeikkel kompenzálni tudják hiányosságait. A képessédeficittekkel küzdők csoportjában a tanulási zavarokkal küzdő tehetségesek csoportja a legellentmondásosabb, talán ezért kapták a legnagyobb figyelmet a kutatóktól. - Főiskolára, egyetemre jutva már jól teljesítenek, míg általánosban komoly nehézségeik vannak. - Kognitív profil teszt
	A kérdőívek ingyenesen letölthetők a www.diszlexia.hu oldalról.
	Alulteljesítő tehetség tulajdonságai egy esetismertetés tükrében.

HOGYAN SEGÍTHETÜNK NEKIK? The diagram consists of four stacks of colored cylinders, each with text in Hungarian. The stacks are arranged in a 2x2 grid. The top-left stack is blue and purple, the top-right is yellow and orange, the bottom-left is green and orange, and the bottom-right is red and orange. The text on the cylinders is as follows: - Top-left (blue/purple): GYERMEK EGÉSZÉT FEJLESSTÜK – EMÓCIÓK IS! / SOSE LEPŐDJ MEG A FURCSA KÉRDÉSEIN ÉS MEGOLDÁSAIN / A FEJLESZTÉS LEGYEN FOLYAMATOS - Top-right (yellow/orange): ŐK NEM HALLGATÓK HANEM KÉRDEZŐK / LEGLÁTVÁNYOSABB „TÚZOLTÁSSAL” ÉRDEMES KEZDENI, MERT TÚRELMEIEN - Bottom-left (green/orange): RENGETEG BIZTATÁSRA LESZ SZÜKSÉG / NAGYON ÉRZÉKENY / HA ELKEZD BESZÉLNI MEGÁRÓL – HALLGASS! - Bottom-right (red/orange): KEZD PARTNERKÉNT / A VÁLTOZTATÁSOKRA MINDIG KÉSZÍTSD FEL / MAGYARÁZD EL NEKI, HOGY MIT FOG FEJLESZTENI AZ ADOTT FELADAT (Logikus érvek)	Hasznos tanácsok az esetismertetés alapján, pontosan mi, hogyan hatott és működött, mint megoldási módszer egy-egy problémás helyzetben egy alulteljesítő tehetség kapcsán.
Azt hiszem a legnagyobb felelősség egy ilyen gyermek „mentorságát” elvállalni, mert nála fel kell vállalni egy erős személyes köteleket, ahhoz hogy együtt tudjunk dolgozni. Azt, hogy hogyan lehet őket vezetni? Erre inkább egy idézettel válaszolnék. „Ha vezetsz, tűnjön úgy, mintha szolgálnál.” /Lukács evangéliuma/	Köszönöm a figyelmet!

Hogyan beszéljünk vele? – Hatékony kommunikációs stratégiák problémás gyerekekkel

dr. Hirsch Anikó pszichiáter előadása alapján

Kommunikáció

Tudjuk már az alapokat (közlő-csatorna-befogadó stb.)

A kommunikáció többszintűségét a közölt és a dekódolt információ különbsége okozza (pl. Nagyon ügyes vagy, Gratulálok, Berne – játszmák – kispénzű vevő)

Amit nem szabad elfelejteni: 55% testbeszéd, 38% hangszín, csak 7% a kimondott szavak

A metakommunikáció természetesen a verbális csatorna mellett is megjelenik, viszonyt fejez ki (pl. klasszikus kéz a vállon, összefont karok stb.)

Az operáns kondicionálás is metakommunikatív eszközökkel valósul meg (jutalom, helyes reakciók kiépítése, viselkedésterápia)

Cél a válasz megkapása illetve annak befolyásolása

A válasz változást eredményez – körfolyamat – rendszerszemlélet

Fontos a rapport (kapcsolat) és a HÍD (igazodás és vezetés, mint a biciklizés tanítása) szerepe – összhang létrejötte + érzékszervi reprezentációk, hangsúlyok szerepe, használata

A nevelés tudatos verbális közlés, de a metakommunikatív közlés hatása sokkal erősebb (pl. Szót kell fogadni az óvónéninek!)

A szülő által kialakított hiteles, egységes (**kongruens**) kép jobban beépül (Ne lopj!)

Saját személyiség, mintaadás jelentősége – **ez az igazi identifikáció!**

Fejlődés

A kommunikáció a mosolyválasszal indul, ez az anyai odafordulás komoly serkentője, gyönyörű rendszerszemléleti példa

A gyerek fejlődésével a kommunikációs viszony egyre szimmetrikusabb (több megértés, kifejezés)

A verbális szabályok metakommunikatív árnyalása – ismét a nevelés és a kongruencia szerepe látható

A serdülő kereteket feszeget

Nem teljes az identitás, nem érett a személyiség, erős még a gyermeki én – ebből következően összerendezetlen (szemtelen, ellenszegül, kiabál **MERT** tehetetlen) – mindezzel a kommunikációs hatékonyság hiányát pótolja

Lássuk meg itt újra, mennyire fontos a kommunikáció, a jó és hatékony kommunikáció

Verbalitása és absztrakciós készségei jól fejlődnek

Érzékenység és érzéketlenség váltakozása

Nagyon érzékeny a nonverbális visszajelzésekre – nem véletlen annyira kritikus

Szorong

A humor fontos eszköz – ésszel!!! Nem kiröhögni!!!!!!!!!!

Amikor az anya inkongruens a gyerek felé, vagyis egymásnak ellentmondó vagy a gyerek fejlettségi szintjét meghaladó elvárásai vannak,

személyiség gyengén fejlődik

nem kommunikál megfelelően

a metakommunikációs készségeket is negatívan befolyásolja

Double bind (kettős kötés) a skizofrénia melegágya **PÉLDÁK!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!**

Az anya, aki külsőségekben szeretetet mutat, de viszonzni nem képes a gyerek szeretetét

A túl szoros ölelésben megnyilvánuló agresszió

Hitelteleníti a szándékos közlést, megnő a metakommunikáció jelentősége a verbális közlés rovására

Az ilyen kommunikáció típusai:

- **Paradoxon: Légy spontán! Légy önálló!**
- **A valóság hiteles érzékelésének megtagadását várják: Bízz abban, aki arra nem méltó. Szeresd azt, aki bánt. – Lelkileg vagy fizikailag bántalmazó családokban**
- **Saját érzéseit kéne megtagadnia: Gyakorolj lelkesebben!**
- **Egyszerre követelés és tiltás: Légy őszinte!**

Ismét a kommunikáció fontossága látszik

Kommunikáció a pedagógiai helyzetekben

Alá-fölérendeltség

Személyiség alakítás

Hajtson végre cselekvéseket

A jutalom és a büntetés a közvetlen viselkedésre hat („Viselkedésterápia”, kondicionálás), ezért a család bevonása fontos – hasonló következetesség

Identifikáció: fontos mintaszemélyből beépülő jó tulajdonságok – ez a valódi belső változás

Viselkedésterápia a felszínen, identifikáció a mélyben

A nonverbális jelzések dekódolásának hiánya, a szempontváltás nehézsége, a megfogalmazási nehézségek okozzák a viselkedési problémákat

Kommunikációs megakadás ingerszegénység vagy jó mintafelnőtt hiánya miatt is lehet

Jó kommunikációs készség, empátia kell a javításhoz (mert komm. nehezítettség van)

Kommunikációs gátak

Parancs, fenyegetés – „Nem vagyok fontos” félelem

Prédikáció, megleckéztetés – ellenállást szül, „nem bíznak bennem”

Tanácsok – függőség, „nem vagyok képes önálló megoldásra”

Kioktatás – „Tudatlan vagyok”

Bírálat, kritizálás – „Alkalmatlan vagyok”

Dicséret – ha az énképpel nem megegyező, akkor manipulatív

Szidás, megbélyegzés

Túl sok elemzés – védtelen, átlátszó

Vigasztalás – felszínes, „nem ért meg”

Kérdeztetés, vallatás – gyanakvás

Visszavonulás, kizökkentés, gúny

Kommunikációt serkentők

Aktív és passzív hallgatás – értő figyelem és csend

Megerősítő reakciók, visszacsatolás – bólogatás, hümmögés

Újrafogalmazás, visszacsatolás – szóhasználat az övé, kissé továbblépni

„Ajtónyitogatás” – „Hallgatom, figyelek”

Tisztázó kérdések – jobban meg szeretné érteni

Nyitott kérdés – nem eldöntendő

Képek, szimbólumok segítségével

Én-üzenet – személyes élmények megosztása

Empátia, tolerancia, kongruencia, hitelesség

Az empátia segítségével beleképzelem magát a helyzetbe, nem ugyanabban a helyzetben van

Idő kell hozzá, hogy megértsük az érzelmi állapotát

Pszichoszomatika

A testi tünetek hátterében pszichés problémák

Alexitímia = érzelmi vakság (kamaszkortól)

Nehézség az érzelmek felismerésében, leírásában

Gyakorlatias gondolkodás

A lelki folyamatok hátrítása

Stressz – intenzív érzelmi hatás

Kontrollálható-e? Ha nem – kontrollvesztés, kiszolgáltatottság

Boldog gyerekkorban több a stressz – ha nem kontrollálja – tanult tehetetlenség – a depresszió előszobája (szörnyű dolgok történnek velünk, nincs mit tenni)

A szülő jelenléte és cselekedetei mintaként szolgálnak – túlélhető, megoldható

Hajlamosító tényezők: biológiai sajátosságok, pszichés sérülékenység (perfekcionista, szorongó, introvertált), szociokulturális tényezők (elhanyagoló vagy overprotektív, bizonytalan, maximális elvárásokat támasztó, konfliktusteli család)

Életkorok szerint

Csecsemő, kisgyerek – hasfájás, evés- és alvászavar

Ovis, kisiskolás – hasfájás, hányás, bepisilés, bekakilás, fertőzések

Iskolás – fejfájás, gasztro, fertőzések

Serdülő – menstruáció, evés, ájulás, disszociatív zavarok

Figyelmet, odafordulást kap a testi tünetekre, mentesül az elvárásoktól, szülői minta átvétele (csak akkor nem kell mosogatni, ha beteg, különben az ő nyakában minden)

Stratégia

Vegyük komolyan, de nézzünk mögé

Ne erősítsük a testi tüneteket

Érzelmi differenciálás, felismerés, kifejezés fejlesztése (kommunikáció ismét!!!)

Nonverbális kommunikáció fejlesztése mellett átvezetés a verbális kifejezés felé

Megküzdési stratégiák fejlesztése (sport, művészet, csoport, relaxáció) – hatékony működés megélése

Megfelelő önértékelés kialakítása, erősségek fejlesztése

Bethesda Fájdalom-ambulancia

Kérdőív a pszichoszomatikus fájdalmak kiszűrésére

Ha beszűkíti a gyerek hétköznapi tevékenységét, tanulási dolgait, akkor kóros

A krónikus fájdalom depresszív tüneteket vált ki

érzékenyít tesz a fájdalomra – küszöb lent

Pszichiáter, pszichológus, gyermekorvos, pedagógus beszéljen egymással, akkor tudják adekvátan kezelni pl. az órai lehanyaglást pszichoszomatikusoknál

Autizmus

Nincs vagy kevés a verbális kommunikáció, echolálás, neologizmák, monologizálás

Alternatív kommunikációs eszköz kellett – PECS Picture Exchange Communication System (tárgyat, fogalmat vagy cselekvést ábrázoló piktogramok egyszerű leírással)

Kommunikáció kölcsönösségének megértése

Nyelvet helyettesítő tárgyak, képek

A vizuális támogatás kvázi akadálymentesítés

Napirend-kártyák, idő vizuális jelzése, folyamatábrák

A „zaj” nehezíti a kommunikációt (ruha, szemüveg, ékszer, tömeg, zaj stb.)

Ingerek szelektálása – egyszerűség

Kevesebb inger

Konkrét, direkt megfogalmazás, gesztusok (nehezen megy az általánosítás, lényegkiszűrés)

ADHD

Szemkontaktus fontossága – első pad

Több lépésben adott feladat, egyszerre egy lépés

Rövid, lassú, egyértelmű fogalmazás

Meggyőződni, hogy értette-e a feladatot

Egyezményes jel – figyeljen oda, mikor elkalandozik

gyerek is jelezheti, ha lemaradt

Rutinok kialakítása, sok ismétlés – biztonságot ad (Hogy kell viselkedni bizonyos helyzetekben? ugyanazok a szavak, rövid mondatok, szemkontaktus)

Segítség a munka megszervezésében

Térben – padon elrendezni

Időben – mennyi ideje van, óra, napirend

Tervezésben – részekre bontott feladatok

Sokban hasonlít az autizmusra a „kezelés”

Szabad mozgásos feladatok adása

Önállóság növelése (pl. lecke füzet)

Számonkérésnél magatartás és tudás külön

Jutalom-büntetés – jó megerősítése

rossz leállítása indulatmentesen, nyugodt helyen

ha lehiggadt, megbeszélni

nem rosszindulatú, SÓT, csak egy dologra tud fókuszálni

ok-okozat megmagyarázása

Önkontroll erősítése

ő is szeretne változni

követelmények egyértelmű megfogalmazása

viselkedés és következmények kapcsolata (mint a gondoni kommunikáció)

saját érzések felismertetése (Úgy látom, most fáradt, mérges stb. vagy.)

megérteni mások érzéseit (Azért haragszik rád, mert...)

Nem tud több dologra figyelni, nem ismeri fel mások érzéseit, rosszul reagál, rá is rosszul reagálnak

Strukturálatlan idők veszélye

A változás zavaró, előre figyelmeztetni

Többi gyerek bevonása – miben szorul segítségre

Legyen valaminek a felelőse – sikerélmény, komolyan veszi

Segítő társ – leckefelírás, holmik összepakolása

A fegyelmezés nem a többi gyerek felelőssége!!!

A Ritalin azonnal hat – a figyelemre rögtön, a viselkedésre később

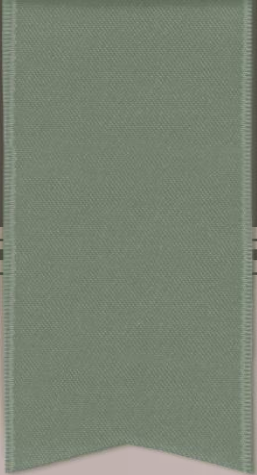
megtapasztalja az újfajta érzést, megtanulja kontrollálni

akarnia kell másképp viselkedni

Valamilyen antidepresszáns – 8-10 hét alatt épül fel

A viselkedésterápia mindkettő mellé kell

A jellegzetességek megmaradnak a gyógyszer mellett is, egyik sem csodaszer



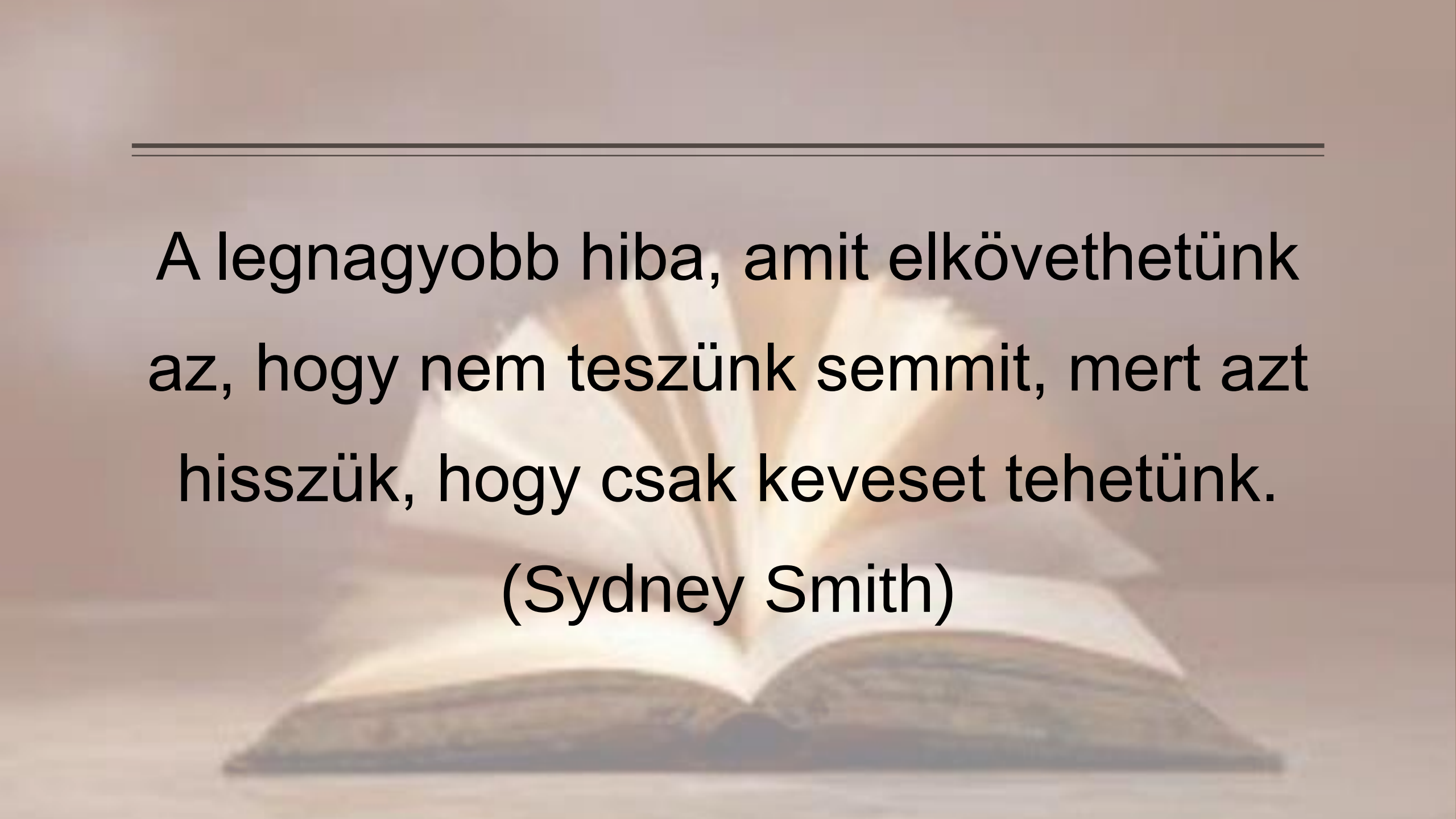
TANULÁSTECHNIKAI TRÉNING

Előadó: Kovács Zoltán Csabáné
06-30/857-1238



A legnagyobb hiba, amit elkövethetünk
az, hogy nem teszünk semmit, mert azt
hisszük, hogy csak keveset tehetünk.

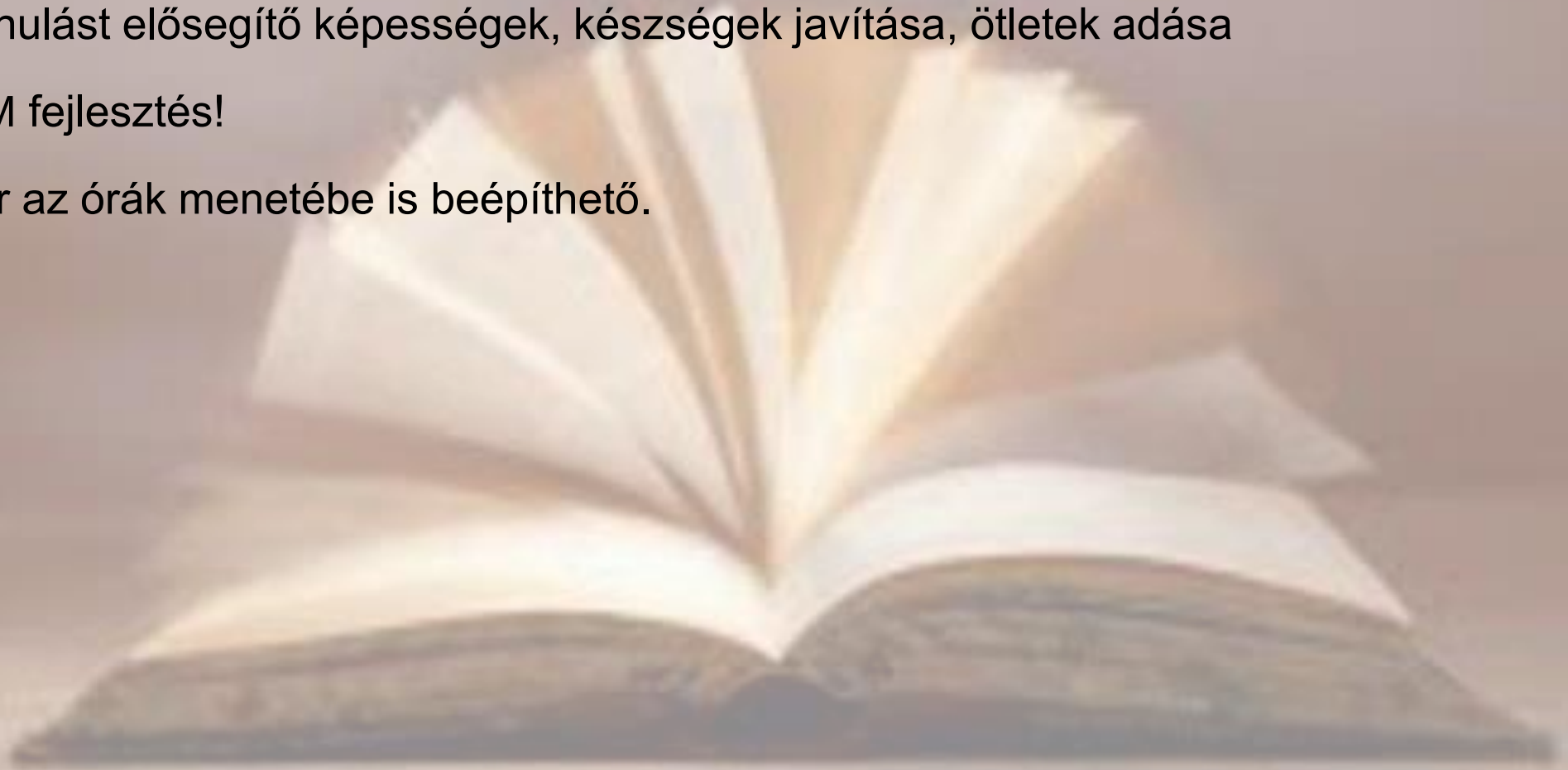
(Sydney Smith)



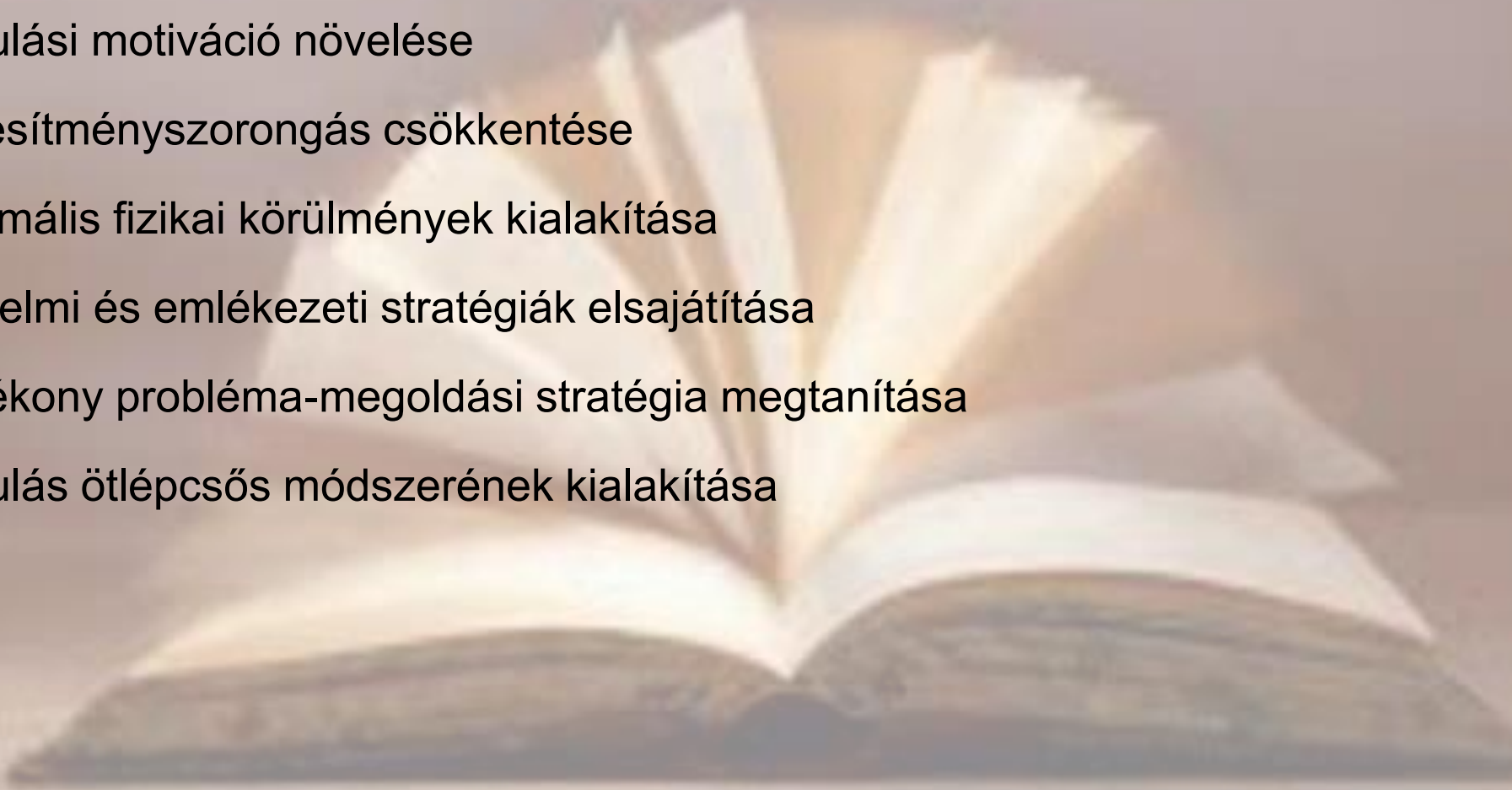
Mi a tanulástechnika?

CÉL

- a tanulást elősegítő képességek, készségek javítása, ötletek adása
- NEM fejlesztés!
- Akár az órák menetébe is beépíthető.



Célok

- Egyéni tanulási problémák szűrése
 - Tanulási motiváció növelése
 - Teljesítményszorongás csökkentése
 - Optimális fizikai körülmények kialakítása
 - Figyelmi és emlékezeti stratégiák elsajátítása
 - Hatékony probléma-megoldási stratégia megtanítása
 - Tanulás ötlépcsős módszerének kialakítása
- 

Mire jó a tanfolyam?

- tanulásra motivál
- a szűrőtesztek sok mindent kiderítenek
(rejtett problémák)
- meglévő ismeretek megerősítése
- ismert technikák rendszerezése
- új technikák tanulása
- sikerélmény
- csoportélmény

Ha sokat gyakorlod, használod – menni fog!



Mire nem jó a tanfolyam?

- nem fejlesztés
- nem tesz csodát
- egy alkalommal nem lehet megtanulni a technikákat
- gyakorlás szerepe
- fontos a gyerek motivációja



Egyéni tanulási problémák szűrése



Egyéni tanulási problémák szűrése

- Figyelemvizsgálat
- Problémamegoldás
- Emlékezet (auditív és vizuális)
- Szorongás
- Fogalmazási készség vizsgálata
- Szövegértés
- Tanulási stílus, tanulási technika kérdőív



erc

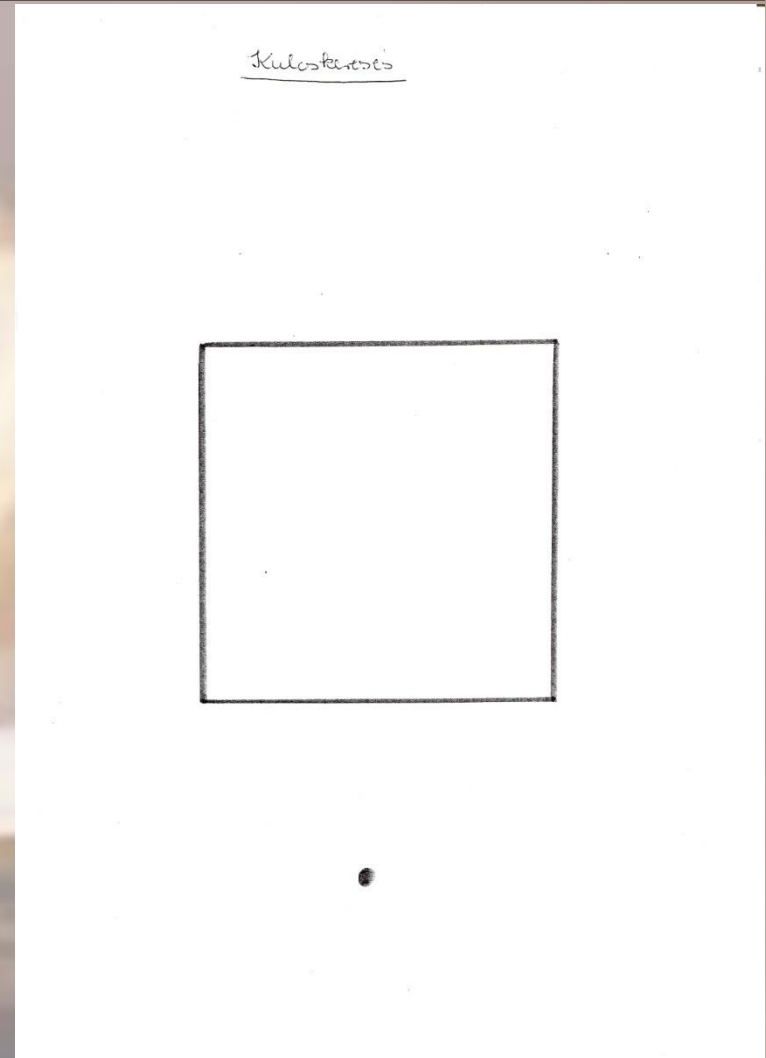
nyiséget és hibaszámot is
elembe vesszük

- 5 perc
- Mennyiséget és hibaszámot is figyelembe vesszük

[illegible]

Problémamegoldás

- Tervezés
- Stratégiaalkotás
- Kivitelezés



Tanulástechnikai kérdőív, tanulási stílus

TANULÁSTECHNIKAI KÉRDŐÍV

Olvasd el figyelmesen az állításokat. Ha úgy érzed, hogy jellemző rád, igaz rád az állítás, akkor húzd alá a sor végén lévő „igen” szót. Ha pedig nem tartod rád jellemzőnek a kijelentést, akkor húzd alá a „nem” szót!

1.	Ha látom is és hallom is a megtanulandó szöveget, akkor nagyon könnyen megjegyzem	Igen	Nem
2.	Hangosan szoktam felolvasni a tananyag szövegét, amikor felkészülök	Igen	Nem
3.	Szívesebben tanulok az osztálytársammal vagy a barátommal, mint egyedül	Igen	Nem
4.	Nagyon fontos számomra, ha a tanár ábrákat mutat be a táblán vagy az írásvetítőn	Igen	Nem
5.	Ha ábrákat készítek, jobban megértem a leckét, mintha csak olvasom	Igen	Nem
6.	Jól tudok úgy tanulni, ha csak némán olvasva átveszem a leckét	Igen	Nem
7.	Szívesebben töltöm az időmet rajzolással, festéssel, mint sportolással vagy testmozgást igénylő játékkal	Igen	Nem
8.	Gyakran előfordul, hogy szóban elismétlem, felmondom magamnak a leckét	Igen	Nem
9.	Ha leírom magamnak azt a szöveget, amit meg kell tanulnom, akkor könnyebben megjegyzem, mintha csak látom vagy hallom	Igen	Nem
10.	Nem szeretem azokat a feladatokat, amiken tölnöm kell a fejem	Igen	Nem
11.	Nyugtalanít, ha tanulás közben csend van körülöttem	Igen	Nem
12.	Jobban kedvelem azokat a feladatokat, ahol kézzel fogható dolgokkal, tárgyakkal kell foglalkozni, mint ahol csak rajzok, ábrák, szövegek vannak	Igen	Nem
13.	Jobban megy nekem az olyan feladat, ahol valamilyen mozgulatozt kell megtanulnom, mint ahol szövegeket kell megérteni	Igen	Nem
14.	Jobb, ha a tanár magyarázatát meghallgatom, mintha könyvből kellene megtanulni az anyagot	Igen	Nem
15.	A szabályokat szóról szóra megtanulom	Igen	Nem
16.	Ha ábrákat készítek magamnak, jobban megértem a leckét, mintha más által készített rajzot nézegetnék	Igen	Nem

2

17.	Amikor a tanár felszólít és kérdez tőlem valamit, gyakran előbb válaszolok, minthogy átgondolnám, hogy mit is mondok	Igen	Nem
18.	Szeretem, ha kikérdezik tőlem, amit megtanultam	Igen	Nem
19.	Ha vannak képek, ábrák a könyvben, könnyebb a tanulás	Igen	Nem
20.	Ha megbeszéltem valakivel a tananyagot, akkor hamarabb megtanulom	Igen	Nem
21.	Teljes csendben tudok csak tanulni	Igen	Nem
22.	Amikor új dolgokat tanulok, akkor jobban szeretem, ha bemutatják, hogy mit kell csinálni, mintha szóban elmondják, mit kell tennem	Igen	Nem
23.	Ha valaki szóban elmondja nekem a leckét, sokkal könnyebben megtanulom, megértem, mintha egyszerűen csak elolvasom	Igen	Nem
24.	Egyedül szeretek tanulni	Igen	Nem
25.	Tanulás közben nagyon zavaró, ha beszélgetnek körülöttem	Igen	Nem
26.	Akkor tanulok könnyen, ha közben szól a rádió vagy a magnó	Igen	Nem
27.	Akkor vagyok biztos magamban, ha szóról szóra megtanulom a leckét	Igen	Nem
28.	Gyakran előfordul, hogy megtalálom a számtanpélda megoldását, de nem tudom elmagyarázni és bebizonyítani, hogyan jutottam el a megoldáshoz	Igen	Nem
29.	Szívesebben bemutatom, hogyan kell valamit csinálni, minthogy elmagyarázzam	Igen	Nem
30.	Gyakran előfordul, hogy olyan dolgokat is megtanulok, amiket nem nagyon értek	Igen	Nem
31.	Amikor egy számtanpéldát megoldok, szinte minden lépést meg tudok indokolni, hogy miért tettem	Igen	Nem
32.	A tanári magyarázat nem sokat jelent nekem, mindent meg tudok tanulni a könyvből	Igen	Nem
33.	Több olyan dolgot tudok csinálni, amit nehéz lenne szavakkal elmagyarázni (játékok, szerkezetek javítása, szerelés, stb.)	Igen	Nem
34.	Mozdulatokat könnyebben megjegyzek, mint képeket vagy ábrákat	Igen	Nem

A TANULÁSTECHNIKAI KÉRDŐÍV KIÉRTÉKELÉSE

Név:

Ahol az igen választ jelölte meg, ott 5 pontot, kivéve ha a szám előtt F áll, mert ott fordított értéket azaz -5 pontot kap. A végén oszloponként össze kell adni a pontokat.

AUDITIV	VIZUÁLIS	MOZGÁSOS	TÁRSAS	CSENDES	IMPULZÍV	MECHANIKUS
2	4	F7	3	F11	F1	10
F6	5	9	18	21	13	15
8	19	12	20	25	17	27
14	22	16	F24	F26	28	30
23		29			F31	
F32		33				
		34				

össz:

--	--	--	--	--	--	--

Fizikai körülmények



Fizikai körülmények

0. ráhangolódás+előkészületek

1. rend
 2. csend
 3. világítás
 4. friss levegő
 5. testtartás, szemtávolság
 6. a táska rendje
 7. jó időbeosztás
 8. sorrendiség
 9. pihenőidők beiktatása
 10. tervezés
- 

LEGFONTOSABB

- CSEND: szituációs játék gyerekekkel
- REND
- FÉNY



Teljesítményszorongás



Teljesítményszorongás

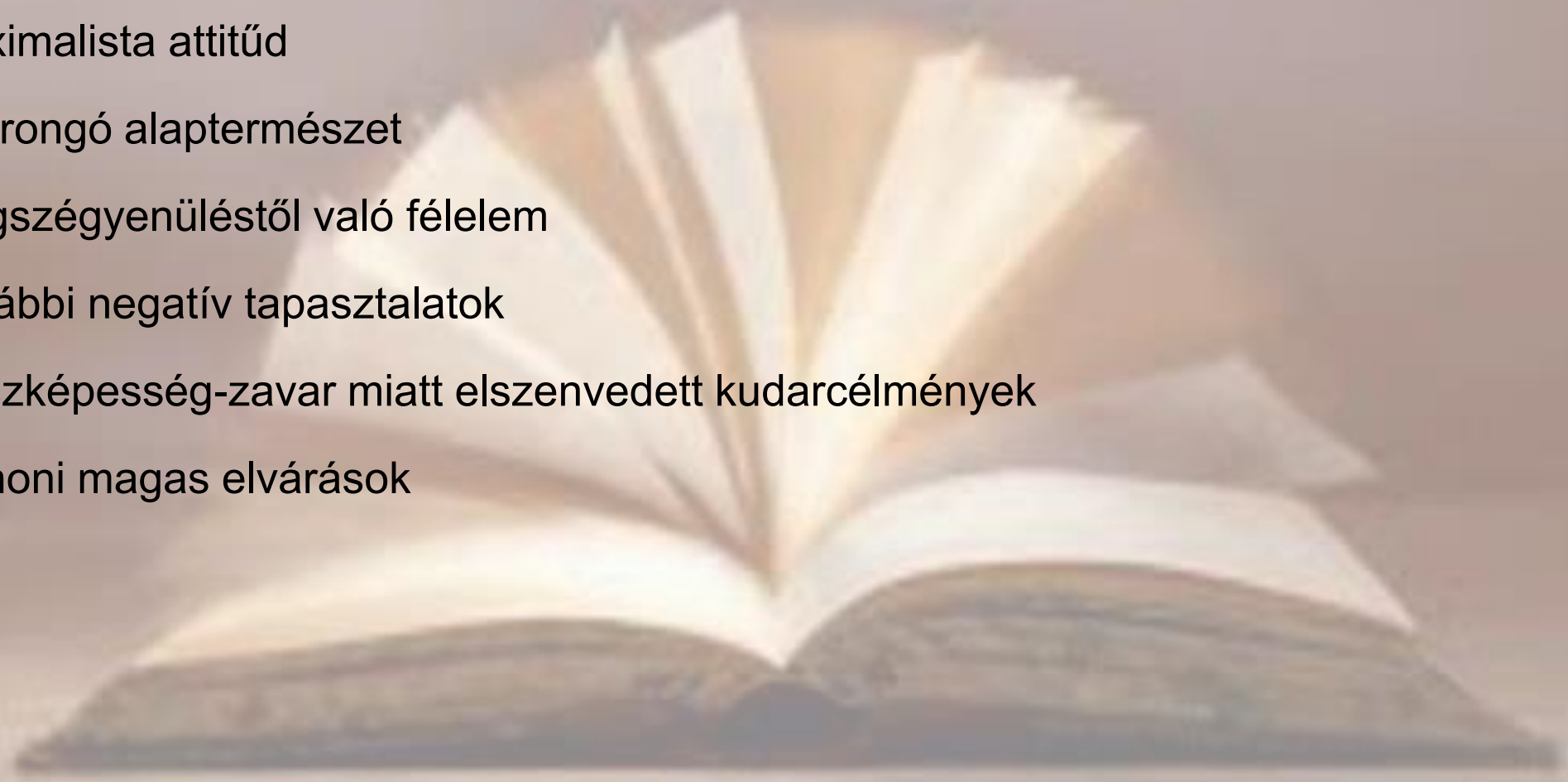
- Teljesítményszorongás jelei:

- Tenyér izzadása
- Elpirulás
- Hasgörcs
- Kéztördelés
- Körömrágás
- Gyakori vizelési inger
- Nagy sóhajok
- Leblokkolás



Teljesítményszorongás okai:

- Kudarctól való félelem
- Maximalista attitűd
- Szorongó alaptermészet
- Megszégyenüléstől való félelem
- Korábbi negatív tapasztalatok
- Részképesség-zavar miatt elszenvedett kudarcélmények
- Otthoni magas elvárások



Teljesítményszorongás következményei:

- Negatív hatás az emlékezetre
- Gátolja az agyi tevékenységet
- Tudásból keveset tud megmutatni
- Teljesítményromlás (rosszabb felelet, dolgozat)
- Iskolából kimaradás
- Leblokkolás feleletnél
- Kimerültség érzés
- Csalódottság



Néhány egyszerű javaslat

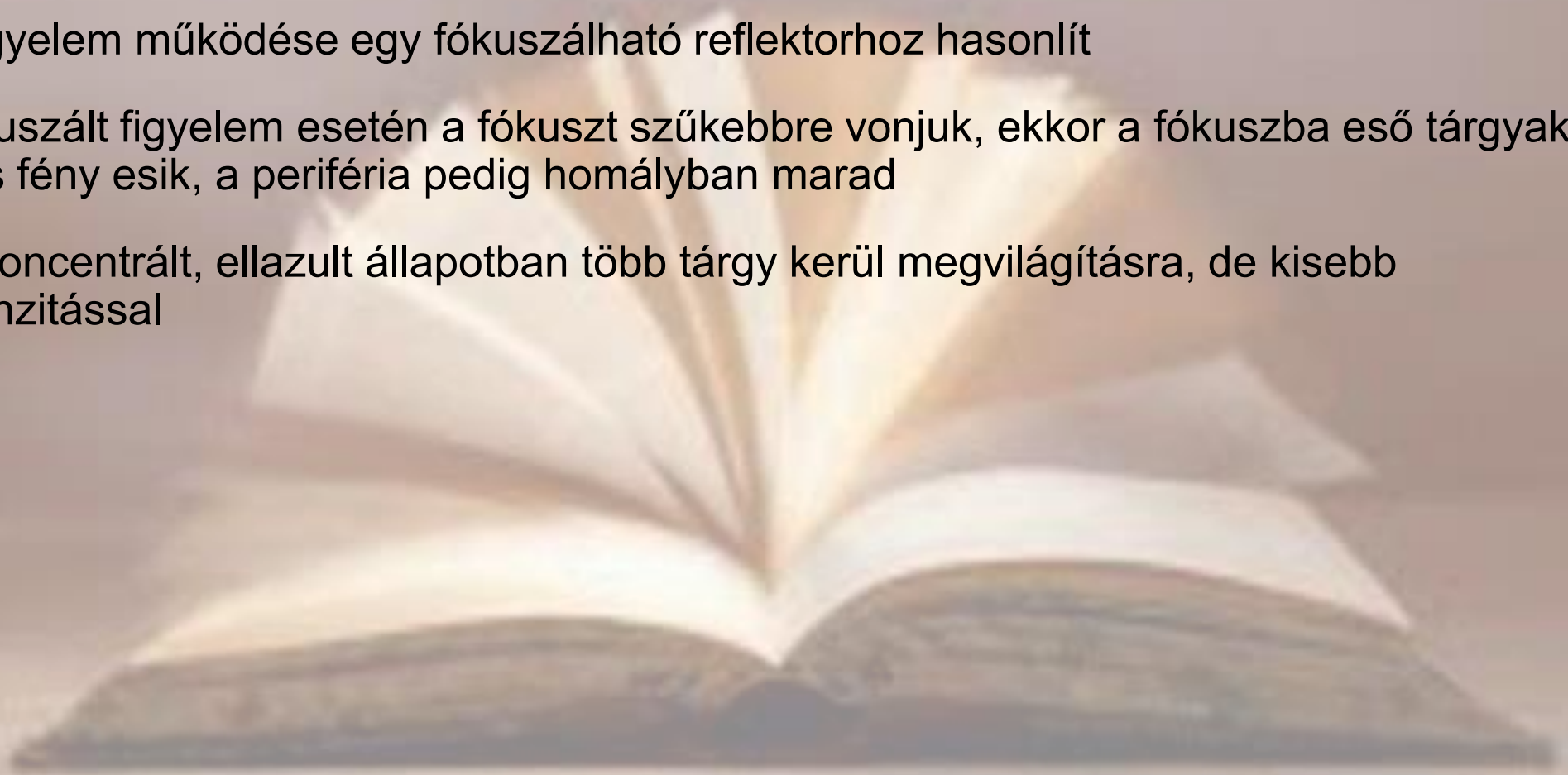
- Belső dialógus megváltoztatása:
 - Soha nem leszek képes rá $\longleftrightarrow$ Most nekifogok, és lépésről lépésre elvégzem.
- Reális célok kitűzése
- Mimika-érzelmek összefüggése:
 - ceruza összeszorított ajakkal tartva: rosszkedv
 - ceruza fogakkal tartva: jókedv
- Titkos ellazulás:
 - Ülj lazán!
 - Kezed félig nyitva az öledben vagy a combodon
 - Lassú, mély lélegzés: belégzés-kilégzés-szünet.
- Magabiztosság trükkjei: szerepjátékkal
- Pozitív erőforrások mozgósítása: mozdulatsor

Figyelem



Figyelem

- Figyelem nélkül az információk feldolgozása lehetetlen
- A figyelem működése egy fókuszálható reflektorhoz hasonlít
- Fókuszált figyelem esetén a fókuszt szűkebbre vonjuk, ekkor a fókuszbba eső tárgyakra erős fény esik, a periféria pedig homályban marad
- Dekoncentrált, ellazult állapotban több tárgy kerül megvilágításra, de kisebb intenzitással



Figyelmi problémák

- Aktuális állapot
- Figyelemzavar, ADHD
- Ábrándozás → tanulástechnika!
- Negatív életesemények



Figyelem összpontosítása

- Saját magunk aktivizálása
 - Előzetes tudás felidézése
 - Kérdések megfogalmazása
 - Összefoglalók írása, saját szavakkal elmondás
- Ülésmód
- Szünetek
- Evés – tanulás

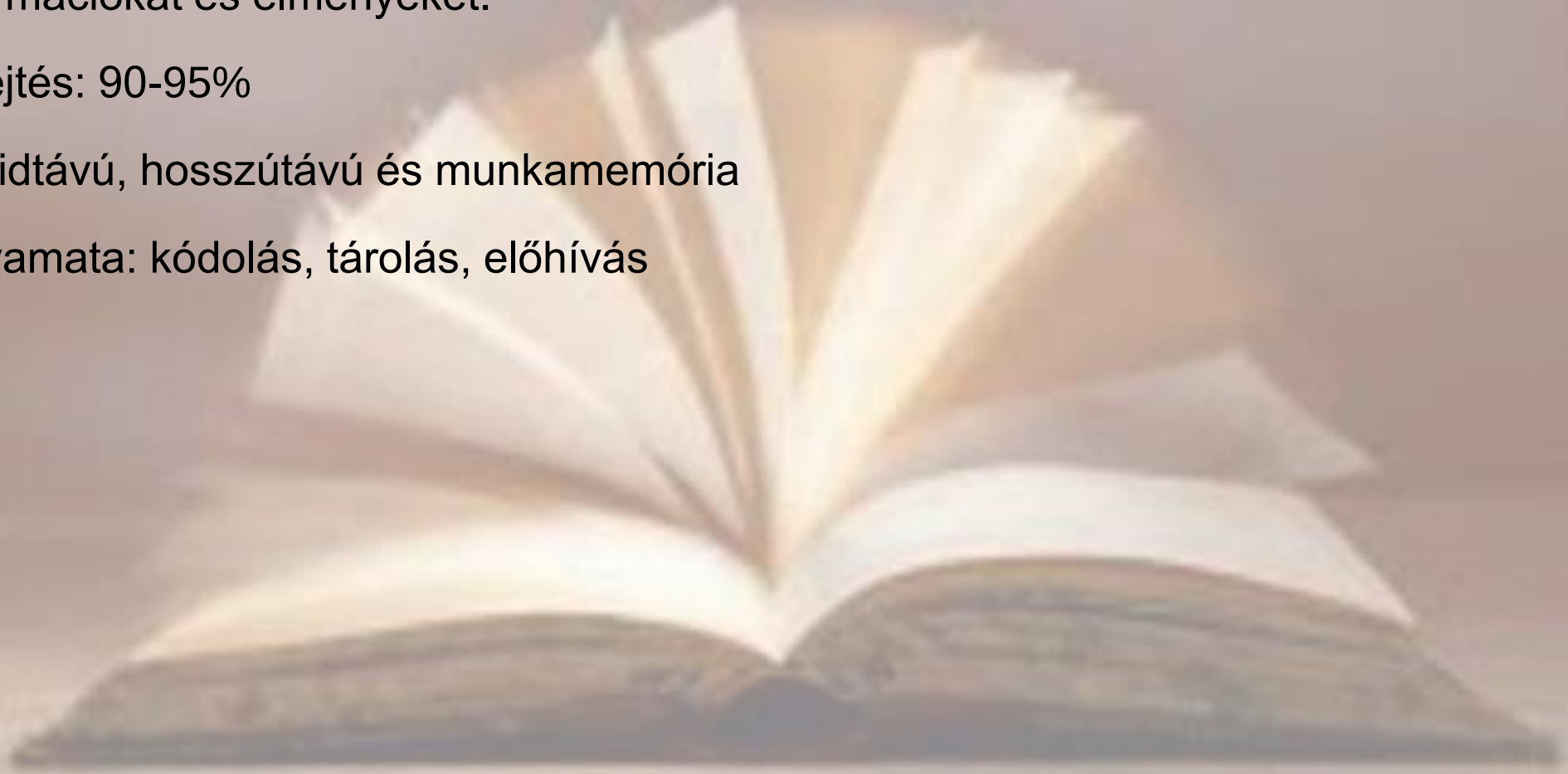


Emlékezet



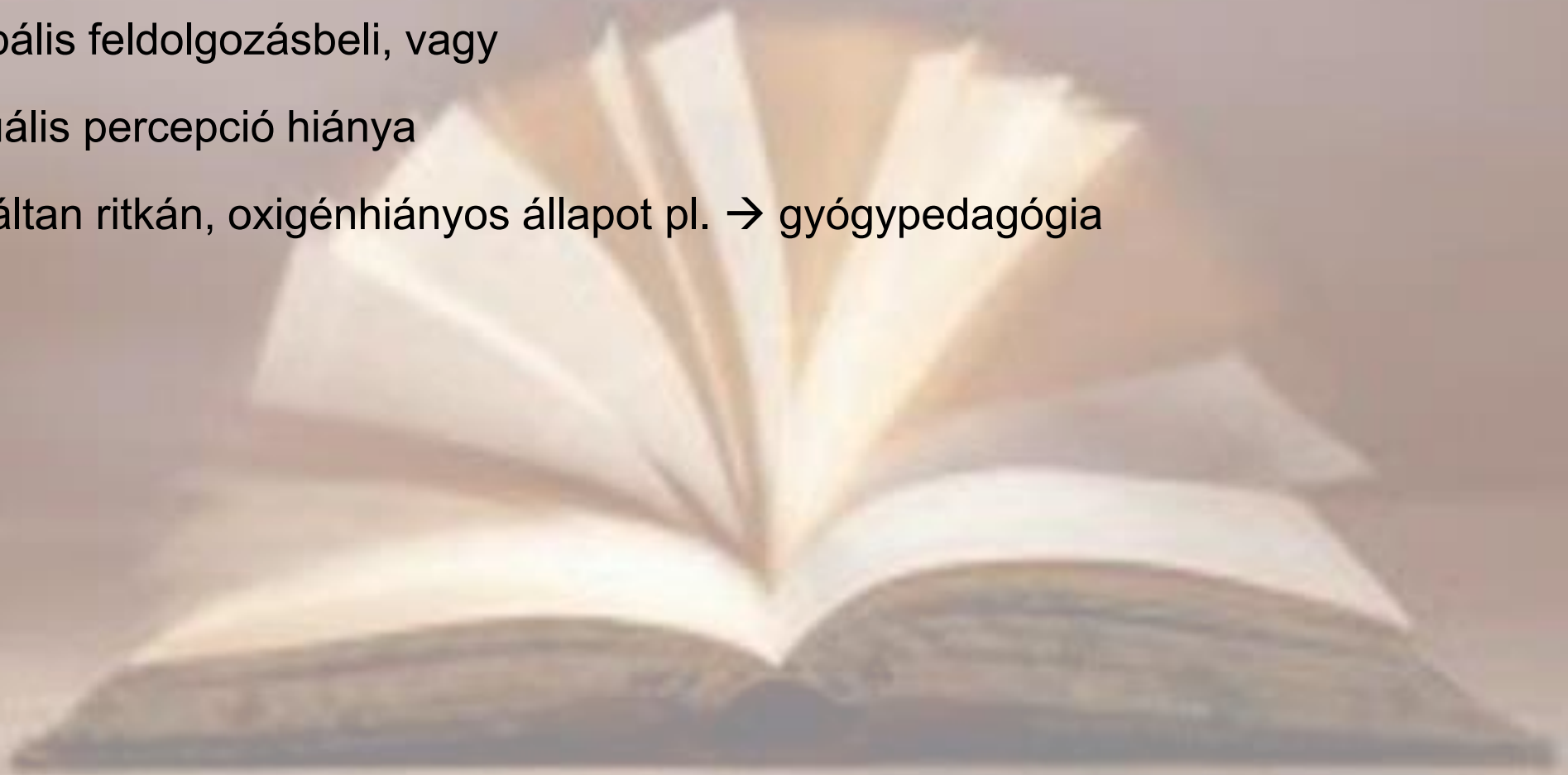
Emlékezet

- Egy szervezet azon képessége, hogy eltároljon, megőrizzen és előhívjon információkat és élményeket.
- Felejtés: 90-95%
- Rövidtávú, hosszútávú és munkamemória
- Folyamata: kódolás, tárolás, előhívás



Gyerekkori problémák

- Sokszor figyelmi probléma, vagy
- Verbális feldolgozásbeli, vagy
- Vizuális percepció hiánya
- Izoláltan ritkán, oxigénhiányos állapot pl. → gyógypedagógia

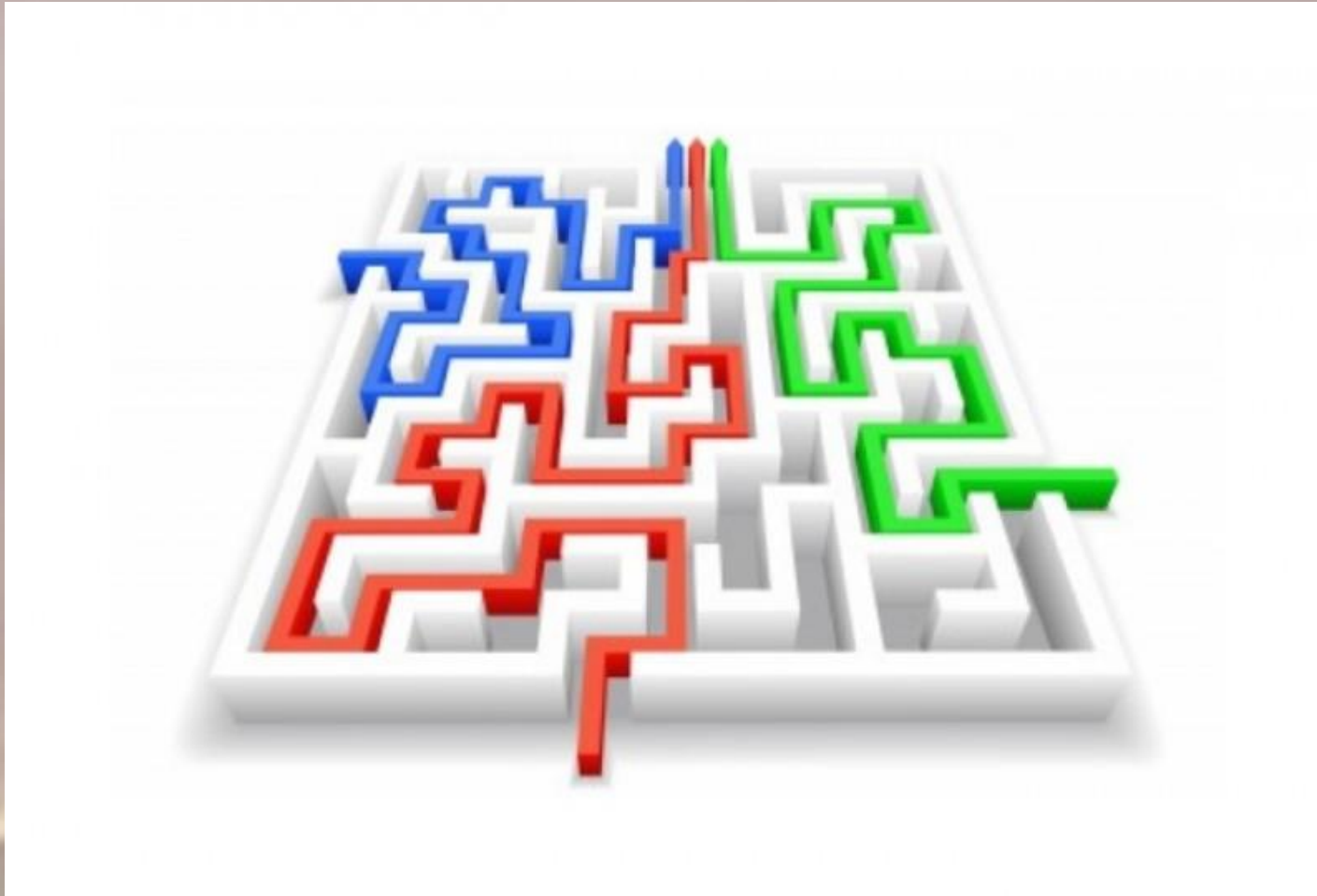


Technikák az új dolgok elsajátításához

- Memóriafogas
- Gondolattérkép: legfontosabb kapcsolataim
- Asszociációk jelentősége

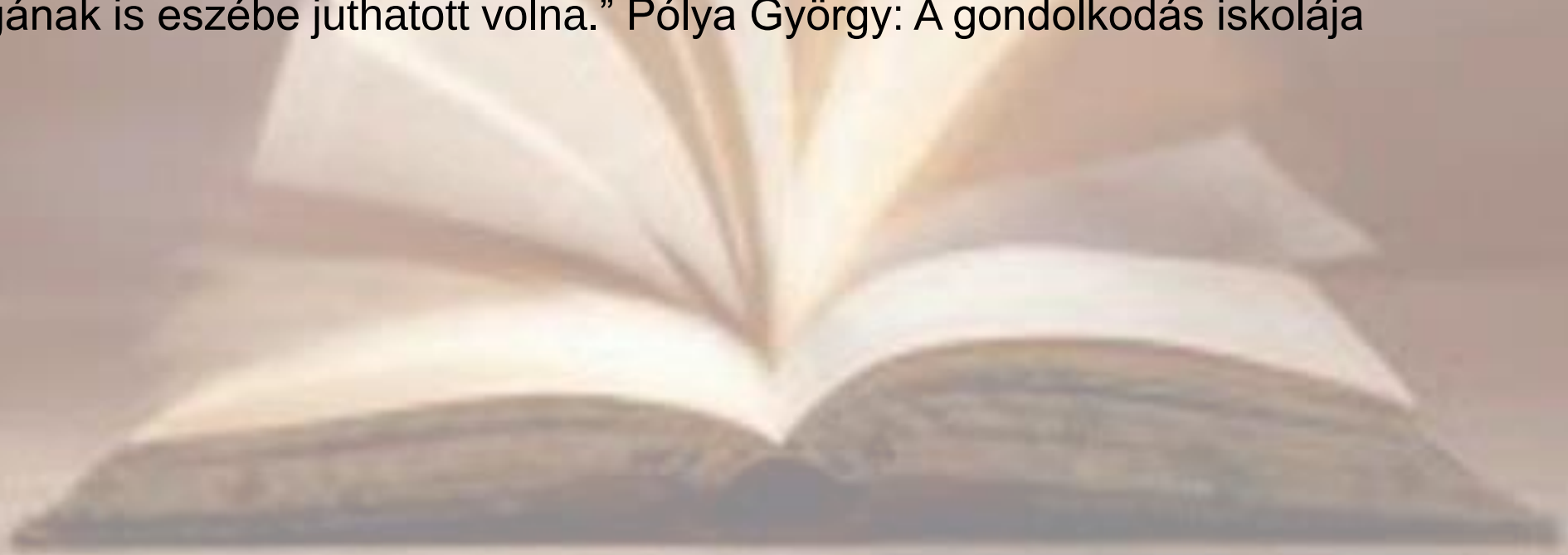


Problémamegoldás



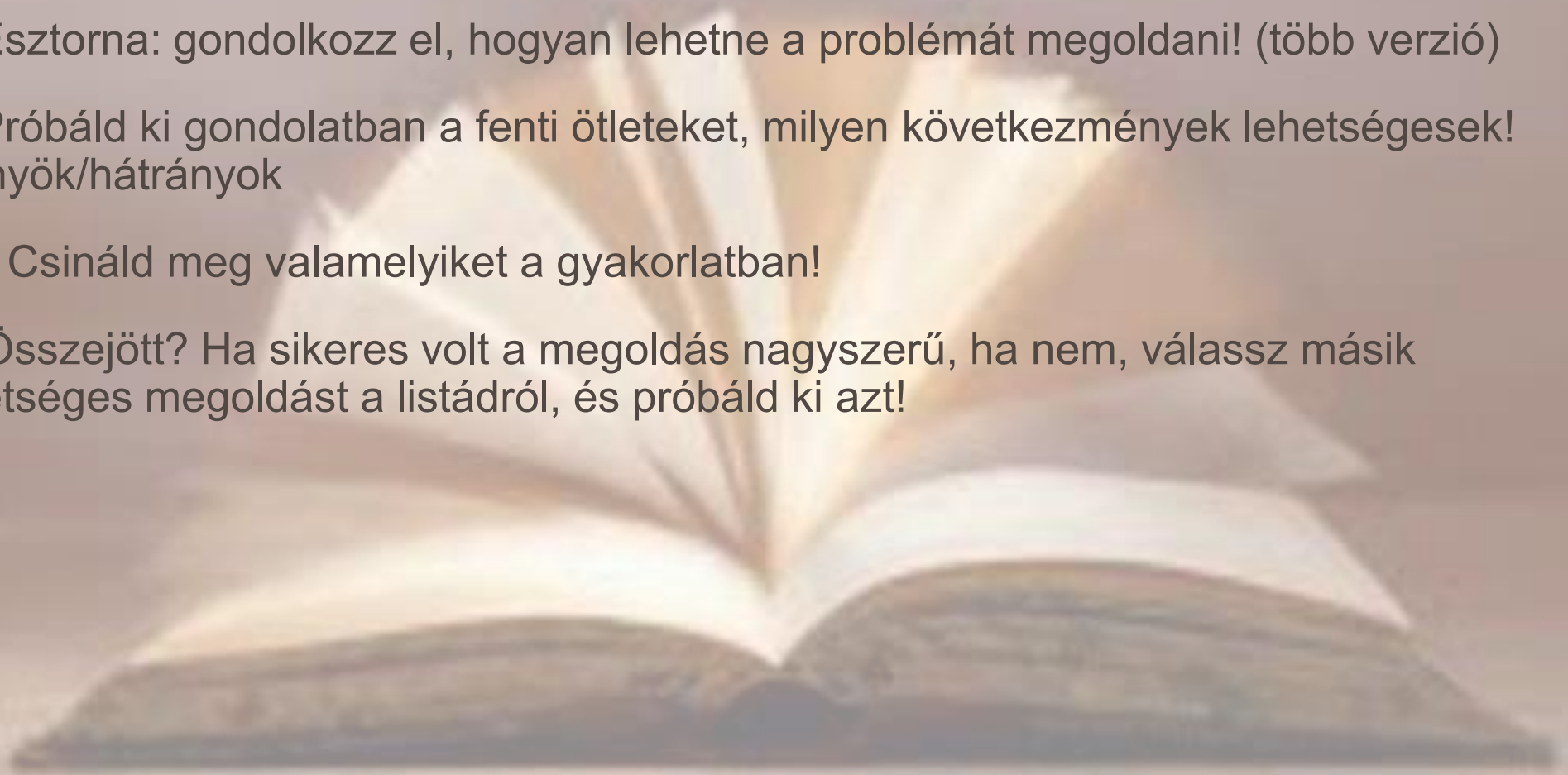
Problémamegoldás

- „A tanár segítsen, de se túl sokat, se túl keveset, hanem annyit, hogy a munkának ésszerű hányada jusson a diákra. Ha a diák nem sokra megy egyedül, akkor is hagyja meg neki a tanár az önálló munkának legalább az illúzióját. Tapintatosan segítsen, ne tukmálja rá a segítségét a diákra. Képzeljük magunkat a diák helyébe, éljük bele magunkat gondolkodásmódjába, próbáljuk megérteni, mi megy végbe a diák fejében, és mindig igyekezzünk olyan kérdést feltenni, olyan lépést javasolni, amely a diáknak magának is eszébe juthatott volna.” Pólya György: A gondolkodás iskolája



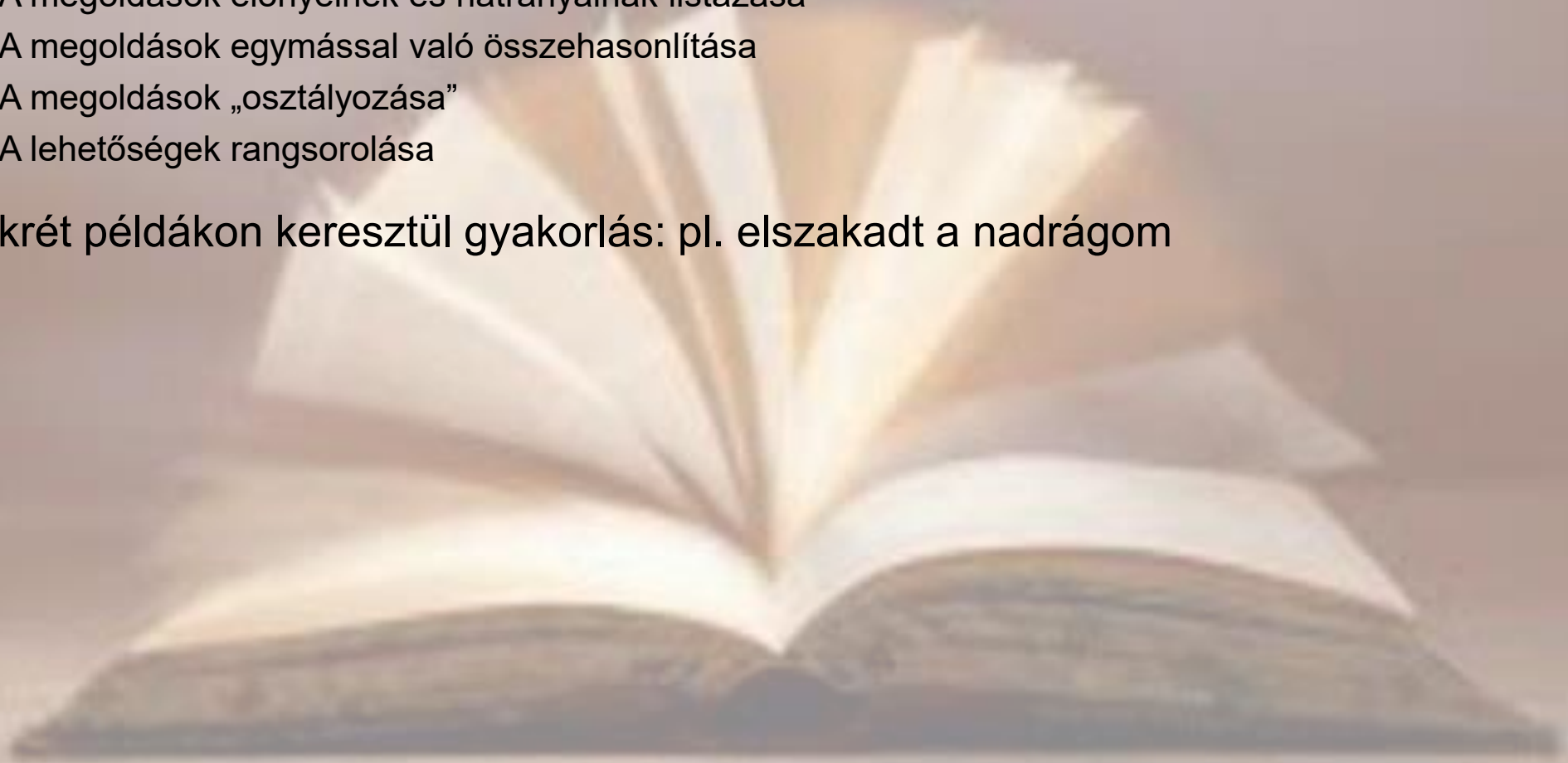
Problémamegoldáshoz vezető öt lépcső

- L- Leírjuk a problémát: mi a probléma?
- É- Észterna: gondolkozz el, hogyan lehetne a problémát megoldani! (több verzió)
- P- Próbáld ki gondolatban a fenti ötleteket, milyen következmények lehetségesek! Előnyök/hátrányok
- CS- Csináld meg valamelyiket a gyakorlatban!
- Ö- Összejött? Ha sikeres volt a megoldás nagyszerű, ha nem, válassz másik lehetséges megoldást a listádról, és próbáld ki azt!



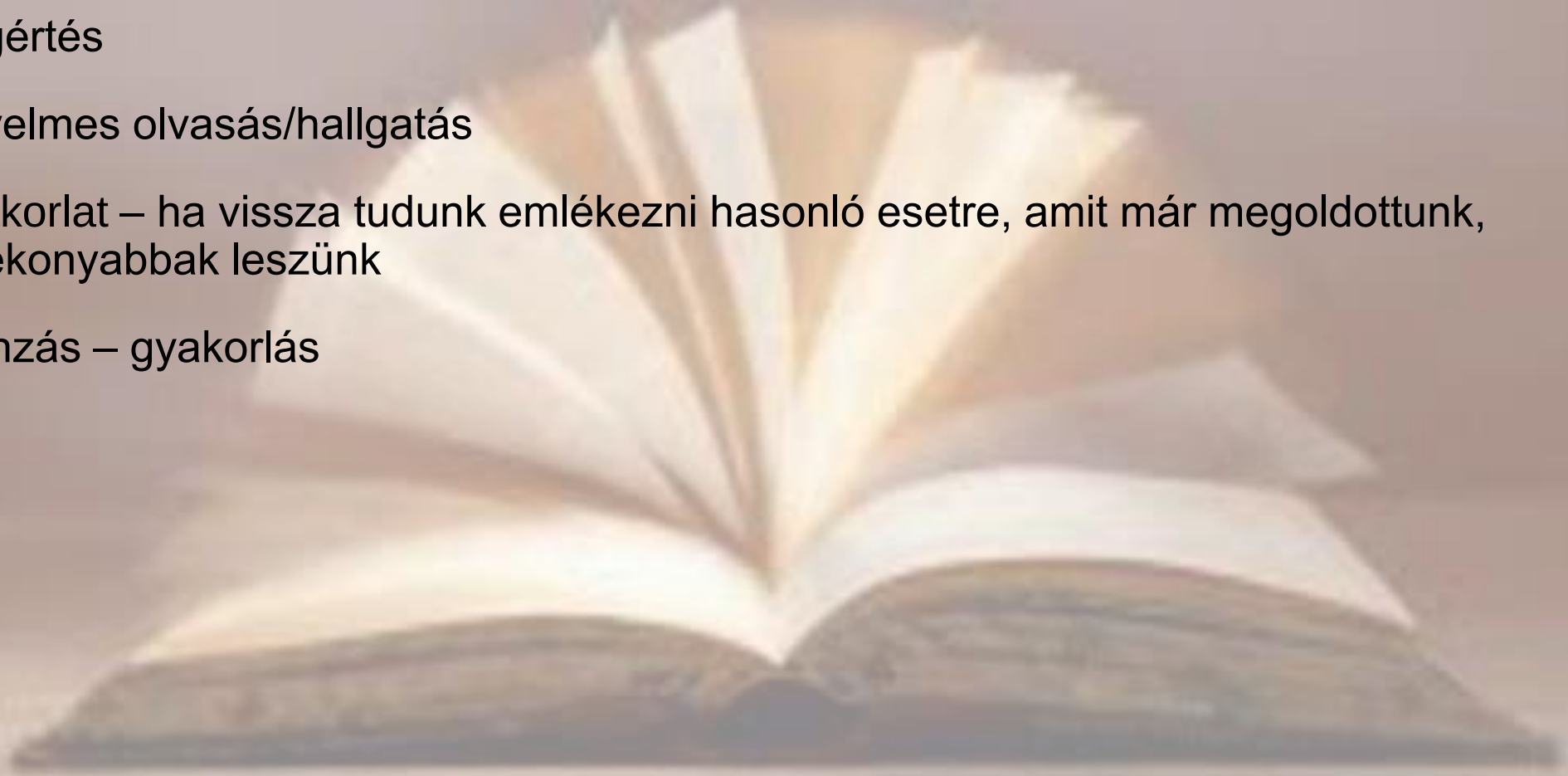
L.É.P.CS.Ö. folytatás

- Előnyök és hátrányok:
 - A megoldások előnyeinek és hátrányainak listázása
 - A megoldások egymással való összehasonlítása
 - A megoldások „osztályozása”
 - A lehetőségek rangsorolása
- Konkrét példákon keresztül gyakorlás: pl. elszakadt a nadrágom

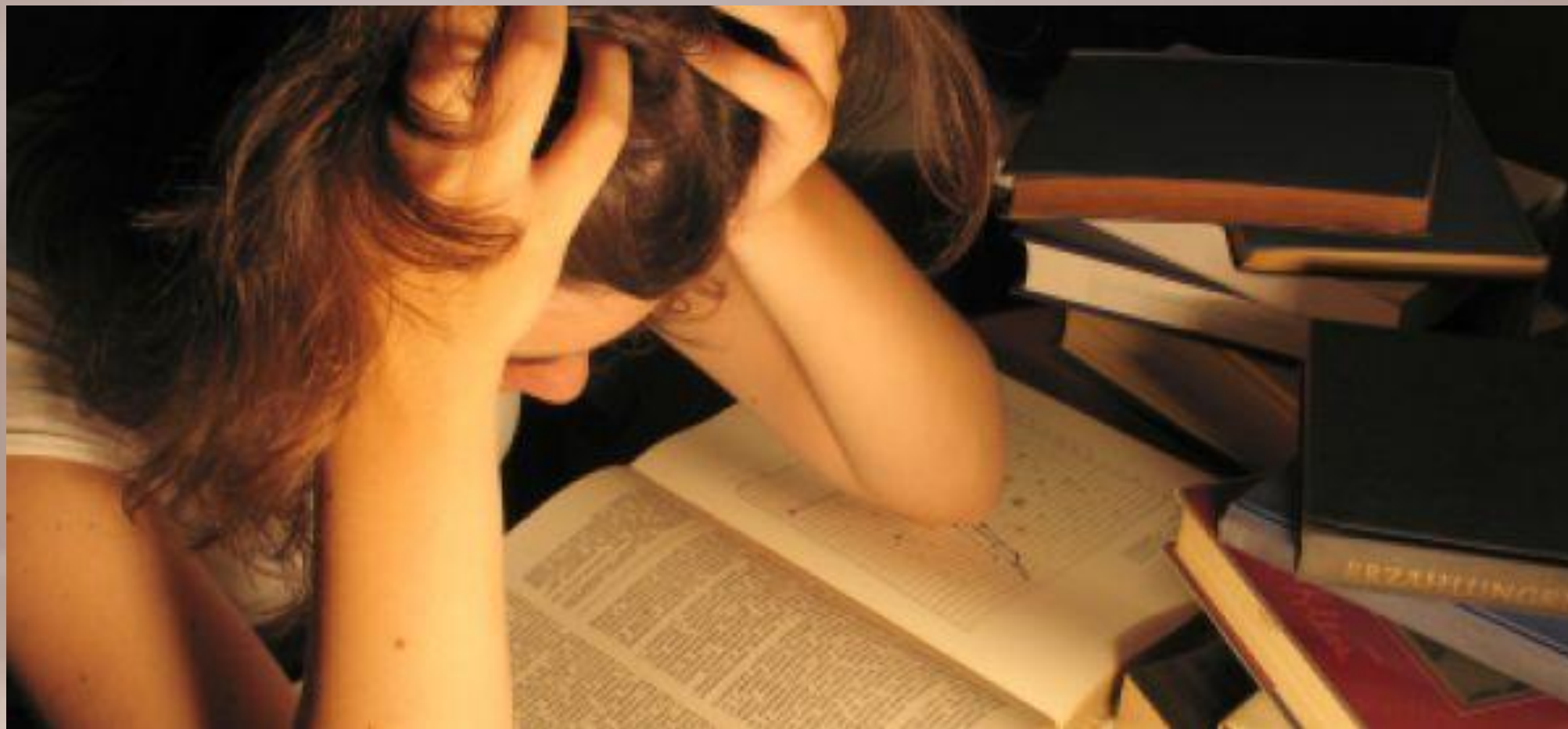


Problémamegoldáshoz szükséges

- Lényeges és lényegtelen információk elkülönítése
- Megértés
- Figyelmes olvasás/hallgatás
- Gyakorlat – ha vissza tudunk emlékezni hasonló esetre, amit már megoldottunk, hatékonyabbak leszünk
- Utánzás – gyakorlás

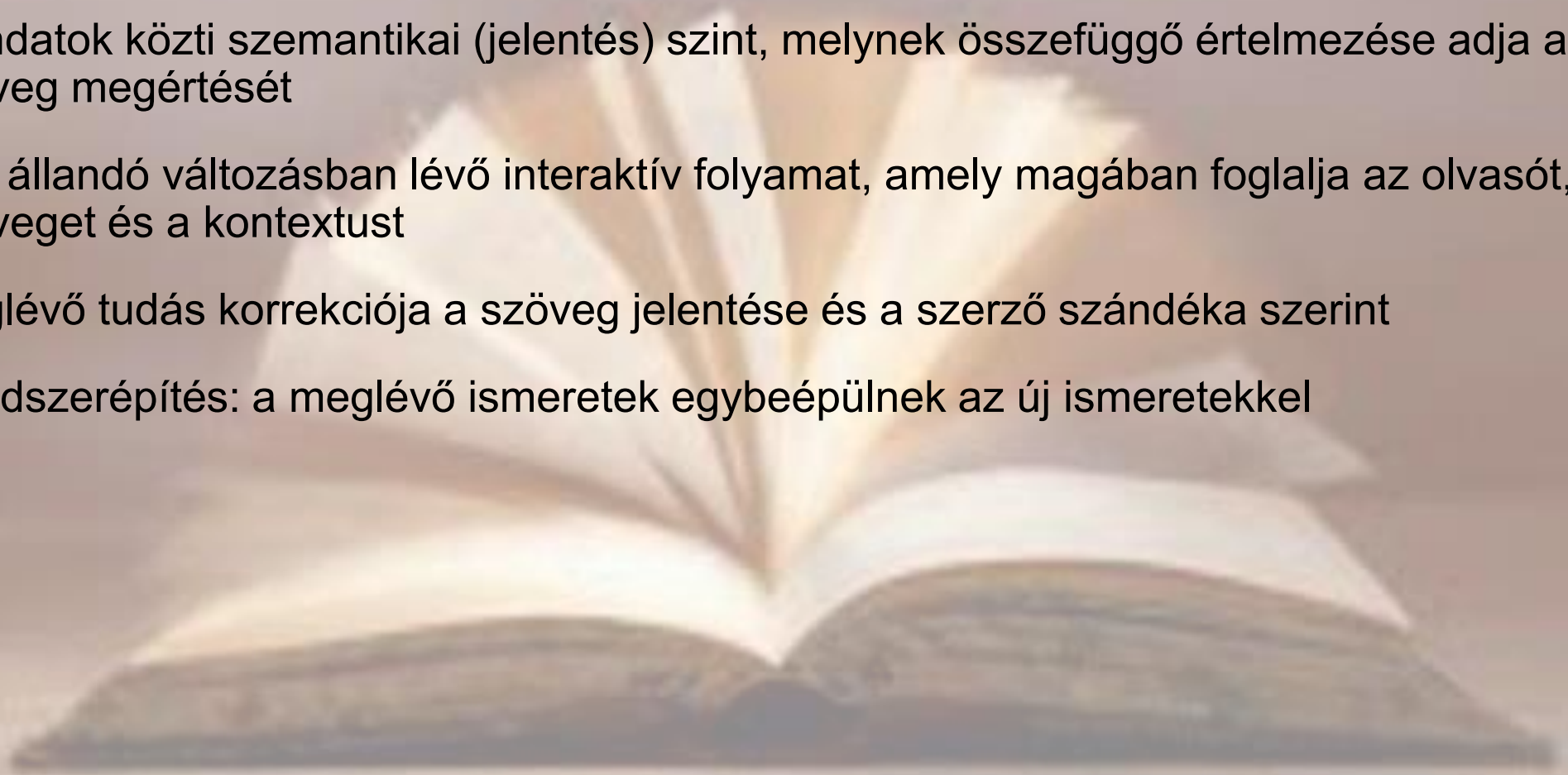


Szövegértés



Mi a szövegértés?

- A jelentés megszerzése az írott szövegből
- Mondatok közti szemantikai (jelentés) szint, melynek összefüggő értelmezése adja a szöveg megértését
- Egy állandó változásban lévő interaktív folyamat, amely magában foglalja az olvasót, a szöveget és a kontextust
- Meglévő tudás korrekciója a szöveg jelentése és a szerző szándéka szerint
- Rendszerépítés: a meglévő ismeretek egybeépülnek az új ismeretekkel



Ki a jó olvasó?

- Pozitív hozzáállás az olvasáshoz
- Olyan technikával olvas, hogy képes legyen a tartalomra koncentrálni
- Kapcsolatot teremt az előzetes tudás és az olvasottak között
- Megfelelő stratégiát választ
- Mentális képeket alkot
- Kérdéseket tesz fel, következtet
- Felhasználja amit tud, ahhoz, amit olvas
- Az olvasottak jelentését a szöveg kritikai értékelésével alakítja
- A hatékony olvasási stratégiákat variálja
- Jó olvasóvá az fog válni, akivel beszélgettek, akinek meséltek kicsi korában!!!

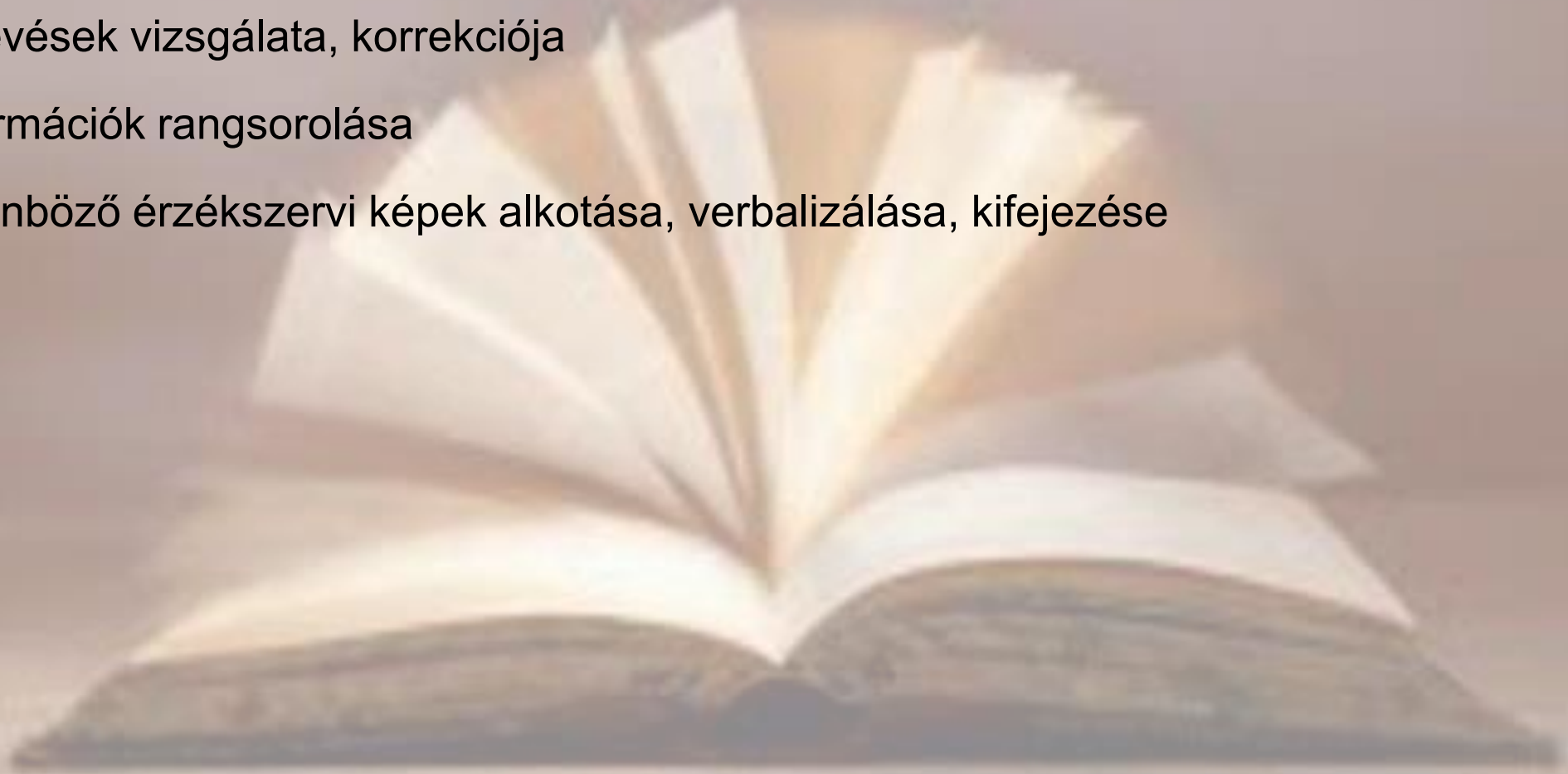
Olvasás előtti stratégiák:

- előzetes tudás aktivizálása
- szövegvizsgálat
- előzetes áttekintés
- átfutás



Olvasás alatti stratégiák:

- szöveganticipáció (szerző, szöveg kérdezése)
- feltevések vizsgálata, korrekciója
- információk rangsorolása
- különböző érzékszervi képek alkotása, verbalizálása, kifejezése



Olvasás utáni stratégiák:

- összefoglalás
- következtetések levonása
- újra elmondás, kérdésekre válasz
- szintetizálás
- javító stratégiák használata



Miért olvasunk?

- **élményszerző olvasás:**

- Hol játszódik?
- Kik a szereplők?
- Mi a probléma?
- Hogy oldóik meg?

- **Információszerző olvasás**

- Szerző, cím
- Ezt tudtam eddig (háttéranyag)
- Erre vagyok kíváncsi:
- Ezt tudtam meg:

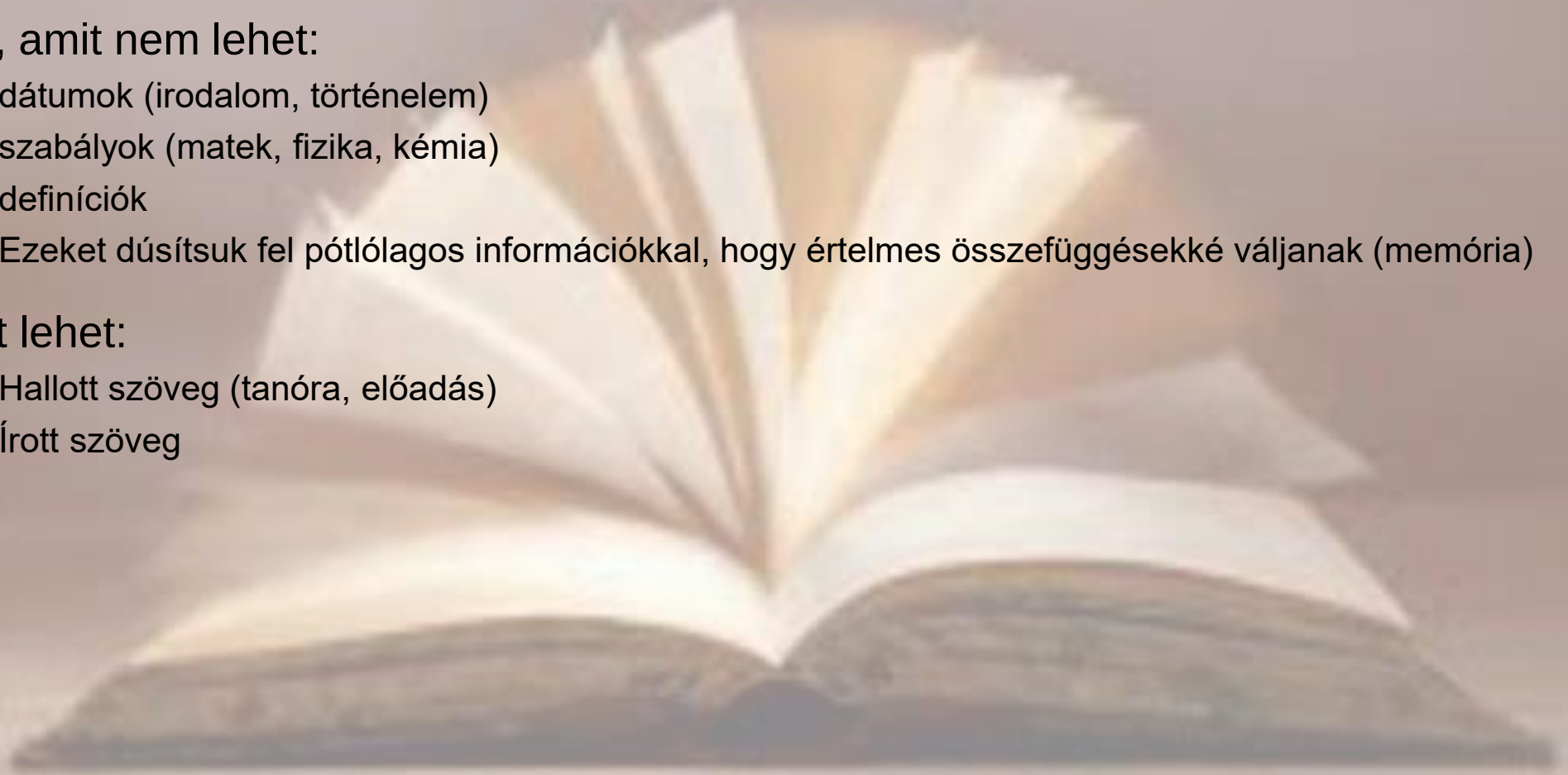


Lényegkiemelés, a tanulás 5 lépcsős módszere



Lényegkiemelés

- Információredukció
- Van, amit nem lehet:
 - dátumok (irodalom, történelem)
 - szabályok (matek, fizika, kémia)
 - definíciók
 - Ezeket dúsítsuk fel pótlólagos információkkal, hogy értelmes összefüggésekké váljanak (memória)
- Amit lehet:
 - Hallott szöveg (tanóra, előadás)
 - Írott szöveg



Mennyire emlékszünk?

- hallás után: 20%,
- látás után: 30%,
- hallás és látás után 50%,
- ha beszélünk róla: 70%,
- ha csináljuk is: 90%



Tanulás ötlépcsős módszere

1. Áttekintés
2. Kérdések megfogalmazása
3. Figyelmes olvasás, lényegkiemelés
4. Vázlat, jegyzet
5. Tanultak tesztelése, visszatekintés, ellenőrzés



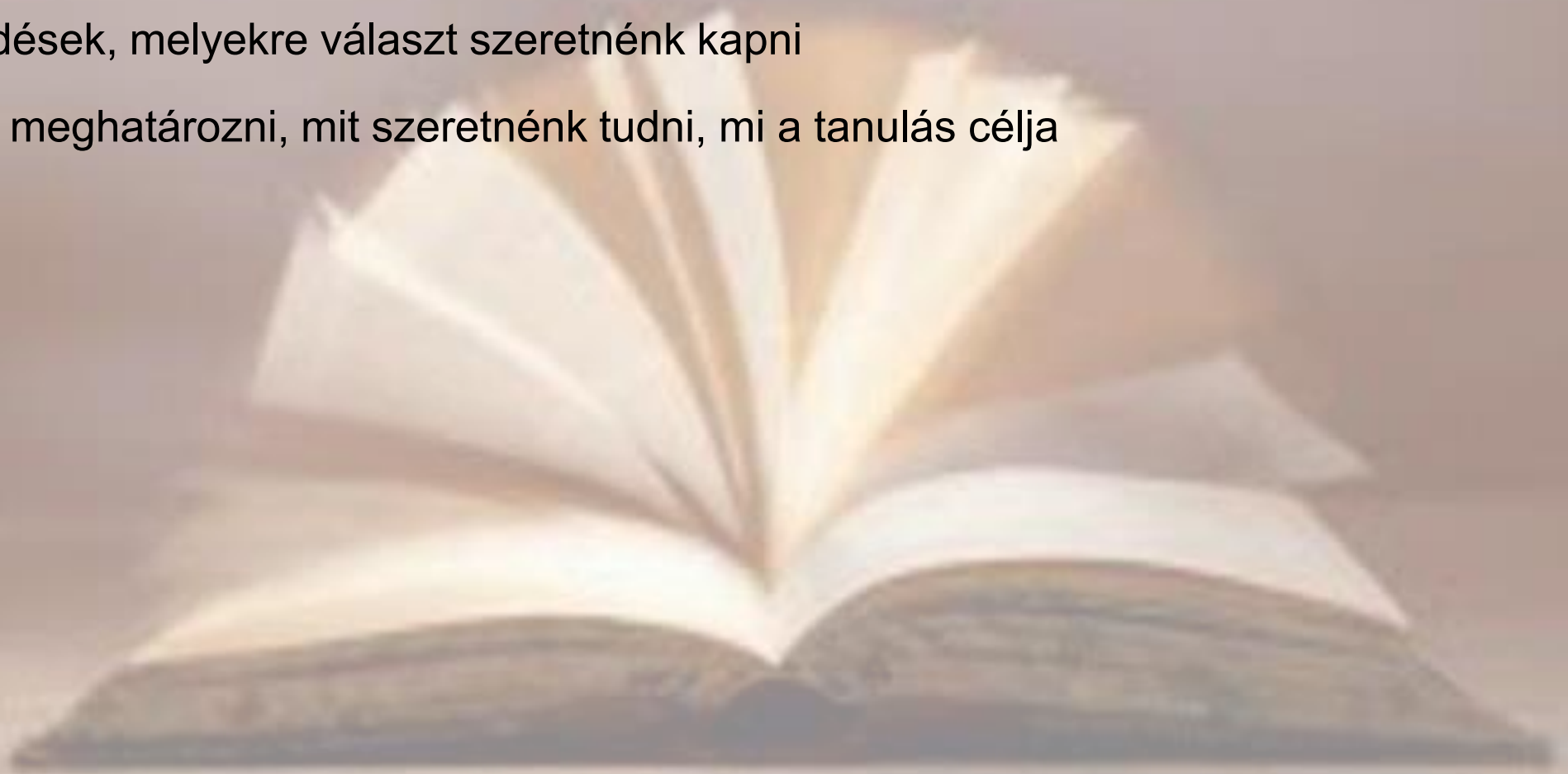
1. Áttekintés

- Lapozzuk át a leckét, a megtanulandó anyagot
 - Fejezetcímek
 - Vastagon szedett szavak
 - Képek, ábrák, képaláírások
- Cél: áttekintést nyerni a szövegről



2. Kérdések megfogalmazása

- Az áttekintés alapján
- Kérdések, melyekre választ szeretnénk kapni
- Cél: meghatározni, mit szeretnénk tudni, mi a tanulás célja



3. Figyelmes olvasás, lényegkiemelés

- A szöveg részletes, figyelmes elolvasása
- Lényeg kiemelése:
 - Kulcsfogalmak, főgondolatok aláhúzása
 - Színek, rövidítések
- Cél:
 - Részleteiben lássuk a megtanulandó anyagot
- Választ kapjunk a kérdésekre



4. Vázlat, jegyzet

- Ne túl részletesen
- Rövid mondatokban
- Olvashatóan, áttekinthetően, szellősen
- Módszerek:
 - Kulcsszavak, emlékeztető szavak (oldalszám)
 - Számok, betűk
 - Ábrák
 - Táblázat
 - Elme-térkép
 - Szó-mankó



5. Tanultak tesztelése, visszatekintés, ellenőrzés

- Néhány szavas összefoglaló
 - Kulcsszavak, legfőbb összefüggések
 - Feleletvázlat (lap tetejére felírható)
 - Szorongást is csökkenti
- Felmondjuk az anyagot
 - Magunknak
 - Szülőnek, barátunk
 - Magnóra
- Tegyük fel kérdéseket, válaszoljunk rá
- Készítsünk egyszerű vázlatot (rajz, ábra, táblázat)
- Képzeljük magunk elé vizuálisan az anyagot
- Rakjuk ki a falra a vázlatot
- Gondoljuk át, mit hasznosíthatunk a tanultakból mindennapjaink szempontjából

Minden tantárgyhoz használható trükkök

- Insert technika:
 - Pipa: már tudom, ismerem
 - +: új információ, ami beleillik eddigi tudásomba
 - -: új info, de ellentmond eddigi tudásomnak, értelmezni kell
 - ?: kérdés számomra
 - *: emlékeztet arra, hogy... eszembe jutott még...
- Fürtábra
- Gondolati térkép
- Szó-mankó
- Ábraelemzés
- Táblázatok!!! Pl.: 3 oszlopos technika: fogalom, meghatározás, példa

Források, ajánlott irodalmak

- Oroszlány Péter (2004): Könyv a tanulásról, Független Pedagógiai Intézet, Budapest
- Oroszlány Péter (2004): A tanulás tanítása, Budapest
- Oroszlány Péter (2005): Tanulásmódszertan, Metódus- tan, Budapest
- Pólya György (2000): A gondolkodás iskolája, Akadémiai Kiadó
- 101 Memóriafejlesztő módszer (2005), Reader's Digest Kiadó
- Steklács János: Az olvasásértés tanítása és a fejlesztés a stratégiai olvasásra épülő kísérleti fejlesztő program
- Deákné B.,K. (2001) Neked is lehet jobb jegyed! Deák és Társa Kiadó, Budapest
- Kovács Sipos, M. (2003) A tanulás fortélyai, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Metzsig, W., Schuster, M.(2003): Tanuljunk meg tanulni, Medicina, Budapest
- Katona A., Ládi L., Victor A. (szerk.) (2005) Tanuljunk, de hogyan!? Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Köszönöm a
megtisztelő
figyelmet!



KÜTYÜMÁNIA

Heller Zsófia (tanácsadó szakpszichológus)

Bánfi Balázs (klinikai szakpszichológus)

PMPSZ Pilisvörösvár Szakmai Nap 2017

Internethasználat

- 2011-es magyar adatok internetre vonatkoznak
- Önálló internethasználat – 9 évesen kezdődik, de egyre korábbra tolódik
- 60% naponta, 35% heti 1-2 alkalom
- Mire?
 - 75% - videók és *iskolai feladatok!!*
 - 60% chat és online játékok (nemi különbségek)
 - 50% film és zeneletöltés
- 4% a problémás nethasználó (függőség, frusztráció, D tünetek)

Mobilhasználat

- Nemzetközi kutatás - 2012
- 12 évesen kapják az első mobilt, korábbra tolódik
- 80% növeli önbizalmukat
- 63% bizonytalanul érzi magát nélküle
- 90% szorosabbá teszi kapcsolatát barátaival
- Szülők 82% aggódik a problémás tartalmak miatt
- 54% használ tartalomszűrő szoftvert

Kütyühasználat kockázatai

- Kütyü: laptop, tablet, okos telefon, konzol
- Nemzetközi metaanalízis, 2004
- Társas IA-k csökkennek, csökkenő társas stimulus, fejlődés
- Óvodás korban nem a manipulatív mozgásos készségeket fejleszti (komplex érzékszervi élmények hiánya)
- Túl korai absztrakció – virtualitás/realitás keveredése
- Obezitás
- Mozgásszervi (kéz), tartásproblémák

Kütyühasználat előnyös hatásai

- Hasznos applikációk – kognitív fejlődési stimulus
- Növeli az autonómiát, kontrollérzetet, önbecsülést és tanulási motivációt is (önbeszámoló+mérés)
- Fejleszti a gondolkodási, probléma-megoldási és tanulási készségeket
- Fentiek akkor érvényesek, ha jól tervezett szoftver és életkorilag megfelelő
- A gyerekek több + érzelmet fejeztek ki, nagyobb volt a motiváció, ha páros együttműködő feladatot végeztek
- IA igény megjelenik gépezés közben is, nincs társas izoláció
- Nincs visszaút! – a technológiai fejlődés magas szintje megváltoztatja a civilizációt,
- A feladat az ártalom csökkentése, és az előnyök növelése

Helyes kütyühasználat

- Alapszabályok

- Szülővel együtt – a szülő ellenőrizze a laptopot, mobilt serdülőkorban is
- Használat szabályai (mikor, mit, mennyit, következmények)
- Veszély! Nincs különbségérzet a valós és a virtuális között
- Gondos szoftverválasztás, előbb a szülő ismerje meg
- Internetböngészés (szülővel), szűrőszoftverek
- Szülő mint modell
- Barátokkal együtt kütyüzés
- Problémás tartalom – beszéljük meg!

Kütyühasználat problematikái

- Közösségi hálózatok
 - 13 év alatt korai – előtte csak szülői felügyelettel
 - Személyes információk megosztása
 - Egészséges bizalmatlanság
- Okos telefon
 - 15 év felett
 - Figyelem beszűkül (sms, játékok, chat)
 - puskázás, flörtölés
- Online játékok
 - Túl fiatal kezdés – függőség
 - Korhatáros és erőszakos játékok

Közösségi média

- „olyan médiumok összessége, amelyet a felhasználók töltenek meg tartalommal”
- Egyéni publikálás, azonnali visszajelzés, megosztás és részvétel támogatása



- Formái: közösségi oldalak, blogok, mikroblogok, videó-, kép- és zenemegosztó portálok, internetes fórumok, wikik, hírgyűjtő oldalak

Facebook

- 1, 79 milliárd felhasználó világszerte – a „legnépesebb állam”
- Mo.: több, mint 5 millió felhasználó
- 80 % naponta (átlagosan 86 perc)
- Fő tevékenységek: barátokkal való kommunikáció és vicces tartalmak



**Közösségépítés, közös
érdeklődésen alapuló
csoportok**

**Kreativitás
és
önkifejezés**

**Személyes
identitás
megélése**

**Tanulás, oktatás,
információszerzés**

**Civil részvétel és
elköteleződés
növekedése**

**Társas
készségek
fejlődése**





- **Serdülőkor:**
 - kísérletezés, bizonytalanság, identításalakítás időszaka
 - kortárs normák, csoporthatások szerepe erősebb
 - impluzivitás, fejlődő homloklebeny
 - ingadozó önértékelés



Privát szféra eltűnése,
„digitális lábnyom”

„Prezentációs
szorongás”,
megfelelési
kényszer

Társas
kapcsolatok,
kommunikáció
átalakulása



Függőség és
figyelemzavar

Cyberbullying –
online zaklatás
Sexting – szexuális
tartalmú üzenetek

Kockázatos
csoportok és
tartalmak

Mit tehetünk?

- Legyünk digitális példaképek!
- Legyünk képbén!
- Felelősségteljes online viselkedés átadása
- Beszélgetés és szabályok a bejegyzések tartalmáról
- Adatvédelem, szigorú biztonsági beállítások
- Alkalmazások ellenőrzése
- Legyen a gyerek „ismerős”
- Védekezési módszerek és stratégiák



Mobilfüggőség – 2012-es kutatás

- Általános jellemzői:
 - Okos telefon: telefon *vagy* internetfüggőség
 - Csökkenő társas IA-k (a valóságban)
 - Kontrollvesztés (hívás, sms, játék)
 - Alvás, evészavar
 - A gyakori használat még nem függőség!
 - Nemi különbségek

Mobilfüggőség háttere

- Személyiségjellemzők és a függőség dinamikája
 - Extraverzió – önkifejezés, kommunikáció, új társas kapcsolatok
 - Neuroticizmus – állandó igény a megerősítésre, félelem az elutasítástól
 - Impulzivitás – késleltetésre képtelen, nincs anticipáció, nincs kitartás, szenzoros élménykeresés
 - Bizonytalan kötődési mintázat – fokozott kapcsolatigény

Mobilfüggőség háttere

- Neurológiai folyamatok
 - Agyi jutalmazó mechanizmusok aktiválódnak a kütyühasználat során (játékok - kontrollélmény, azonnali megerősítések, ingerelárasztás)
 - Működése hasonló az alkohol és drogfüggőséghez
- Önértékelés és függőség viszonya
 - Magas – alacsony ÖÉ
 - Alacsony ÖÉ a legtöbb függőség hátterében
 - Túlzott mobilhasználat = hullámozó ÖÉ = megerősítési igény nő

Internetfüggőség

- Alfajai:

- Online videojáték (kontroll, avatar)
- Szerencsejáték (könnyen elérhető, absztrakt)
- Szex (könnyen elérhető, kockázatmentes, kis energia befektetés, sokféle inger)
- Szociális média

- Okai:

- Alacsony önértékelés
- Impulzivitás
- Neuroticizmus
- Depresszív jellegű állapotok (önfenntartó kör)
- Kortárs hatások
- Negatív életesemények

Kütyühasználat és tanulási képességek

- Képi információ jobb feldolgozása, vizuális ingerek preferálása
- Hallás utáni tanulás gyengülése
- Ingeréhség, gyors habituálódás - figyelmi kapacitás csökkenése
- Azonnali megerősítés iránti fokozott igény
- Kommunikáció, megosztás vágya
- Célvezéreltség, „mi haszna van?”

Gamification - játékosítás



Játékelemek alkalmazása
nem játékos környezetben.

Nehézségi
szintek

Pontok,
jelvények

Együttműködés

Küldetések

Bónuszok

Gamification alapú értékelés



- Tananyag egységekre osztása (3-4 hét)
- Értékelés pontrendszer alapján
- Pontszerzés: dolgozatok, házi feladat, beadandó, felelés, kiselőadás stb.
- Opcionális/kötelező feladatok
- Röpdolgozat – „pontszerzési akció”
- Pontok átváltása érdemjegyre

Gamification alapú értékelés



- Folyamatos visszajelzés
- Pozitív megerősítésen alapul
- Differenciálás elősegítése
- Erőfeszítés értékelése
- Autonómia, önszabályozás, felelősségvállalás
- Kevesebb stressz és teljesítmény szorongás
- Bevonódás, motiváció növelése

- **Tari Annamária: Y generáció**
- **James P. Steyer: Szólj vissza a facebooknak! - Gyakorlati útmutató a gyerekekneveléshez a digitális korszakban**
- **Gamifikáció a magyar oktatásban – facebook csoport**



Köszönjük a figyelmet!

MÉGIS, KINEK A PROBLÉMÁJA?

Magatartási problémával küzdő gyermek és az iskola

PROBLÉMÁS GYEREK

VISSZAHÚZÓDÓ

–

KEZELHETETLEN

PEDAGÓGUS SZEREPE

- ÓRAVEZETÉS
- MINDENKIRE FIGYELNI
- KÜLÖN FIGYELEM A RENITENSTANULÓRA
- ISMERETÁTADÁS
- FEGYELEM FENNTARTÁSA
- ALKALMAZKODÁS AZ OSZTÁLYTERMI HELYZETEKHEZ
- FEGYELMEZÉS

PSZICHOLÓGUS SZEREPE

SZORONGÓ VAGY
RENITENS

- „A” GYEREKRE FÓKUSZÁLÁS
- PROBLÉMAÉRZÉKENYSÉG
- ÖSSZEFÜGGÉSEK KERESÉSE
- HÁTTÉR FELTÁRÁSA
- BIZALOMTELI LÉGKÖR KIALAKÍTÁSA
- EGYÉNI BÁNÁSMÓD

SZAKÉRTŐI VIZSGÁLAT ELINDÍTÁSA

TÚLNYOMÓ MÉRTÉKBEN **INDOKOLT** a pedagógus részéről!!

- PEDAGÓGUS – GYEREK
- PEDAGÓGUS – SZÜLŐ KAPCSOLATA
- JAVASOLT SEGÍTSÉGGKÉRÉS → ÖNKÉNTES MEGJELENÉS
- KÜLDÖTT SZÜLŐ – „KÜLDÖTT SZÜLŐ”
- AKADÁLYOK: PSZICHÉS HÁRÍTÁS, FÉLELEM, FELELŐSSÉG ELHÁRÍTÁSA

AZ ÉSZLELT PROBLÉMA MEGJELENÉSE

ISKOLAI PROBLÉMA

- Nem tud késleltetni
- Mindig Ő akar szerepelni, verekszik
- Indulatos
- „Öntörvényű” / alkalmazkodási probléma
- Tiszteletlen

OTTHONI PROBLÉMA

- Nem tud késleltetni
- Rivalizálás, testvérprobléma
- Indulatos
- „Öntörvényű” / alkalmazkodási probléma
- Tisztázatlan szülő-gyerek viszony

SZAKÉRTŐI VIZSGÁLAT MENETE

- PEDAGÓGIAI VÉLEMÉNY JELENTŐSÉGE

- ELSŐ INTERJÚS HELYZET – SZÜLŐVEL

A jelzett probléma átfordítása otthonivá

A kényszerhelyzet átfordítása bevonódottá

- ANAMNESZTIKUS INTERJÚ

Problémaközpontú

- VIZSGÁLATI SZAKASZ (3-4 alkalom)

- VISSZAJELZŐ BESZÉLGETÉS

VIZSGÁLATI SZAKASZ

- Megjelenés a váróban
- Kapcsolatfelvétel jellegzetességei
- Exploráció
- Teljesítménytesztek
- Projektív tesztek
- A gyermek és a pszichológus kapcsolatának jellegzetességei

VISSZAJELZŐ BESZÉLGETÉS

- ÖSSZEFÜGÉSEK MEGÉRTÉSE – KONZULTÁCIÓ
- TITOKTARTÁS KÖTELME
- SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY TARTALMA
- MEGÁLLAPÍTÁS (továbbküldés – SNI/szakorvosi /kórházi vizsgálatra/BTMN/ 0)
- JAVASLAT
- FELÜLVIZSGÁLAT

A PROBLÉMA KÖZÖS

A MEGÉLÉSE MÁS

A LEGVÉDTELENEBB A
GYERMEK

Afázia

Kommunikációs zavar

Készítette : Szabó Krisztina

Mi is az afázia?

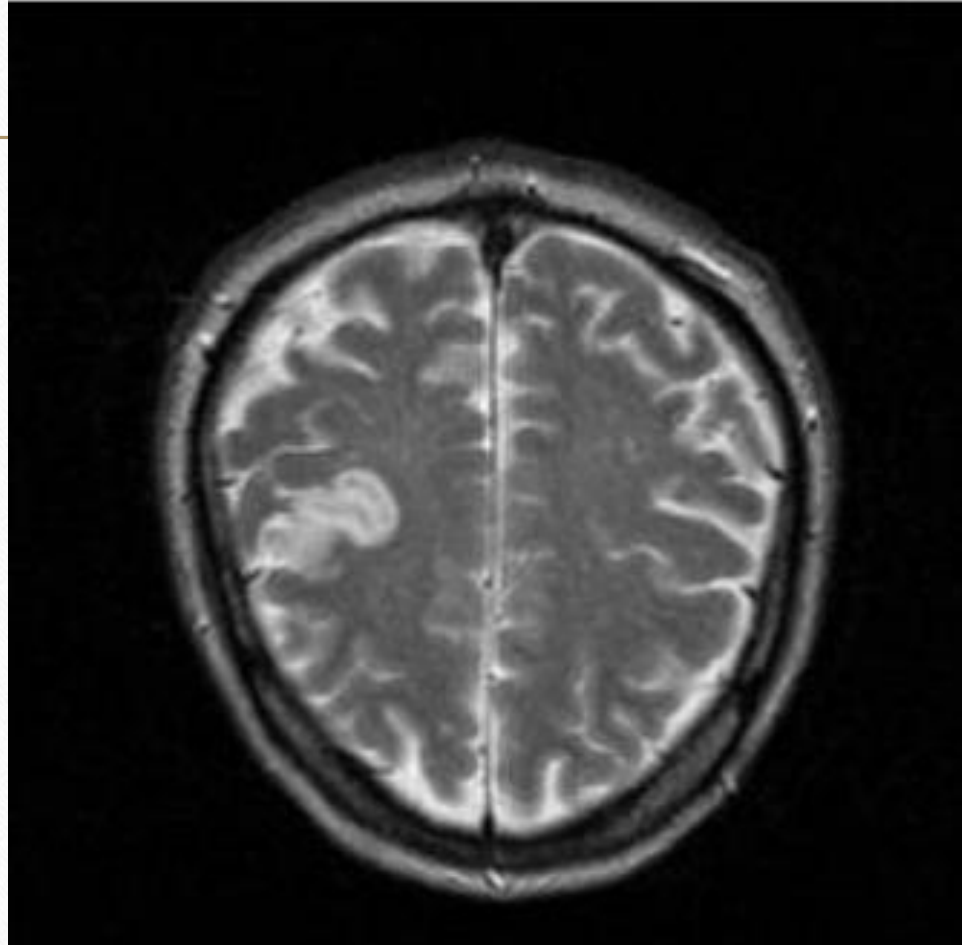
- A =
fosztóképző,
- FÁZIA = a
beszédre
utaló szó



Hivatalos definíció:

- Az afázia : a **beszéderítés** és/vagy a **beszédprodukció** egy vagy több összetevőjének az **agyféltekék lokális károsodása következtében** létrejövő sérülése.
/Osmánné Sági Judit, 1994./
- A már meglévő, birtokba vett beszédkészség elvesztése. Felnőttkori kórkép, gyermekeknél ritka.

A sérülés CT felvételen így látható



Lokális károsodást okozhat:

Érelzáródás (agyi infarktus)

Agyi aneurisma (ér növekedési
rendellenesség)

Vérömleny (agyvérzés)

Mechanikus sérülés, **trauma, baleset,**
daganat .

STROKE !!!!!!!

- **Hajlamosító tényezők:** *érelmeszesedés, ennek előidézője lehet:*

- Magas vérnyomás, Dohányzás, Cukorbetegség, Szívbetegségek .
- Egyéb tényezők: a zsíryanycsere zavarok, a magas konyhasó bevitel, túlzott alkoholfogyasztás : 3-szoros stroke-kockázat.
- **A legveszélyesebb, amikor több rizikófaktor is egyidejűleg jelen van !!!!!**

Agyi érkatasztrófa / STROKE

- **Az agyi érelzáródás oka:** vérrög. Hatása: nincs oxigén ellátás! Agyszövet károsodik, elhal !!!!

- **Az agyi vérömleny keletkezésének oka:** Ér repedés, rendellenes növekedés, kitüremkedés, elmeszesedett érfalak. Hatása: az elöntött agyszövet károsodik!!!
- **Egészségügyi állapot** befolyásolja az érrendszer és érhálózat állapotát, működését....
- Hajlamosító tényezők: MAGAS VÉRNYOMÁS, CUKORBETEGSÉG, MOZGÁSSZEGÉNY ÉLETMÓD, ELHÍZÁS .
- ...és a stressz

Stroke felismerése

- bárki felismerheti a STROKE-ot, ha három egyszerű kérést mond az illetőnek:
- **M..... B.....E.....**
- **Mosolyogjon, Beszéljen, Emelje fel mindkét karját! (+ öltse ki a nyelvét)**

- Ha bármelyikkel gond van, azonnal orvost, mentőt kell hívni és elmondani a tüneteket!
- *Ha önmagunkon, hozzátartozónkon vagy közvetlen környezetünkben észleljük a következőket, haladéktalanul forduljunk orvoshoz:*
hirtelen bekövetkező gyengeségérzés karban, kézben, lábban;
- **nem érezzük testünk vagy arcunk egyik felét;**
- **váratlanul csak egyik szemünkre látunk;**
- **hirtelen nehézkessé válik a szavak megformálása, a beszéd;**
- **nem értjük beszélgetőpartnerünk szavait;**
- **egyre erősödő fejfájásunk van, olyan, amelyet még soha nem éreztünk;**
- **szédülés, egyensúlyvesztés érzése;átmeneti emlékezetkiesés-eszméletvesztés.**

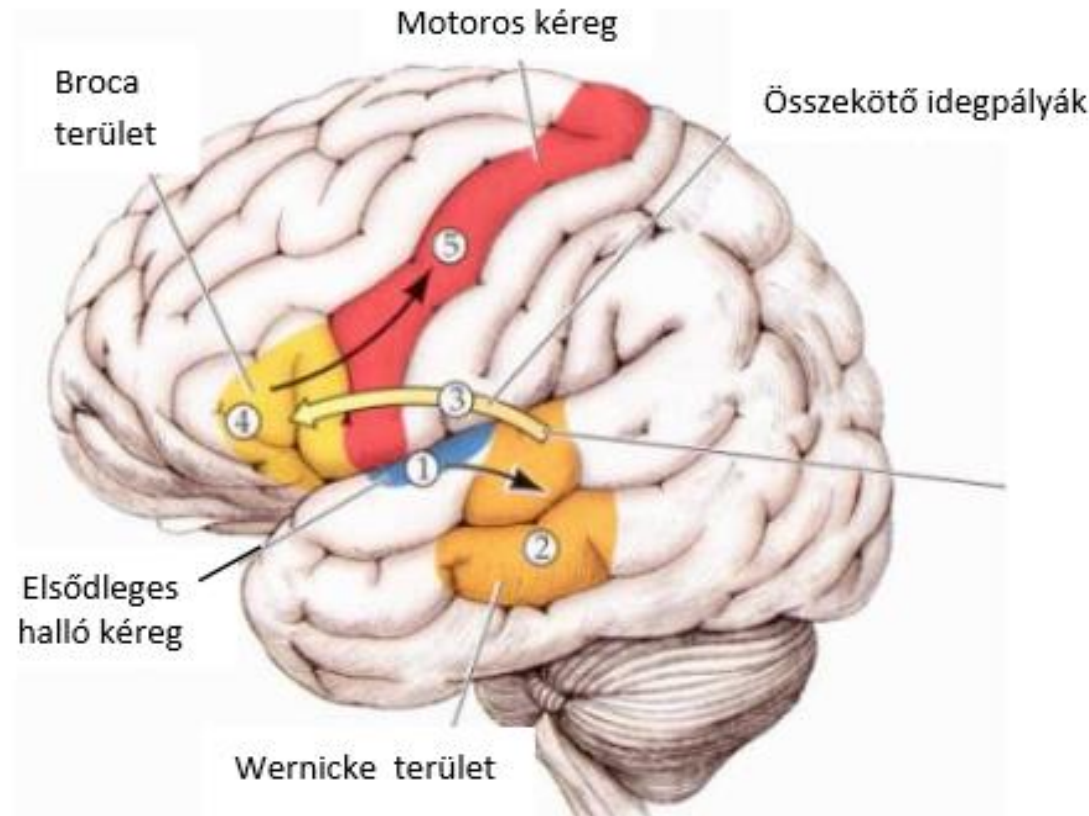
Stroke beteg ellátása, rehabilitáció

- **A legfontosabb az időfaktor! (kórházban ne ültessék folyosón, ne várassák!)**
-
- Orvosi ellátás után mielőbb kezdődjön a fejlesztés, felmérés.(beszéd, mozgás)
 - Stroke-centrum/rehabilitációs osztály : + pszichológus, családi tanácsadás
 - Kórház után REHABILITÁCIÓS ELLÁTÁS (osztályok, OORI Budakeszi)
 - Otthoni ellátás megtervezése
 - (milyen szakemberek találhatók?)-(akadálymentesítés, segédeszközök)

50 – 100 évvel ezelőtt???

- Szélütés
-
- Gutaütés
 - Ágyban fekvő tehetetlen állapot, előidézi a következő stroke-ot
 - Gyors leépülés, szövődmények
 - Szemléletbeli különbség

Az AFÁZIA különböző FAJTÁI



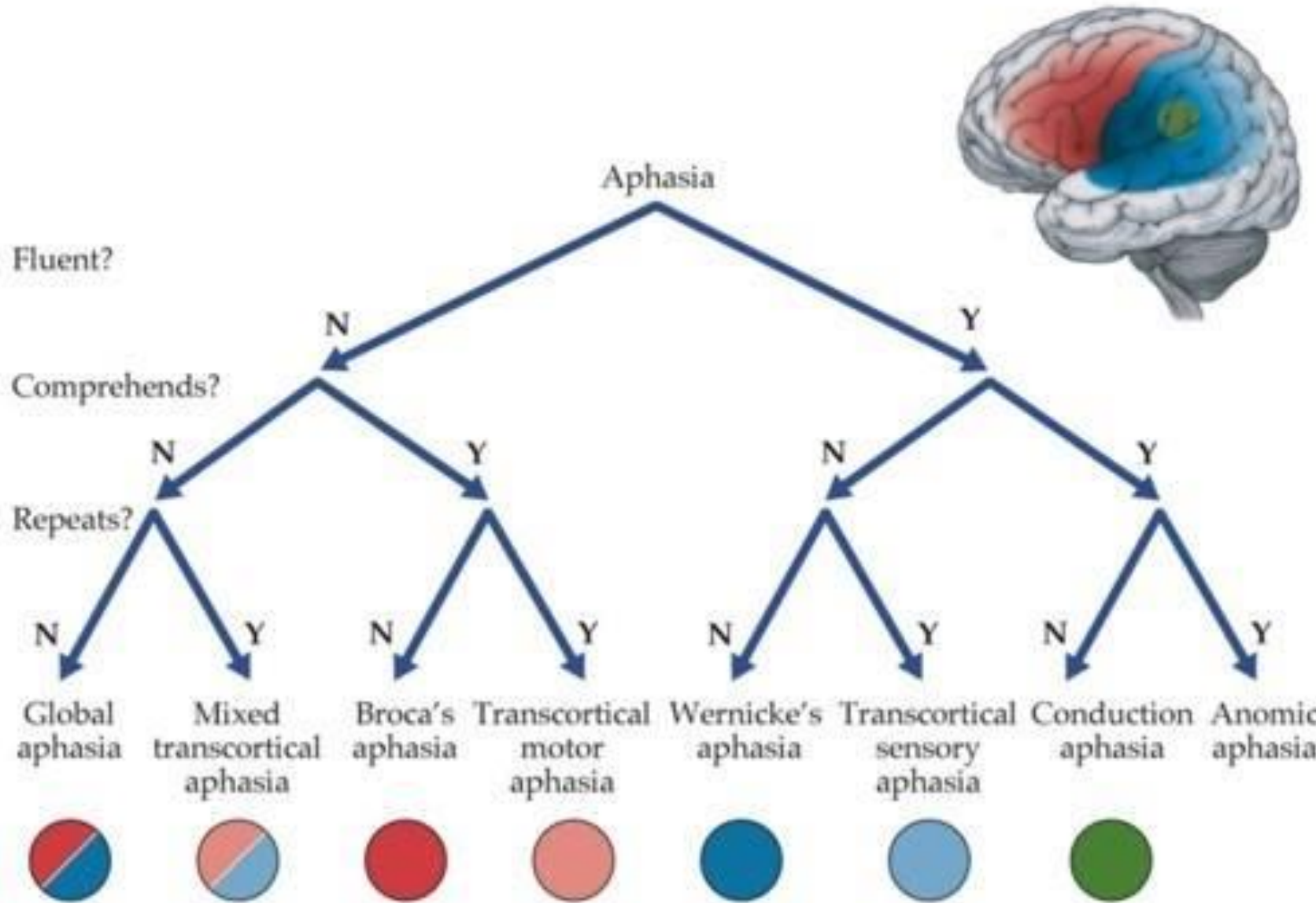
1. ábra

A Broca és a Wernicke terület elhelyezkedése. A Wernicke által leírt károsodás a Wernicke terület halántéklebenyi részét érinti (Geschwind, 1979: 111. nyomán).

Az agy különböző területeinek sérülése különböző típusú beszédzavart idézhet elő.

A gyógyulás, az idő múlása, az állapot javulása is változtatja az afázia fajtáját, jellegét.

Sajnos visszaesés, átmeneti jellegű állapotromlás is előfordulhat.



Mit jelent az AFÁZIÁS állapot?

- **A kommunikáció** egészen enyhe, mérsékelt, vagy súlyos **zavara** lép fel.
- Nehézséget jelent a beteg számára a **szavak kiválasztása**, a beszéd akadozó, aritmikus lesz. A gyakori **szókeresések**, ismétlések miatt a tartalom nem, vagy csak részben követhető. A **beszéd megértésének** zavara is előfordulhat, ez a szenzoros afázia. A nyelvi zavarok mellett sérül az **artikuláció**, az **írás**beli kifejezés és az **olvasás** is.



Mozgás és kommunikáció sérül!!!

- A rehabilitáció, ápolás, gondozás :
- **FIZIKAI ÁLLAPOT** területén:
- e.ü.-ápolóasszisztens, gyógytornász, masszőr, csontkovács, akupunktúra,
- **KOMMUNIKÁCIÓS ÁLLAPOT** területén:
- logopédus (pszichológus)



Kísérő tünetek lehetnek még:

- jobb oldali teljes/részleges bénulás (arc , kéz, láb)
- látótér kiesés
- memória- és koncentráció gyengülés
- testséma zavarok
- fáradékonyság
- depresszió
- a személyiség és az érzelmi reakciók – esetleg kóros – megváltozása



A terápia feladata:

- A **kommunikáció** segítése, a teljes személyiség támogatása, a család és az afáziával élő személy kommunikációjának segítése.
- A kliens (páciens) és a család számára **információ nyújtás** az afáziás állapotról.
- A terápia ismertetése, a lépések , haladási fokozatok, visszaesések tisztázása.
- Elért eredmények, állapotváltozás folyamatos **értékelése** .

Mi a beszédterápia célja?

- a kommunikáció kialakítása
verbális,

non verbális szinten
- az írás, olvasás újratanulása
- a passzív szókincs
aktiválása
- az aktív szókincs fejlesztése
- a beszédértés kialakítása
- a verbális blokkok oldása



LOGOPÉDIAI ellátás keretei



- **Kórházi ellátás** biztosított, de rövid, és az állapot gyorsan javul, változik.
- **Otthoni ellátás** nincs biztosítva, kevés logopédus foglalkozik ezzel a területtel, a felnőtt terápia nem tartozik a nevelési-oktatási ellátás keretébe.
- **Házi ápolási-gondozási** e.ü-i szolgáltatás keretében létezik logopédiai ellátás, de gyakorlatban nincs rá aktív vizitszám, csak gyógytorna érhető el.
- **A család** keres terapeutát a beteg szükségletei alapján...

KILÁTÁSOK ... ☺

• **Milyen eredmény várható? MIKOR MIKOR MIKOR?**

- A beszédterápia várható eredménye több tényezőtől függ: az afázia típusától, súlyossági fokától, a beteg intellektusától, korától, stb.
- **A minél korábban elkezdett, a beteg státuszához, személyiségéhez szorosan igazodó afázia terápia kulcsfontosságú a beszéd rehabilitációjában!**
- Az intenzív beszédtanulás, a beteg kitartó munkája, a családtagok szerető és megértő segítsége együttesen képes az életminőséget jelentős mértékben javítani.
- **A beteg optimális esetben kifejezi gondolatait, érzéseit, visszatér az olvasás, írás képessége. Családjának, környezetének újra aktív tagja lehet. Kirekesztettsége, kiszolgáltatott helyzete csökken, vagy akár meg is szűnhet.**

A kommunikációs terápia kezdete



Ismerkedés a klienssel,
családdal, rendelkezésre
álló záróvéleménnyel.
Kliens foglalkozása,
hobbija ! (különleges
dolgok, érdekességek!)
(Érdeklődés, kedvelt
sportág, csapat, zene,
filmek stb. iránt)

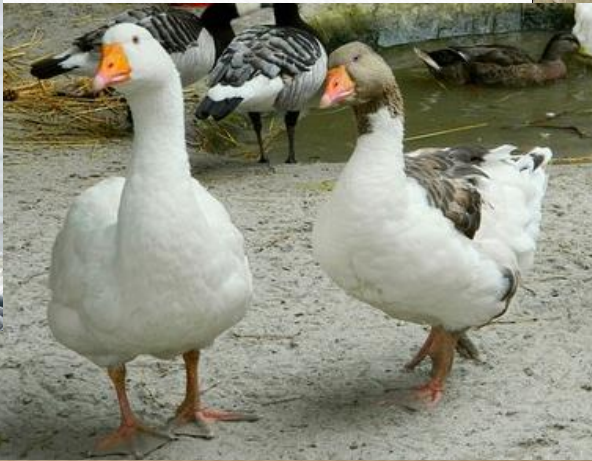
Haladás és beszédfejlődés

- Hangadás, hang és szóismétlés, automatikus sorok, tárgy, testrész, kép megnevezés, utánmondás, felsorolás.
- A képességfejlődés általában követi az elemi beszédfejlődés struktúráját.
- Hangok, szókezdemenyek, szavak, szókapcsolatok, mondatelemek, tömondatok, ragok-képzők használata, nyelvtani rendszer kialakulása.
- Kérdés, tagadás.



Képek használata, megnevezés,
kérdésre válaszadás, sorrendbe
állítás.....





A rehabilitáció hosszú folyamat!

- Fél-egy év után tapasztalható javulás már jó előrehaladás
-
- Megtorpanás, újabb fejlődés is bekövetkezhet
 - Átmeneti állapotgyengülést okozhat: fáradtság, front, stressz, betegség
 - Meg kell tanulni elfogadni és együtt élni az afáziával.
 - Klub, sorstársi közösség, hasonló stroke-os emberrel találkozás nagy segítő erőt jelent!



MŰKÖDIK !!!

Afáziával élő emberek mondják:

**Not
being
able
TO
SPEAK**

**Is NOT
the same
as
having
nothing
to say.**



**Aphasia
affects
language
not
intellect.**

www.aphasiarecoveryconnection.org

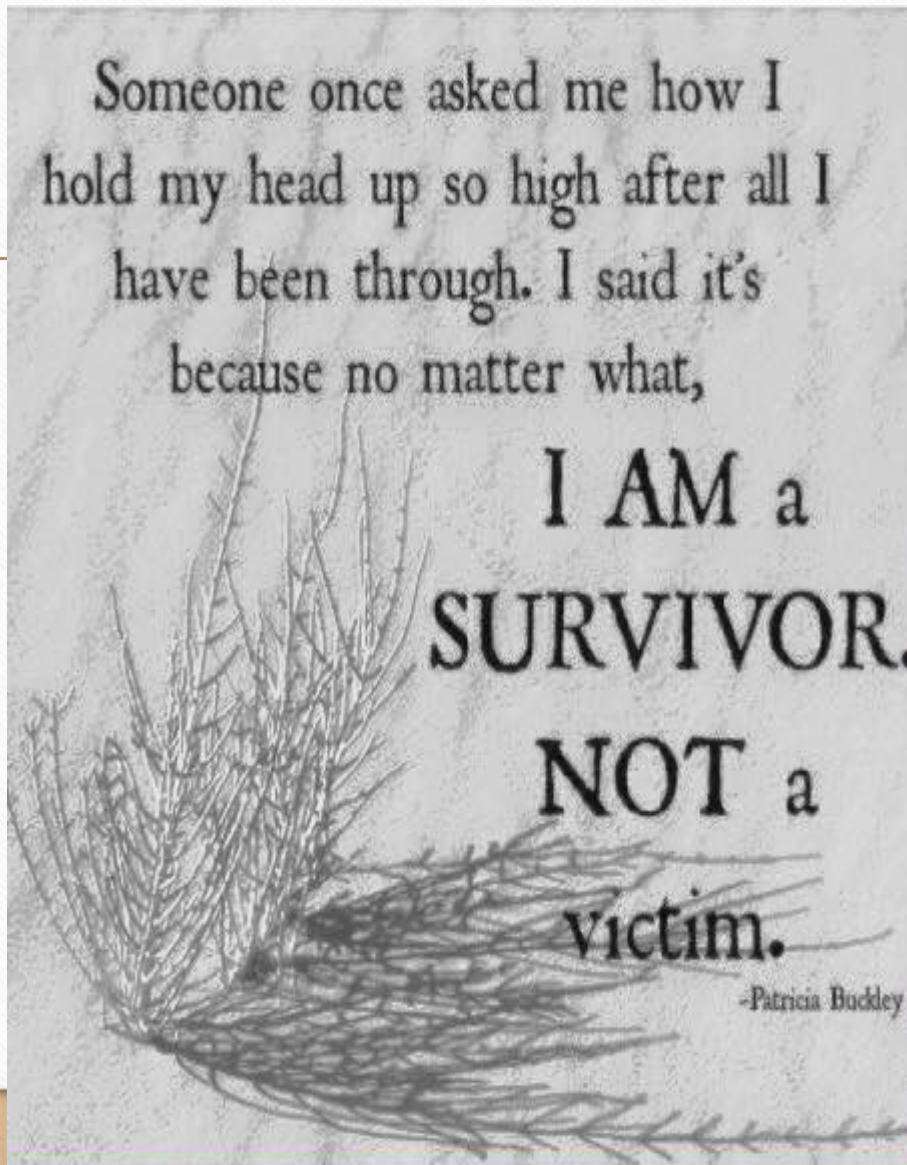
Joe

Someone once asked me how I
hold my head up so high after all I
have been through. I said it's
because no matter what,

**I AM a
SURVIVOR.**

**NOT a
victim.**

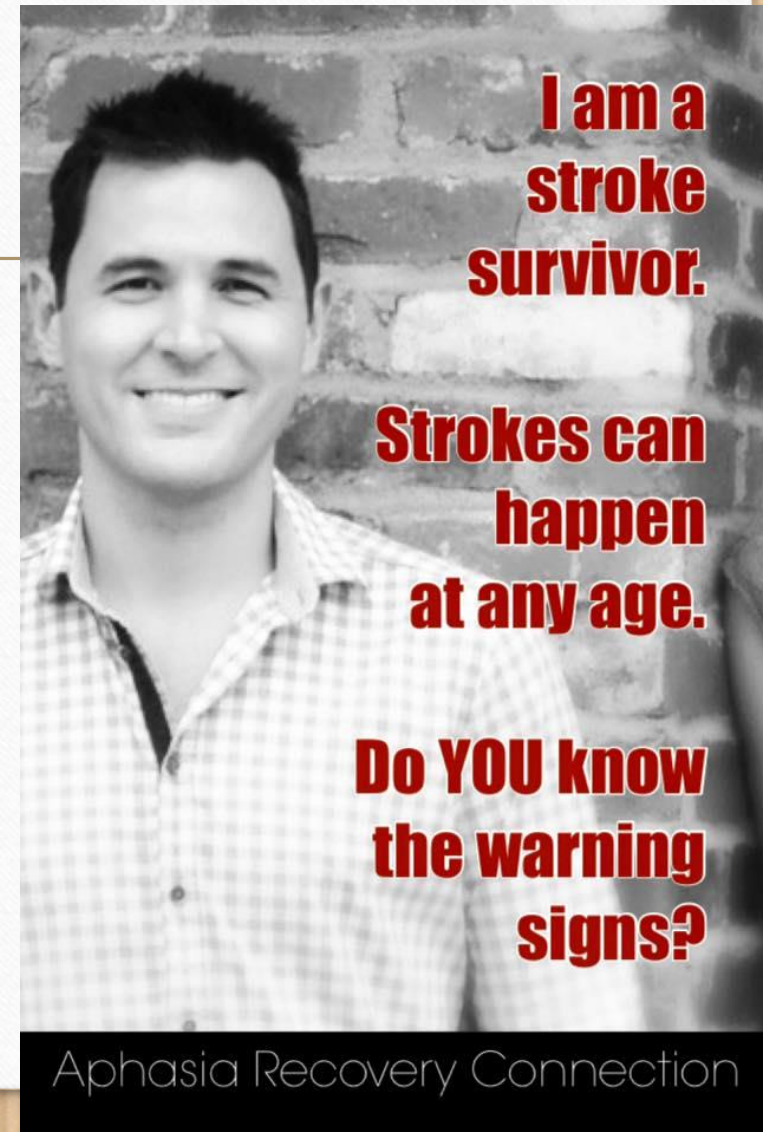
-Patricia Buckley



**I am a
stroke
survivor.**

**Strokes can
happen
at any age.**

**Do YOU know
the warning
signs?**



Aphasia Recovery Connection

Talking to people
with aphasia:

Please be
patient.

Give people
time to
process.

Avoid
background
noise.

Aphasia
Recovery
Connection

Afáziás emberrel beszélve fontos:

aphasia
COMMUNICATING
THROUGH THE BARRIERS.

What is Aphasia?

Aphasia is a language disorder that affects the ability to communicate. It's most often caused by injury to parts of the brain that control speech and language resulting from a stroke.

I need to
communicate
with someone
who has aphasia.

Keep It Simple
Speak in short, simple sentences.

Be Patient
Allow plenty of time for a response. Talk with him/her not for him/her.

Remove Distractions
Turn off radios and TVs.

Be Creative
Try writing, gesturing, pictures and communication tools like an iPad.

Confirm
Repeat back what you think he/she is saying.

People With Aphasia
1. Communicate differently, but they are as smart as they were before.
2. Their hearing is fine; speaking loudly does not help.
3. Aphasia is not contagious! To talk to people with aphasia, you'll just have to communicate differently.

I have aphasia.

Take Your Time
Remember it may take a while to get the words out.

Let People Know What Works Best For You
Do you want a question asked in multiple ways? Let them know.

Use Assistive Devices
Bring photos, diagrams, pen and paper, etc.

Getting Frustrated Is Okay
Don't blame yourself if you get stuck or stumble on your words. Be patient with yourself as you find what works.

If You Get Stuck, You Can
1. Admit you're struggling.
2. Recap what you have discussed so far.
3. Decide whether to carry on or come back to it later.

American Heart Association
American Stroke Association
Together to End Stroke®

National Aphasia Association

Learn more at
StrokeAssociation.org/aphasia and Aphasia.org

Légy türelmes!

Adj időt, hogy megérthessenek!

Iktasd ki a zavaró háttérzajokat!

Légy találékony, győződj meg arról, hogy megértették-e, amit mondasz!



Családi és társadalmi szerepek!

A motiváció folyamatos fenntartása

- Aktuális és új célok keresése,
- Az év aktuális eseményei, ünnepei
- Utazás, látogatás, vendégség
- Hosszabb rehabilitációs kezelések, kórházi utókezelés
- Visszatekintés és értékelés (szűkebb és tágabb ismeretségi körben, családtagok, ismerős, szomszéd, terapeuta, terápiás füzet...)



BLOOM WHERE YOU ARE PLANTED

David Dow



Motiváció, pozitív érzelmi beállítottság

- Önbizalom, jövőkép
- Társadalmi elfogadás !!!
- Életkor, családi állapot, egészségi állapot befolyásoló szerepe !



Haladunk tovább!

- **Tervek: (személyes beszámolót hallhatunk!)**



A stylized, colorful illustration of a landscape. In the foreground, there are rolling green hills with a dark brown path winding through them. On the left, there is a green tree, a purple flower, and some orange foliage. A small red bird is flying in the sky above the tree. The background consists of light blue and white wavy lines representing a sky or distant hills.

Zavaró zavarok

Michaletzky Krisztina, pedagógiai szakpszichológus

Havaldáné Meyer Emilia, gyógypedagógus

Digitális bevándorló?

Akik a digitális kor előtt szocializálódtak.

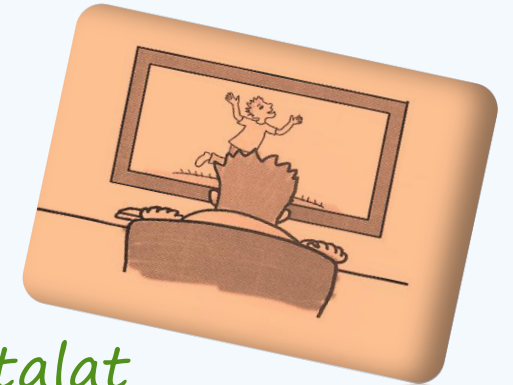


Digitális bennszülött?

Akik akkor nőttek fel, amikor a digitális-információs technika a háztartások részévé vált.

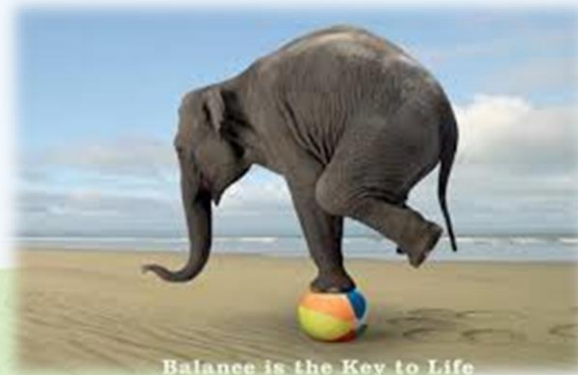
Miben más a digitális bennszülött?

- 1. Gyorsabb információfeldolgozás
- 2. Képzelet helyett kész képek
- 3. Sok vizuális élmény, kevés mozgásos-észleléses tapasztalat
- 4. Aktív tevékenység helyett gépek működtetése
- 5. Aktív testi-idegi részvétel helyett passzív élményszerzés
- 6. Kiegyenlítettebb agyféltekei dominancia



Szenzomotoros depriváció kultúrája

- Mozgás és észlelés a kognitív működés háttérében
- Az ujjak
- Egyensúly



Ma az információk leginkább vizuális észlelés útján nyerhetők, a nyelvi kódok kevésbé meghatározók. Ezért gyengébben fejlődik a:

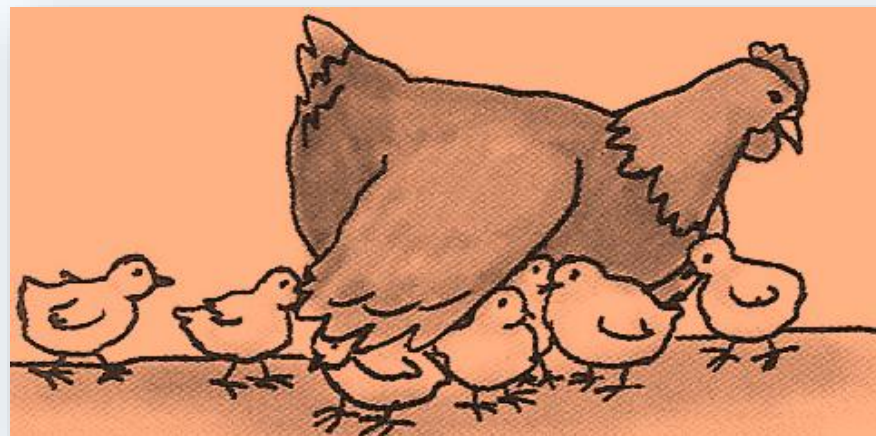
- Szeriális feldolgozás



Képzetalkotás



- Elemző gondolkodás



- Nyelvi kifejezés

Agyi kontrollfunkciók szerepe – figyelemzavar

- Irányító funkciók fejlődése
 - mozgáson keresztül
 - szabályokon keresztül
- Figyelemzavar a digitális kultúra része



Figyelemzavar, ritkán azonosítható, ha nem társul hiperaktivitással

- Gyakran figyelmetlen
- Ha beszélnek hozzá, úgy tűnik nem figyel
- Nem tud életkorának megfelelő kitartással tevékenykedni
- Nehézséget okoz a mindennapi tevékenységek megszervezése
- Otthon felejtí, elhagyja dolgait
- Feledékeny, szétszórt
- Külső és belső ingerek könnyen elterelik
- Ha valami bevonja a figyelmét, attól nem tud elszakadni



Figyelemzavar kezelése

- Sajátos tanulási környezet – aktivitás, háttérzene, háttérinformációk
- Szemkontaktus
- Rövid utasítások, feladatok
- Rövid memoriterek
- Egyensúlygyakorlatok



Figyelem- és hiperaktivitás- zavar - ADHD



- Késztetéseit nehezen kontrollálja
- Gyorsan reagál
- Meggondolatlanul cselekszik
- Állandóan ingerekre van szüksége, de nem csak mozgásra, (hipermotilitás is jellemző) de az agya is ingerekre vágyik, ezért tevékeny
- Akkor beszélünk hiperaktivitás-zavarról, ha ez a beilleszkedésben jelentős nehézséget okoz.



A kiemelkedő teljesítményekre képes tehetség és az ADHD tünetei számos ponton megegyeznek:

- Gyors reakció
- Szokásostól eltérő észlelés
- Átlagosnál tevékenyebb viselkedés
- Alkotási vágy
- Kíváncsiság
- Hajlam az autoritás megkérdőjelezésére
- Fáradhatatlanság
- Alacsony monotoniatűrés
- Megfelelő kihívás hiányában rendbontó viselkedés

Az ADHD és a tehetség



Hiperaktív gyerek megfelelő környezete:

ALKOTÓ - KORLÁTOZÓ - TÜRELMES

- Lehetőség tevékenységekre
- Tartós határozott korlátok
- Nagyobb türelem
- Kevés szabály
- Azonnali megerősítés
- Kis eredményeket is jutalmazni



Magatartászavar

- Veszélyeztető, családi háttér, bántalmazás, elhanyagolás
- A fékrendszert nem akarja használni
- Manipulatív
- Társai félnek tőle vagy vakon követik



Autizmus spektrumzavar

Az emberi idegrendszer sajátos fejlődési zavara, melyet kizárólag viselkedéses jegyek alapján azonosítunk.

- Társas interakciók zavara: nem vagy nehezen alakít ki jól működő társas kapcsolatokat.
- Kommunikáció zavara: nyelvi kommunikáció zavara, sokszor a hiánya. Nem helyettesítik alternatív kommunikációs eszközökkel (pl.: gesztus).
- Merev, repetitív viselkedés, szűk körű érdeklődés.

Sérült mentalizációs képességük miatt egyáltalán, vagy csak korlátozottan képesek másoknak mentális állapotokat tulajdonítani, cselekedeteiket értelmezni, magyarázni, előre jelezni. Végrehajtó működésük sérülése folytán a cselekvések megtervezése és végrehajtása is nehezített lehet.

A stylized landscape illustration featuring rolling green hills in the foreground, a small tree with a brown trunk and a large, rounded, multi-colored canopy (purple, pink, and dark purple) on the left, and a background of light blue and white wavy bands representing hills or clouds. The text 'Köszönjük a figyelmet!' is written in a blue, handwritten-style font in the center-right.

Köszönjük a figyelmet!

Felhasznált irodalom: Dr. Gyarmathy Éva: Diszlexia a digitális korszakban